GÜZELLİKLERİ CEYLANKENT'TE YAŞAYIN!

Her mevsimde denizi, güneşi, güzellikleri yaşayın.
Yalova'da, Ceylankent'te yaşayın.
Ucuza ve uygun ödeme şartlarıyla bir villa veya
bir daire sahibi olmanın avantajını yaşayın.
Venedik'i özlemeyin, güzellikleri; denizde, yüzme
havuzlarında, spor tesislerinde yaşayın.
Alışveriş merkezine uğrayın, kafeteryada dinlenin,
akşam yemeğini restaurantda yiyin, dilerseniz
dostlarınızı dairenizden otomatik telefonla arayın.
Gezerek, görerek, seçerek alın.
Günümüzün yaşam tarzını seçin, güzel yaşayın.
Ceylankent'te yaşayın.

CEYLANKENT

Bilgi İçin :

Yalova - Karamürsel K.Yolu 8.Km. Tel: (1931) 4033 - 4034 - 4035

9 AĞUSTOS 1987 YIL:5 SAYI:31 700 TL. (KDV dahil)

nokta

THY: YOLCULAR ALLAH'A EMANET

NAYLON AMELİYATLAR

Gereksiz sezaryenler, para için yapılan ameliyatlar...

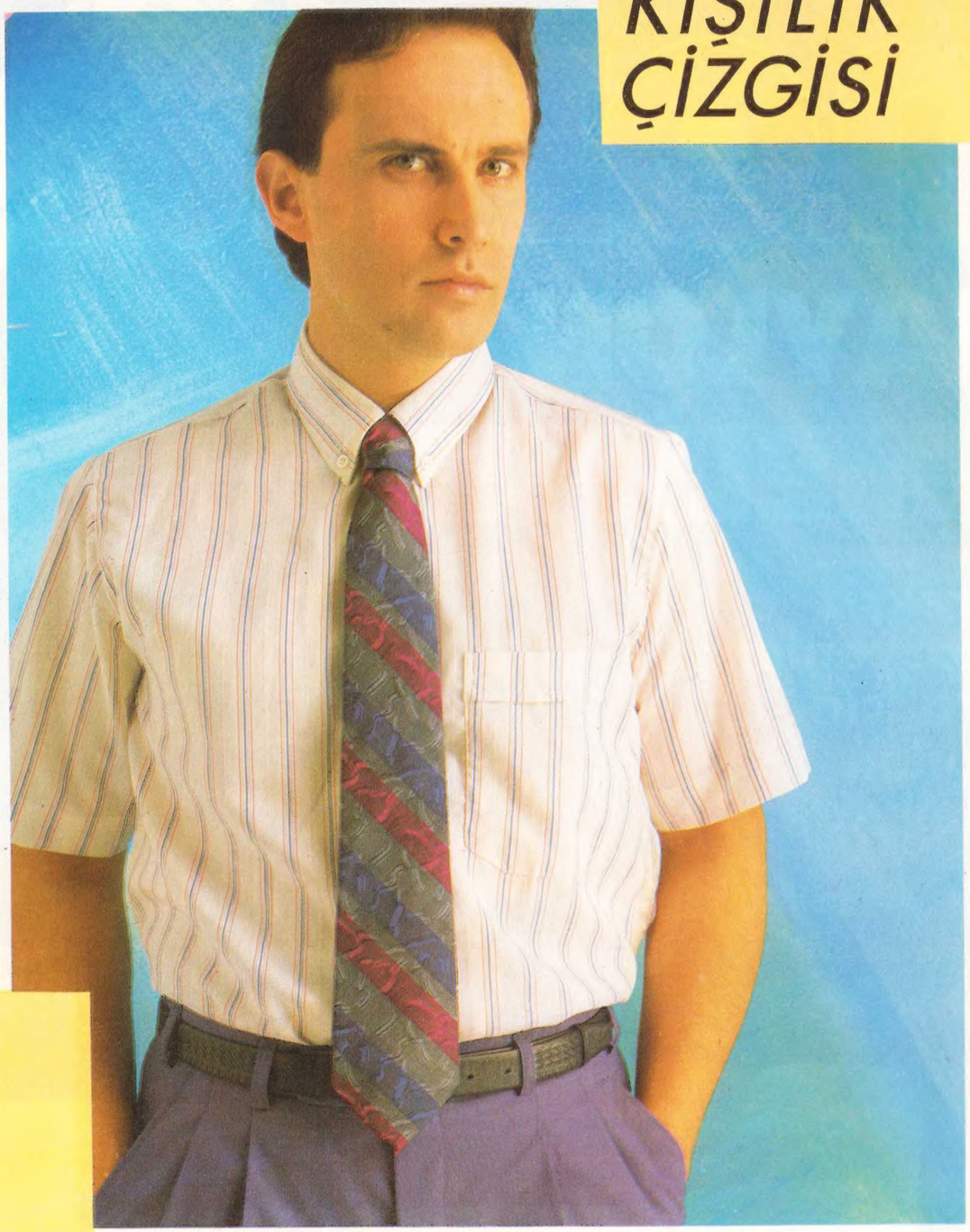

KİŞİLİK ÇİZGİSİ

ANTALYA
BAKIRKÖY
DENİZLİ
ISPARTA
İZMİR
ÜSKÜDAR

mithat

ALT

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Naylon ameliyatlar 12

TÜRKİYE

THY zor durumda 22
Ecevit'in birlik önerisine tepkiler 25
PKK fotoğrafları 27
Türklere yasak DSİ kampı 29
Fakir milletvekilleri 30
Güneydoğu'ya süper teşvik 32

DÜNYA

Avrupa'da sağ doludizgin 36
İngiltere'de seks skandalı 38
Irkçı rejimin milyarderleri 40

EKONOMİ

Borsa zenginleri 46
İsveç'te KDV denetimi 49

TOPLUM

İslamcı yeşiller 52
Huzurevinde bir mucit 56
Son Rumlar 58
Bedenimiz neler anlatıyor? 60
Seyyar köfteci holding (!) 62

KÜLTÜR—SANAT

Yol filmi mahkemelik 64
Söyleşi/Talat Bulut 66
Bir ressamın yaşamı 68
Değişen Madonna 70

İZLENİMLER

Fatih anıtı 73

SPOR

Tenisin yeni yıldızı 76

DİĞER BÖLÜMLER

İçindekiler 3
Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama/Türkiye 34
Panorama/Dünya 49
Günlerin Getirdiği 50
Mektuplar 78
Bulmaca 80
Test 81
Kutu Kutu 82

Naylon ameliyatlar

Her şeyin naylonu olur da, ameliyatın olmaz mı? **Nokta,** bu kez apandisit, safrakesesi, menüsküs gibi nispeten "tehlikesiz" olanlarından, beyin ve mide kanseri ameliyatları gibi hayat süresini kısaltan ya da hayatı sona erdirenlerine kadar bir dizi naylon ameliyatı ele alıyor.

(Sayfa 12)

THY alarm veriyor

Uçakları çok sık arızalanan, en değerli elemanları özel sektör tarafından transfer edilen son günlerin tartışmalı kuruluşu Türk Hava Yolları, nereye gidiyor?

(Sayfa 22)

Yeşil İslamcılar

Son zamanlarda İslamcı çevrelerde de "yeşil" filizler uç veriyor... Çevreci İslamcılar, her konuda olduğu gibi çevre sorunlarında da çözümü İslam'da buluyorlar.

(Sayfa 52)

Fatih anıtı

Fatih meydanındaki parkın orta yerine kondurulan "uçan küheylan", **İzlenimler**'in bu haftaki konusu...

(Sayfa 73)

Tartışılan fotoğraflar

Nokta geçtiğimiz günlerde iki büyük gazete arasında tartışmalara neden olan "PKK fotoğrafları" olayının iç yüzünü araştırdı.

(Sayfa 27)

Talat Bulut anlatıyor

Yeşilçam'ın önde gelen genç kuşak aktörlerinden Talat Bulut, son filmini, Yeşilçam'a bakışını ve geleceğe dönük beklentilerini **Nokta**'ya anlattı.

(Sayfa 66)

TUĞRUL TÜRKEŞ:

"12 Eylül'den önceki sıkıntıların hangisi bugün yok"

- **Alparslan Türkeş'in oğlu MÇP Genel Başkan Yardımcısı Tuğrul Türkeş ilk siyasi konuşmasını Erkekçe ile yaptı.**
- **Küçük Türkeş kendisine neden solcu dendiğini anlattı.**
- **Menderes'i ipten alamayan Burhan Apaydın, Dündar Kılıç'ı beş kez idamdan döndürdü.**
- **42. yıldönümünde Hiroşima müzesinden insanın kanını donduran fotoğraflar...**
- **En güzel kızlar neden Siirt genelevinde?**
- **Erkekçe'nin kızları: Nazan, Serpil, Güngör ... Neydiler, ne oldular? En seçme fotoğraflarıyla...**
- **Müjde Ar, Hülya Avşar'ı nasıl ezdi, geçti?**
- **Bugünün Türkiye'sinde en itibarlı meslekler hangileri, biliyor musunuz?**

Ve...

- **En güzel fotoğraflarıyla televizyonun en şirin kızı: Merve İldeniz.**

Çağdaş insanın dergisi

ERKEKÇE

ERKEKÇE her şeyi yazmaz. Ama yazdığı her şeyi okutur.

Nokta, naylon ameliyatlar araştırmasına, bazı genç doktorların teşvikiyle girdi. Onlara göre bu "bol malzemeli" olayın ele alınması durumunda hem gazetecilik açısından iyi bir iş yapılmış olacak, hem de yaraya ilk kez bir neşter atılmış olacaktı. Bu genç doktorlara göre, böyle bir araştırmaya girişmemiz durumunda, çok sayıda tecrübeli doktordan yardım görecek, "malzeme sıkıntısı" çekmeyecektik. Ne var ki, daha araştırmamızın ilk günlerinde genç doktorların bu beklentilerinin çok iyimser bir bakışı yansıttığı çıktı ortaya.

Sonuç olarak gerçekten de bir "malzeme sıkıntısı" çekmedik ama, doktorların bu "apaçık sır" konusunda basına karşı neden bu kadar ketum oldukları da kafamızın bir köşesine takıldı.

Her şeyden önce bütün doktorlar, herkesin kendilerini eleştirdiğini, ama kimsenin sorunlarına eğilmediğini söylüyorlardı. Gene ortak olarak vurgulanan bir nokta, "nayloncu" doktorların tıp dünyası içinde önemsenmeyecek bir azınlığı temsil ettiği halde, konunun basına yansıması durumunda bütün doktorların suçlama altına gireceğiydi.

Araştırmaya başlarken olduğu gibi, şimdi de bu tür doktor sayısının sayılabilecek kadar az olduğunu biliyoruz. Ama inanıyoruz ki, öne sürülen iki gerekçe de basının bu tür konuları ele almasının engeli olamaz. Susmak, ancak sorunun devamına yol açar ve işte o zaman fısıltı gazetesi marifetiyle gerçekten de bütün doktorlar töhmet altına girer.

★ ★ ★

Geçen hafta yayınladığımız bir başka sağlık haberi okurlarımızdan değişik türde tepkiler aldı. Bir kısım okur, "Astımlıları kobay olarak kullanıyorlar" haberimizi önemli bir uyarı olarak kabul edip teşekkürlerini iletirken, söz konusu derneğin dağıttığı ilaçlardan yararlandığını söyleyen bazı okurlar bu yayınla "iyi niyetle çalışan bu insanları engellediğimizi" söylüyor ve eleştiriyorlardı. Kendilerine, ilacın yarar ya da zararının ayrı bir tartışma konusu olabileceğini ama bu tartışmanın insanlara ne olduğu belirsiz bir ilacı habersiz bir şekilde içirmeye kimsenin hakkı olmadığı gerçeğini değiştirmeyeceğini anlatmaya çalıştık.

Bu arada, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı da olayla yakından ilgileniyor ve İstanbul Valiliği aracılığıyla ruhsatsız dağıtılan ilacı toplatıyordu. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mustafa Kalemli imzasıyla dergimize gönderilen bir yazıda, ilgililer hakkında yasal işlem yapıldığı bildiriliyordu.

★ ★ ★

Bu hafta, dergimizin sayfalarına koyamadığımız, ama size duyurmadan da edemediğimiz önemli bir haberimiz daha var. Kaynak: Fısıltı gazetesi. Efendim, perşembe günü **Nokta** Yazı İşleri'ne gelen bir habere göre, Bakırköy'de sakallı bir bebek doğmuş. Annesi bebeği görünce iyice panikleyip "Ben böyle bebek istemem, bırakın ölsün" demiş. İşte tam o sırada, sakallı bebek dillenip "Beni öldürmenize gerek yok. Zaten bayramın üçüncü günü kıyamet kopacak, hep birlikte öleceğiz" demez mi? Çevredekiler düşüp bayılayazmış!

Sakallı bebeğin dediği çıkmazsa, bayramdan sonra görüşmek umuduyla...

Jale Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI Dr. Adil Özkol
YAYIN KURULU Ayşim Alpman, Ayşenur Arslan, Duygu Asena, İpek Çalışlar, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Güldal Kızıldemir, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz
SORUMLU YAYIN YÖNETMENİ Arda Uskan
ANKARA TEMSİLCİSİ Aycan Giritlioğlu
YAYIN YÖNETMEN YARDIMCILARI İpek Çalışlar, Gülay Göktürk
GÖRSEL YÖNETMEN Salih Memecan
İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Nurcan Akad (Ankara)
HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Güldal Kızıldemir, Nadire Mater
ÖZEL HABER BİRİMİ Dürin Ababay (Şef), Neyyire Özkan, Hakan Akçaoğlu.
DIŞ HABERLER Ayşim Alpman, Aydın Demirer, Viki İzrail
EKONOMİ Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu
KÜLTÜR SANAT Sungu Çapan

YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç
ARAŞTIRMA Ergun Hiçyılmaz
TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan
BÜROLAR İstanbul: Haşmet Babaoğlu, Ali Boratav, Ayşe Baştürk, Ruşen Çakır, Ceylan Göllücü, Alper Görmüş, Sinan Hıncal, Eren Külahlı, Leyla Olça, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Hürmeyra Özalp,Can San, Itır Şahingiray, Emin Tanrıyar, Mehmet Yalçın , Ahmet Turhan Altıner

Ankara: Hıdır Göktaş, Erdal Kılıçoğlu, Cengiz Kuşçuoğlu, Haluk Müftüoğulları, Sevkuthan Nevsuhan, Hüsevin Şentürk, Nuray Şirin, Nezih Tavlaş, Kemal Bağlum
İzmir: Ahmet Kökçü
Yurtdışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İNGİLTERE: Merih Çolakoğlu, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam
GÖRSEL BÖLÜM Nihan Bilkay (Görsel Yön. Yrd.), Emre Ulaş (Grafik/İllüstrasyon), Ali Aydın (Prodüksiyon)

FOTOĞRAF Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Erik Molberg Hansen, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel
TEKNİK ŞEFLER Nermi Erdur (Fotoğraf), Necati Güngör (Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı) Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera)
KATKIDA BULUNANLAR Pertev Atasay, Hakkı Deveci, Hande Ergenç, Ayça Gülsoy, Ayşen Gür, Hızır Tüzel, Ali Rıza Kuranel, Levent Boyacıoğlu, Gül Büyükbeşe , Can Karakaş , Ayşe Sazak ,ÜBA
ADRES Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510
REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80
ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 33 07 40 (3 Hat) TELEX: 42008
İZMİR BÜROSU İzmiroğlu İşhanı Kat: 4 No: 404 Konak - İzmir Tel: 25 85 79
BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayii ve Ticaret A.Ş.
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Ünverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

GÜNEYDE SÖYLEŞİLER, roman, Marta Traba, çeviren Gürhan Uçkan, Yarın Yayınları, İstanbul, 1987, 202 sayfa.

"Güneyde Söyleşiler", ilk kez okuduğumuz bir yazarın dilimizdeki ilk romanı. 1983 yılında bir uçak kazasında yaşamını yitiren Marta Traba, ülkemizde pek tanınmamakla birlikte, Latin Amerika edebiyatının önemli adlarından biri. Yazarlığa eleştiri dalında adım atan Traba, 1966'da ilk romanını yazarak bu tarihten sonra ürün vermeye başlamıştır. Ölümünden iki yıl önce yayınladığı "Güneyde Söyleşiler", biri genç öteki yaşlı iki sanatçı kadının konuşmaları üstüne kurulmuş bir yapıt. İlginç bir biçemi yansıtan bu romanında yazar, "kurbanlar ve cellatlar" üstüne düşünmeye çağırıyor okuru.

O YILLAR, Haluk Gerger, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 1987, 272 sayfa.

1980'li yıllar, nelere şahit olmadı ki... Türkiye'nin sancılı günleri... Ortadoğu'nun ısınan havası... Yıldız Savaşları projeleri...
Bilimadamı ve yazar Haluk Gerger, çeşitli gazete ve dergilerde yayınlanan yorum ve araştırma yazılarından oluşturduğu "O Yıllar" adlı kitabında, bu kez, 1980'lerde dünyada ve Türkiye'de olup bitenlere toplu bir bakış getiriyor.
Uluslararası politika araştırmalarının tanınan ismi Gerger'in kitabı, yazarın hem dünya olayları hem de Türk dış politikası konusunda kendine özgü yaklaşımlarıyla, oldukça ilginç bir çalışma.

En çok satan kitaplar

1. **Kadının Adı yok,** deneme, Duygu Asena, Afa Yayınları (1)
2. **Önce İnsanım Sonra Gazeteci,** Emin Çölaşan, Tekin Yayınları (3)
3. **Koku,** roman, Patrick Süskind, Can Yayınları (2)
4. **Müebbet Türküsü,** şiir, Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (5)
5. **Gülün Adı,** roman, Umberto Eco, Can Yayınları (10)
6. **Kendine Ait Bir Oda,** Virginia Woolf, Afa Yayınları (14)
7. **Hoşçakal Umut,** roman, Ayla Kutlu, Bilgi Yayınevi (11)
8. **Gülünün Solduğu Akşam,** anı, Erdal Öz, Can Yayınları (-)
9. **Hepinizi Öpüyorum,** Daniel Cohn-Bendit, Metis Yayınları (8)
10. **Şafak Türküsü,** şiir, Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (4)
11. **Yalan Roman,** Emile Ajar, Can Yayınları (13)
12. **Havada Kar Sesi Var,** öykü, Erdal Öz, Can Yayınları (9)
13. **Biz Devrimi Çok Sevmiştik,** Dany Cohn-Bendit, Afa Yayınları (6)
14. **'68 Fransa,** derleme, Delale-Ragache, Metis Yayınları (7)
15. **Bay Keuner'in Öyküleri,** Bertolt Brecht, Boyut Yayınları (-)

Bu listenin oluşturulmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da **Akademi, Acar, Deniz, Gençlik** ve **Nezih,** Ankara'da **Bilgi, Dost, İlhan-İlhan, Dönüşüm** ve **İmge,** İzmir'de **Dost, İleri** ve **Yavuz,** Antalya'da **Akdeniz.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta öncesinin sıralamasındaki yerini belirtmektedir.)

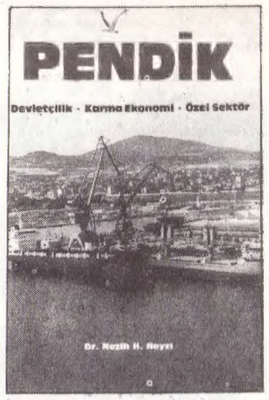

PENDİK, anılar, Nezih Neyzi, Peva Yayınları, İstanbul, 1987, 221 sayfa.

Bir dönemin üst düzey yöneticilerinden olan araştırmacı Nezih Neyzi'nin gençlik çağı ile başlayan ve günümüze kadar uzanan anılarını içeriyor bu kitap. Nezih Neyzi'nin İkinci Dünya Savaşı yıllarında Bülent Ecevit, Ahmet İsvan gibi daha sonra ünlenecek kişilerle Robert Kolej sıralarında başlayıp süregelerek çok yakın bir politik dönemle bütünleşen bu kişisel anıları, yalnızca "kişisel" olmakla kalmıyor; yakın tarihimizin politik dalgalanmalarını, mücadelelerini, toplumsal gelişmelerini de yansıtıyor öte yandan. Anılar özellikle Neyzi'nin Pendik Tersanesi'nin kuruluş çalışmalarında yoğunlaştığı için, kitap da bu adı alıyor. Devletçilik anlayışı ile yetişmiş bir kuşak temsilcisinin, ilke sahibi bir yöneticinin ve nihayet dürüst bir yurttaşın yaşadıkları çerçevesinde, birçok olayın toplumdan saklanan yanları, bir roman akıcılığı ve merakı içinde okunuyor "Pendik"te.

FEMİNİZM, 19.Yüzyıl Klasiklerinden Seçmeler, Afa Yayınları, 1987, 151 sayfa. Şirin Tekeli ve arkadaşlarının ortaklaşa toparlayıp çevirdikleri **Feminizm,** ondokuzuncu yüzyılda yaşamış, kadın gerçeğini keşfetmiş kadın yazarlardan kesitler aktarıyor. Feminist düşünce ve mücadelenin asıl nerede odaklaşması gerektiğine dikkati çeken bu kitap, Mary Wollstonecraft, George Sand, John Stuart Mill, Margaret Fuller, Elizabeth Cady Stanton, Susan B.Antony, Thorstein Veblen, Emma Goldman ve "Tarih göstermiştir ki, her çağda reformlar ancak toplumun acı çeken ve değişiklik gereksinimi duyan kesimlerinin birleşmesiyle ortaya çıkar" diyen Flora Tristan'ın yazılarından derlenmiş. **Feminizm,** ülkemizde güncelliğini koruyan kadın hareketlerine katkıda bulunacak ve severek okunabilecek bir kitap.

12 EYLÜL VE SONRASI, inceleme, Emre Kongar, Say Yayınları, İstanbul 1987, 336 sayfa.

Türkiye gündeminin, bugün başlıca maddelerinden biri 12 Eylül müdahalesi sonrası ortaya çıkan toplum yapısının incelenmesi. Böyle bir araştırmanın da belli bir düzeyde bilimsel yeterlilik ve sorumluluk gerektirdiği, bunlar olmadan yapılacak her çalışmanın batıl kalacağı da bir gerçek. Emre Kongar, 'Giriş' ve 'Sonuç' bölümleri dışında 'Kesimler' ve 'Sorunlar' olarak ikiye ayırdığı kitabında, bir "bilim adamı görevini" yerine getirmiş. "12 Eylül olayı makro bir değişme modeli olarak ele alındığında ortaya nasıl bir eğilim çıkmaktadır?" gibi ana bir sorunsal bir temelden yola çıkan kitap, buradan kaynaklanan sorulara yanıt arıyor. Bu tür çalışmalara bir başlangıç teşkil edecek nitelikte bir kitap.

DERGİ

EDEBİYAT DOSTLARI. Geçtiğimiz Mayıs ayında dünyamıza katılan ve aylık olarak çıkması planlanan yeni bir kültür ve sanat dergisi **Edebiyat Dostları** Temmuz ve Ağustos sayılarının bir arada yayımlanmasıyla üç sayılık bir toplama ulaşmış durumda. Çıkış gerekçesinde "Biz, yeni bir toplumsal organizasyon projesinden, toplumun yeni değerlerle örülmesinden yanayız. Varolanın dışında olmayı seçiyoruz" diyen **Edebiyat Dostları,** ilk bakışta kavgacı, sorgulayıcı, polemikçi bir görünüm sergiliyor. Bu yazılar içinde, keyifli ve alaycı bir üslupla kaleme alınmış Akif Kurtuluş imzalılar özellikle dikkati çekiyor. "Dayanılmaz Hafiflikler" başlığı altında sergilenen alıntılar ise ince bir dikkatin ürünleri: Hoş ve yararlı! Ürün yerine, kuramsal yazıların ağırlık kazandığı dergi, belki kavga verilen alanları desteksiz bırakıyor ama, burada, "ürün" yayımlama gibi bir amacı derginin birinci planda tutmadığını da göz önüne almak gerekiyor. **Edebiyat Dostları'**nın asıl amacı, (üç sayılık örneğe bakılırsa) edebiyatta kendi kuşağı içinde, "kuşak" olma bilinciyle birlikte, tutarlı bir disiplin çizgisi çekmek denilebilir. Herkesin övdüğünü göklere çıkarmadan, genel yargılara kuşkuyla yaklaşarak söz konusu amacına doğru adımlar atıyor bu dergi. Bunun örneğiyse, son sayıda yer alan "Feodal Türk Şiiri" adlı yazı. Öte yandan ikinci sayıdaki Necip Fazıl ve Cemil Meriç yazıları kulak arkası edilmeyecek nitelikte yazılar.

GENÇ BASIN. Basın dünyasına yeni bir dergi daha katıldı. Basın Yayın Yüksek Okulu mezunları tarafından çıkartılan **Genç Basın** adlı aylık derginin amacı sadece basınla ilgili konuları dile getirmek. İlk sayısında Basın Konseyi ile ilgili konuları ele alan dergide ayrıca lise öğrencileri arasında yapılan bir araştırmanın ilginç sonuçlarına da yer veriliyor.

FESTİVAL

BODRUM KÜLTÜR GÜNLERİ. Yaşamımıza sinen kültür vurdumduymazlığını dağıtmak üzere; Bodrumlular tarafından gelenekselleşmesini bekledikleri bir "Kültür Günleri" düzenlendi.

Sanatın her alanında düşünen ve üreten insanlara, kuruluşlara ve Bodrum Belediyesi'ne bu günlerin yapısını, kapsamını, işleyişini tartışmak/oluşturmak amacıyla çağrıda bulunulmuş.

1-10 Ağustos arasında düzenlenen ve Halikarnas Balıkçısı geleneğini yaratmayı amaçlayan Bodrum Kültür Günleri'nde müzik, tiyatro, sinema, dans, sergi ve söyleşi gibi etkinlikler gerçekleştirilecek. Bu kültür günlerine Timur Selçuk, Yeni Türkü, Ezginin Günlüğü, Esin Afşar, Grup Gündoğarken, Maria Rita Epik ve Okay Temiz müzikleriyle, Ferhan Şensoy tiyatrosuyla, Zeki Ökten filmleriyle, İFSAK kısa film ve dia gösterileriyle, Orhan Karaalioğlu fotoğraf sergisiyle, Murat Belge, Duygu Asena, Yılmaz Alten söyleşileriyle katılıyorlar.

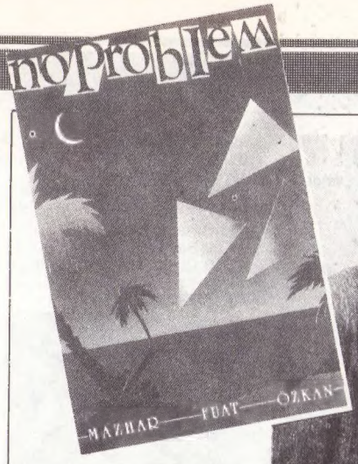

KASET

Mazhar-Fuat-Özkan'dan "Dert değil"

Epeydir sesleri solukları çıkmayan Mazhar-Fuat-Özkan üçlüsü "No Problem" adlı son plak ve kasetleriyle yeniden gündemde. Yaşları 40'lara doğru yol alsa da MFÖ sürekli genç kalacağa benziyor. Çünkü kafa kâğıtlarındaki yazılı olanın tersine gönüllerinin hâlâ hep genç olduğunu kanıtlayan bir müzik yapmayı sürdürüyorlar. "No Problem" bunun yeni kanıtı. MFÖ'nün yeni çalışmasında yer alan tüm parçaların sözleri Mazhar Alanson'un, düzenlemelerse Garo Mafyan'la MFÖ'nün. Bestelere gelince. "Bulamadım senin gibisini", "Niyet neydi n'oldu", "Ana, yalnızlar garındayım", "Bazı bazı", "Tam ortasındayım", "Muhabbetler sana doğru" ve "Ağlamak olmaz sevgilim"le Mazhar yine başı çekiyor. "Cici Bebek" ve "Uç oldum" Fuat Güner'in, "Sen sarhoş olunca" da Özkan Uğur'la Mazhar'ın ortak bestesi.

Son Eurovision elemelerinde elenen "No Problem" ise MFÖ'ye ait. 200 saatlik bir çalışmayla İstanbul Gelişim stüdyosunda kaydedilen "No Problem"de alaturka motifler dikkati çekiyor. "Bulamadım senin gibisini" ndeki solo klarneti notasız, doğaçlama çalan Turgay Özüfler üflemiş, Turgay'ı hayli ilginç bir biçimde "keşfedip" gruba getiren Özkan olmuş. Pop müziğimizin "olağanüstü renkli" üç delikanlısı bu son çalışmalarıyla konserlerde, radyo ve TV'de yine en çok istek alacak ve popüler olacak, "alaturka havalı" parçalar çalıp söylüyorlar. MFÖ'nün kaset ve plak olarak piyasaya verilen "No Problem"ini edinmeseniz de "dert değil" çünkü yakında orda-burda, her yerde ister istemez duyup dinleyeceksiniz...

SİNEMA

GENÇLİK FİLMLERİ. Moda Sineması'nda bu hafta düzenlenen Gençlik Filmleri haftasında **Breakdance** ile Boaz Davidson'un yönettiği İsrail yapımı **Neşeli Gençlik** gösteriliyor.

2 AĞUSTOS Pazar

TV1

12.01 Haberler
12.15 Voltron
12.45 Pazar Sineması "Gençliğe Dönüş" ➡
14.15 Sohbet
14.30 Virginia
15.15 Pazar Konseri
16.15 Japonya - 3
17.15 TV'de Sinema "Chuka" ➡
19.00 Yeni Sesler
19.30 Petro - 1
20.30 Haberler
21.15 TV Filmi "Uyku"
22.05 Spor
23.05 Hanlon
23.50 Haberler

TV2

19.51 Ticky - Tocky
20.15 Hava Kurdu - 3
21.00 Müzik
21.30 Haberler
22.00 Mac Gyver'ın Maceraları
22.45 Pazar Eğlencesi

3 Pazartesi

TV1

19.01 Haberler
19.15 He-Man
19.40 Yaz Okulu "Coğrafya"
20.00 Turizm Köşesi
20.30 Haberler
21.15 Gauguin'in Hayatı - 6
22.10 Ayın Konusu
23.00 Otel - 4
23.50 Haberler

TV2

19.51 Galtar
20.15 Harikalar Koyu
21.00 Karadeniz'den Çeşitlemeler Son
21.30 Haberler
22.00 Berlin Alexander Meydanı - 4
22.45 Konser "Hülya Sözer""

4 Salı

TV1

19.01 Haberler
19.15 Ünlü ve Şanssız Son
19.40 Yaz Okulu "Yaşayan Bedenimiz"
20.00 Beraber ve Solo Şarkılar
20.30 Haberler
21.15 Bayrama Girerken
21.25 Haber Program
22.30 TV'de Sinema "İkinci Bölüm" ➡
00.30 Haberler

TV2

19.51 Gelişen Dünya
20.15 Haftanın Dizisi "Esmer Melek"
21.00 Hobiler
21.30 Haberler
22.00 Eğlence - 2
22.45 Parmak Damgası-Son

5 çarşamba

TV1

09.05 Bayram Sohbeti
09.20 Oyun Havaları
09.40 Kurban Derileri
10.00 Bayram Sabahı
12.00 TV'de Sinema "Rio'dan Gelen Adam" ➡
13.45 Haberler
14.00 Devlet Halk Dansları Gösterisi
14.45 Çizgi Film "Sihirli Flüt"
16.00 Kültür Bakanlığı Devlet Halk Müziği Korosu
16.25 Ayıcıklar
16.50 Konser "Seçil Heper"
17.30 TV'de Türk Sineması "Aslan Bacanak" ➡
19.00 Haberler
19.15 Çizgi Film "Betty Boop'un Aşkı"
19.45 Türk Tezyinat Sanatı - 1
20.10 Atatürk'e Başkomutanlık Unvanının Verilişi
20.30 Haberler

21.15 Konser "Emel Sayın"
22.10 TV'de Türk Sineması "Ateş Dağlı" ➡
23.20 Bayram Yelpazesi
00.05 Haberler

TV2

18.31 Çizgi Film
19.30 Bayram Sohbeti
19.45 Bayram Özel Programı
20.45 Bayram Dizisi "İki Bayan Grenville" - 1
21.30 Haberler
22.00 TV'de Sinema "Nehirdeki Adalar" ➡

6 Perşembe

TV1

09.05 Bayram Sohbeti
09.20 Eyüp Sultan
09.45 Oyun Havaları
10.00 Bayram Sabahı
12.00 TV'de Sinema "Maskeli Adam" ➡
13.45 Haberler
14.00 Bayram Türküleri
14.30 Çizgi Film "He - Man" ➡
16.00 Karma Fasıl
16.25 Yıldızlar Hâkimi

16.50 Konser "Sezen Aksu"
17.30 TV'de Türk Sineması "Dokunmayın Şabanıma" ➡
19.00 Haberler
19.15 Türk Tezyinat Sanatı - 2
19.45 İnanç Dünyası
20.30 Haberler
21.15 Perihan Abla
22.00 İyi Bayramlar
23.00 TV'de Sinema "Afrika Çığlıkları" ➡
24.00 Haberler

TV2

18.31 Çizgi Film
19.30 Müzik Bahçesi
20.00 Sanat - Festival
20.45 Bayram Dizisi "İki Bayan Grenville" - 2
21.30 Haberler
22.00 Bayram Eğlencesi
22.50 Aşk Gemisi

7 cuma

TV1

09.05 Bayram Sohbeti
09.20 Kuran-ı Kerim
09.40 Saz Eserleri
09.50 Çizgi Film
10.00 Bayram Sabahı
12.00 TV'de Sinema "Şehrazat"
13.45 Haberler
14.00 Bayram Şarkıları
14.30 Voltron "Çizgi Film"
16.00 Oyun Havaları
16.25 Konser "Belkıs Akkale"
17.05 TV'de Türk Sineması "Çiçek Abbas" ➡
19.00 Haberler
19.15 Çizgi Film "Talihli Kapıcı"
19.45 Türk Tezyinat Sanatı - 3
20.30 Haberler
21.15 Gauguin'in Hayatı - Son
22.10 Konser "Müşerref Akay"
23.10 Dantel - 6
24.00 Haberler

TV2

18.31 Çizgi Film
19.30 Tango
20.10 İslam ve Toplum
20.45 Bayram Dizisi "İki Bayan Grenville" - 3
21.30 Haberler
20.00 TV'de Sinema "Ekim'in İlk Pazartesisi" ➡

8 cumartesi

TV1

09.05 Bayram Sohbeti
09.20 Hac Belgeseli
10.00 Bayram Sabahı
12.00 TV'de Sinema "İlk Heyecan" ➡
13.30 Çizgi Film
13.45 Haberler
14.00 Müzik
14.30 Çizgi Film "Robotek"
16.00 Azerbaycan Kültür Derneği Halk Oyunları Ekibi

16.25 Konser "Muazzez Abacı"
17.00 Connie - Son
17.45 TV'de Sinema "Kumsalda Parti" ➡
19.15 Çevre Harekâtı
20.30 Haberler
21.15 Özel Eğlence Programı
22.30 TV'de Türk Sineması "Ben Doğarken Ölmüşüm" ➡
23.50 Haberler

TV2

15.05 Çizgi Film
16.00 Folklor
16.40 TV'de Sinema "Çöl Aslanı" ➡
20.00 Gerçeklerle Birlikte
20.45 Bayram Dizisi İki Bayan Grenville - Son
21.30 Haberler
22.00 Konser

TELEVİZYON

TV1 GENÇLİĞE DÖNÜŞ (Young Again). Steven H. Stern'in yönettiği bu TV filmi masalsı bir konudan yola çıkan, oldukça yeni ve oyalayıcı bir Amerikan yapımı. 40. yaşı için verilen doğum günü partisinde yaşlandığını fark ederek 17 yaşına dönmek ve yeniden gençleşmek isteyen Michael Riley'in dileğini duyan bir melek, kahramanımızı 17 yaşına geri götürecek, ama Michael yine de aradığını bulamayacaktır... Daha çok TV yapımı film ve dizilerle ünlenen güzel Lindsay Wagner'le Jack Gilford ve Robert Ulrich'in rol aldıkları **Gençliğe Dönüş,** belli bir yaş kesimi seyirciyi ilgilendirebilecek bir fantezi. **İzlenebilir.** 1984 ABD yapımı, 90 dakika.

2 Ağustos Pazar

TV1 ÇUKA (Chuka). Hızlı silah çekmesiyle ünlü Meksikalı bir silahşör olan Chuka'yla, refakat ettiği bir araba dolusu yolcunun öyküsünü aktaran ve fazla iddialı olmayan bir western. Hollywood'un belli bir düzeyin altına düşmeyen, ticari filmlerin işini bilir yönetmenlerinden Gordon Douglas'ın meslek hayatının en parlak yıllarında yaptığı **Chuka**'nın oyuncu kadrosu hayli zengin: Rod Taylor, Ernest Borgnine, John Mills, James Whitmore ve 60'lı yılların İtalyan dilberlerinden Luciana Paluzzi. Mola vermek üzere askeri bir kaleye uğrayan Chuka'yla yolcular ve suç işlemiş subaylardan, ordunun yüz karası askerlerden oluşan bir birlik, Kızılderililer tarafından sarılmış kalede ölümü beklerler... Bayram nedeniyle ekranı saran filmler arasında çok önemli sayılmasa da, özellikle **western meraklılarının kaçırmayacağı türden bir film.** 1967 ABD yapımı, 105 dakika.

2 Ağustos Pazar

TV1 İKİNCİ BÖLÜM (Chapter Two). Karısının ölümünün ardından, hemen ikinci evliliğini yapan ünlü romancı, içindeki suçluluk duygusunu bastırabilecek midir? Neil Simon'ın Broadway için yazılmış özyaşamöyküsel oyununun sinema uyarlaması. Sporcu kılıklı James Caan'ın duygulu yazarda epeyce sırıttığı açık. Ama ikinci eşi rolündeki Marsha Mason kıvrak, canlı oyunuyla filmi baştan sona götürüyor. Robert Moore'un yönettiği **İkinci Bölüm**'ün öteki oyuncuları Josehp Bologna, Valerie Harper. **Sıradan, ama art arda gelen nükteleriyle iyi vakit geçirtebilir İkinci Bölüm. Amerikalıların deyişiyle göze değil, kulağa hitap eden filimlerden.** 1979 ABD yapımı. 127 dakika.

4 Ağustos Salı

TV1 ATEŞ DAĞLI. Hapisten çıktıktan sonra Çeşme'de gözetim altında yaşamaya yargılanan delikanlıyla, iz süren bir kabadayının öyküsünü Temel Gürsu yönetmiş. Kadir İnanır'ın karşısında Harika Avcı var. Diğer oyuncular Ahmet Mekin, Reha Yurdakul, Salih Kırmızı ve yıllar sonra yeniden kamera karşısına geçen Kuzey Vargın. Oldukça yeni, Yeşilçam usulü bir aşk ve macera filmi. 1985 Türk filmi, 75 dakika.

5 Ağustos Çarşamba

TV2 NEHİRDEKİ ADALAR (Islands in the Streamx). 1940'larda Bahama adalarından birinde kendi kendini sürgün etmiş ünlü bir heykeltıraşı oğulları zi-

George C. Scott "Nehirdeki Adalar"ın başrolünde

yaret eder. Sanatçı, yaşamın "beyhude"liğine olan inancını yeniden değerlendirmek zorunda kalır. Hemingway'in romanından aktarılan filmde heykeltıraşı George C. Scott oynuyor. Öteki oyuncular ise David Hemmings, Gilbert Roland ve Susan Tyrell. "İki Yüzlü Casus", "Maymunlar Cehennemi", "General Patton", "Kelebek" gibi birçok filmi TV'de gösterilen, seyirciyi etkilemeyi iyi bilen yönetmen Franklin Schaffner bu kez öykünün denetimini elinden kaçırmış. **Sonuçta ağır bir melodram olmaktan kurtulamıyor Nehirdeki Adalar.** 1976 ABD yapımı, 105 dakika.

5 Ağustos Çarşamba

TV1 ASLAN BACANAK. Zeki Alasya'nın bu ilk yönetmenlik denemesi, bayramın birinci gününde ekranın ilk yerli filmi. Mahallenin iyiliksever delikanlısı Halim'in (M. Akpınar) kız kardeşine, bir süre sonra mahalleye taşınan minibüs şoförü Selim (Z. Alasya) âşık olur... Senaryosunu Umur Bugay'ın yazdığı, Bahar Öztan ve Perran Kutman'ın da oynadığı **Aslan Bacanak**'ta Zeki Alasya yönetmenliği öğreniyor. Metin Akpınar, Zeki Alasya güldürüsünü sevenler ekran başına. 1977 Türk filmi, 85 dakika.

5 Ağustos Çarşamba

TV1 MASKELİ ADAM (The Legend of the Lone Ranger).TRT'nin maskeli adamı, bir zamanların ünlü çizgi roman kahramanı Maskeli Süvari'den başkası değil. Öykü klasik: Genç bir Teksaslı, düşürüldüğü pusuda ölümcül bi-

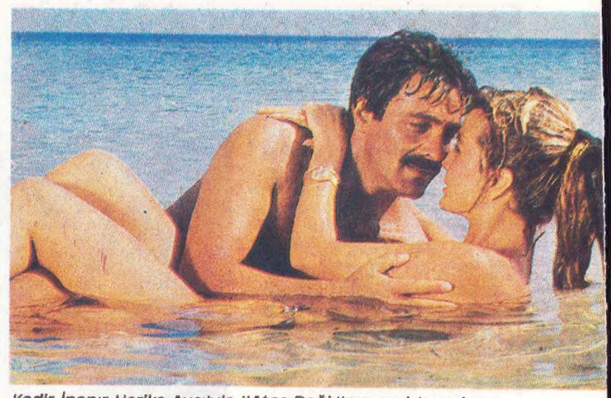

Kadir İnanır Harika Avcı'yla "Ateş Dağlı"nın muhtemelen göremeyeceğimiz bir sahnesinde

çimde yaralanır. Bir Kızılderili tarafından iyileştirildikten sonra, intikam almak üzere yola çıkar. Oyuncular Klinton Spilsbury, Michael Horse, Christopher Lloyd. 4-5 yıl önce sinemalarda gösterilmiş, William A. Fraker'in yönettiği bu nitelikli western görsel düzeyiyle ilgi çekmişti. **İzleyenler pişman olmaz...** 1981 ABD yapımı, 98 dakika.

6 Ağustos Perşembe

TV1 DOKUNMAYIN ŞABANIMA. Bayram'ın bir başka güldürü filmi de Osman F. Seden yapımı bir "Şaban" Kemal Sunal filmi. Ahu Tuğba, Halit Akçatepe, Ercan Yazgan ve Diler Saraç'ın da rol aldığı filmde, aynı kıza âşık olan Şaban'la askerlik arkadaşının gülünçlü öyküsünü izleyeceğiz... Ya da on derste Şaban'ın çapkınlık serüvenleri. "Şaban" dizisinin sıradan bir örneği **Dokunmayın Şabanıma.** Salt **Kemal Sunal hayranları için.** 1979 Türk filmi, 90 dakika.

6 Ağustos Perşembe

TV1 KILICIN SIRRI. Günümüz çocuklarının pek sevdiği He-Man'ın serüvenlerini aktaran, Mike Carlin'in yazıp Ron Wilson'ın çizdiği Amerikan yapımı bir çizgi film. He-Man, uzay gibi bir mekânda sihirli kılıcıyla her zorluğun üstesinden gelen, sevimli bir "Conan". "Star Wars"un kazandığı başarıdan sonra "kahramanlık fantezisi" filmlerinin sevimli bir zamane masalı kıvamında tezgâhlanmasın-

James Caan "İkinci Bölüm"ün çekiminde yazar Neil Simon'la

Genç ve formunda bir Belmondo

Belmondo böl böl atlayıp sıçradığı bu filmde çok başarılı

TV1 RİO'DAN GELEN ADAM (L'Homme de Rio). Fransız sinemasında "Yeni Dalga"yla gelen genç yönetmenler arasında, eğlencelikli, kendine özgü bir güldürü türünü gerçekleştiren, ne var ki 1970'lerden sonra grafiği gittikçe düşen Philippe De Broca'nın ilk döneminden kalma, baştan sona espri dolu, gırgır ve alabildiğine hareketli bir gerilim paradosi ekrana geliyor: Yıllar önce sinemalarımızda gösterilen **Rio Macerası** ya da TRT'deki adıyla **Rio'dan Gelen Adam.** Jean-Paul Rappeneau, Ariane Mnouchkine, Daniel Boulanger ve De Broca'nın ortak senaryosundan çekilen, Edmond Séchan'ın görüntüleyip, Georges Delerue'nün müziklediği bu iki saatlik deli dolu Fransız eğlenceliği, kuşkusuz TRT'nin bayram filmleri furyasında başı çeken en sevimli ve görülesi filmlerden. "Artistik kariyerinin" en başarılı kompozisyonlarından birini çizen Jean Paul Belmondo'nun sürüklediği filmde Paris'teki bir müzeden çalınan bir heykelin ve benzerlerinin peşinde, Paris'ten Rio'ya ve Brezilya'lara kadar uzatılan fantastik bir koşuşturmaca öyküsü anlatılıyor. Genç yaşta feci bir trafik kazasına kurban giden güzel Françoise Dorléac'ın eşlik ettiği Belmondo'yla birlikte seyirciyi modern bir Brezilya dekorunda heyecandan heyecana koşturan filmde De Broca'nın anlattığı değil de, nasıl anlattığı önem kazanıyor. Ayrıntıları önemseyen son derece hareketli bir sinema anlatımı, usta işi görüntüler, başarılı oyunculuk, sinemanın güldürü, gerilim ve serüven türlerinin antolojisi niteliğindeki bu resimli roman tekniğinden de alabildiğine yararlanan sevimli ve sürükleyici filmin kozları. Gösterildiği yıllarda tüm dünyada büyük bir gişe başarısı da kazanan **bu filmi kaçırmayın.** Jean Servais, Adolfo Celi ve Simone Renant'ın diğer rolleri paylaştığı **Rio'dan Gelen Adam'ı** TRT ne yazık ki erken bir saate kurban etmiş! 1964 Fransız-İtalyan ortak yapımı, 120 dakika.

5 Ağustos Çarşamba

Orhan Gencebay Necla Nazır "Ben Doğarken Ölmüşüm"de

TV1 BEN DOĞARKEN ÖLMÜŞÜM. Bu da bayram nedeniyle olsa gerek, Orhan Gencebay'lı bir arabesk film. Böylece komedi ve serüven filmlerinden sonra, bir de dramla yerli film seyircisinin nabzına göre şerbet verilmiş oluyor! Ekranı delen Orhan "ağbi"ye bakalım şarkı söyletecekler mi? Necla Nazır, Mahmut Hekimoğlu, Kerem Yılmazer ve Kâmuran Usluer'in Orhan Gencebay'a eşlik ettiği **Ben Doğarken Ölmüşüm** Yücel Çakmaklı'nın da ilk yönetmenlik denemesi. Orhan "ağbi"miz tam gerdeğe girecekken, bir soyguncu çetesine bulaşan kardeşi yüzünden, gire gire ancak hapse giriyor... Seyirci de ilkellik,gam ve kasavetten sıkıntıya girecektir bu arada. Allah sabırlar versin! 1973 Türk filmi, 80 dakika.

8 Ağustos Cumartesi

TV2 ÇÖL ASLANI. (Lion of the Desert). Mustafa Akad-Anthony Quinn işbirliğinin yine sinemalarda ve ekranda görmüş olduğumuz bir ürünü, 30 milyon dolara mal olmuş ve Libya'da çekilmiş bir üstün yapım. Anthony Quinn, 1912'den 1931'e dek Libya'yı işgal eden İtalyanlara karşı amansız bir gerilla mücadelesi sürdüren korkusuz Arap savaşçısı Ömer Muhtar rolünde, Rod Steiger ise faşist lider Mussolini. Oliver Reed, Raf Vallone ve İrene Papas'ın diğer rolleri paylaştıkları ve Libyalıların özgürlük savaşımını aktaran filmde, kalabalık savaş sahneleriyle destansı öğeler içeren yönetmenin anlatımı, benzer Amerikan üstün yapımlarından farksız. Yer yer propagandanın ağır basmasına karşın sonuçta **Çöl Aslanı sürükleyiciliğinden ve ilgınçlığından pek bir şey yitirmiyor.** 1981 Libya yapımı, 160 dakika.

8 Ağustos Cumartesi

"Çöl Aslanı"nda Anthony Quinn Libya halk kahramanı Ömer Muhtar'ı canlandırıyor

dan ortaya çıkan bu çizgi filmin, çizgi romandan pek bir farkı yok! Ne var ki çocuklar üzerinde pek etkili.

6 Ağustos Perşembe

TV1 AFRİKA ÇIĞLIKLARI (Africa Screams). Bizde "İki Açıkgözler" olarak bilinen Bud Abbott-Lou Costello ikilisi, ekranda bu haftanın "Komedi Ustaları." Lorel-Hardi'nin oldukça silik bir kopyası sayılan "İki Açıkgözler", Charles Barton'un yönettiği bu güldürü filminde Afrika'da safariye çıkan ve başlarına umulmadık olaylar gelen iki arkadaşı oynuyorlar. Güldürünün altın çağının ustalarını mumla aratan İki Açıkgözler'in fazla özgün bir sinemacı ve komedyen kişilikleri yok. Önceki haftalarda izlediğimiz Şarlo, Buster Keaton ya da bir Marks Biraderler düzeyinde olmayan Bud Abbott-Lou Costello ikilisinin bu filmini, ancak bayram gecesi yapacak daha iyi bir işiniz yoksa seyderebilirsiniz. 1949 ABD yapımı, 79 dakika.

6 Ağustos Perşembe

"İki Açıkgözler" Bud Abbott ile Lou Costello

TV1 ÇİÇEK ABBAS. Bu da Sinan Çetin yapımı bir İlyas Salman güldürüsü. Yavuz Turgul'a Antalya'da en iyi senarist ödülünü kazandıran **Çiçek Abbas** bayramın en nitelikli yerli filmi. Altın yürekli minibüs muavini Abbas'la aynı kıza abayı yakan çıkarcı ve uyanık patronu Şakir rollerindeki İ. Salman-Şener Şen ikilisi, gerçeklerden yola çıkıp mutlu sona bağlanan bu çağdaş masalı başarıyla sürüklüyor. Pembe Mutlu, Ayşen Gruda, Ahmet Mekin ve Orhan Çağman da oynuyor. Daha önce de ekrana gelmişti **Çiçek Abbas. Görmemiş olanlara öğütlenebilir.** 1982 Türk filmi, 110 dakika.

7 Ağustos Cuma

"Çiçek Abbas"da Şener Şen kötü adamı oynuyor

TV2 EKİMİN İLK PAZARTESİSİ. (First Monday in October). İşte TRT'nin gözde aktörü Walter Matthau yine ekranda. ABD Yüksek Mahkemesi'ne seçilen ilk kadın yargıcın mücadele dolu yaşamını konu edinen filmde yargıcı, "Dul Bir Kadın"ın "An Unmarried Woman"ın başarılı oyuncusu Jill Clayburgh canlandırıyor. Ama Matthau zeki, espirili ve liberal avukatta filmin asıl ilgi merkezi olmayı başarıyor. Her zamanki gibi. Yönetmenliğini Ronald Neame'nin yaptığı film, **hafif bir politik komedi.** Ne var ki, Amerikan politikasının kendine özgü ayrıntılarına çok girdiği için kimi eleştirmenlerce "kafa ütüleyici" bulunmuştu. Yine de rahatlıkla seyredilebilir. 1981 ABD yapımı, 99 dakika.

7 Ağustos Cuma

TV1 KUMSALDA PARTİ. (Beach Party). Antropoloji profesörü Bob Stutwell, genç çiftlerin flört alışkanlıklarını incelemek amacıyla Kaliforniya sahillerinde yazlık bir ev kiralar. Sörfçü gençler özel ilgi alanındadır. Ne var ki genç kızlardan biri de ona tutulunca profesör, kendisini de kendi deney konusunun içinde bulacaktır... Yine 25 yıl öncesinden kalma, o dönemin pop müzik parçalarıyla bezeli, rahatlatıcı bir ortamda geçen, hafif bir gençlik filmi **Kumsalda Parti.** Amerikan sinemasının her türde film yapan, ikinci sınıf "bezirgân" yönetmenlerinden

Frankie Avalon ile Dorothy Malone daha önce iki kez ertelenen "Kumsalda Parti"de

William Asher'in yönettiği filmde Robert Cummings, Dorothy Malone, Frankie Avalon Vincent Price, Annette Funicello ve Jody McCrea gibi oyuncular rol almış. Tatil günü atmosferlerine uygun, eski usül ve bir gençlik filmi denemesi olan **Kumsalda Parti, boş vakti olanların seyredebileceği bir film sayılabilir.** Daha önce 2 kez programa alınıp ertelenmişti. 1963 ABD yapımı, 105 dakika

8 Ağustos Cumartesi

TV1 İLK HEYECAN (Heartbees). Biri dişi biri erkek iki robot, günün birinde fabrikadan kaçıp dış dünyayı araştırmaya koyulurlar. Kendilerine bir de küçük yavru robot yaparlar! Bu arada fabrika görevlileri de peşlerine düşmüştür. Nerdeyse insan gibi davranan iki robotta da mantık dışı, garip ve duygusal davranışlar belirmiştir... İlginç çıkış noktaları içeren, ancak yeterince etkili ve başarılı olamayan bu fantastik komediyi Allan Arkush yönetmiş. Oyuncular ise Andy Kaufmann, Bernadette Peters, Randy Quaid ve Melanie Mayron. Bayramla birlikte ekrana yağan sıradan filmler arasında "fütüristik bir fantezi" olmaktan öteye gitmeyen **sıradan bir güldürü daha.** 1981 ABD yapımı, 79 dakika.

8 Ağustos Cumartesi

NAYLON AMELİYATLAR

Vur neşteri al parayı

Hiçbir tıbbi gerekçesi olmadan tümüyle kâr için yapılan naylon ameliyatlar son yıllarda hızla artıyor. Naylon ameliyatlarda apandisit ve safrakesesi başı çekerken bazı doktorlar zaman zaman daha cüretli, daha tehlikeli ameliyatlara da girişiyor

Ayşe hemşire gözleri alabildiğine açılmış elinde tuttuğu Prof. Hacıhanefioğlu'nun pataloji raporuna inanmayı redderek girdi odasına. Çaresizlik içinde, bir çırpıda öğrendiklerini anlatıverdi: "Evet Çetin Amca, şüphelerimizde haklıymışız, kanser yokmuş, işte rapor, o adam bir canavar, kardeşini öldürecekmiş."

Korkuyla uykusundan fırladığı geceler boyunca düşünmüştü bunu Çetin Durgun. Nasıl olurdu da başarılı bir ameliyatın ardından yara 20 saat açık bırakılırdı? Nasıl olurdu da ameliyat sonrası uygulanan radyoterapi, yaralarını azdırır, üç kez dikişlerin patlamasına yol açardı? Neden dikişler patladığında, özel hastanenin doktorlarının kapatmasına izin verilmiyordu da, Doktor ....."ın işlerini bitirip hastaneye lütfedip gelmesine kadar saatlerce bekleniyordu? Ağabeyinin "turp gibi olacak" vaatleriyle geçirdiği iki operasyona 2 milyon, sürekli girdiği radyoterapi seanslarının her birine de 70'er bin TL ödüyorlardı. Ellerinde avuçlarında para kalmamış, ağabeyi ise ölümün eşiğine gelmişti.

Olaylar hızla gelişti. Özel hastaneden çıkarılan hasta, Çapa'ya kaldırıldı. Kanser bulgularına değil, pek çok organa sıçramış tüberküloza ve pankreas iltihabına rastlandı. Tedaviye başlandıktan sonra kısa bir iyileşme dönemi görüldüyse de hasta kurtarılamayarak öldü. Sezgin Durgun sadece 43 yaşındaydı. Ve ölümünden birkaç gün önce, özel hastanede yapılan ilk müdahalede, biyopsinin sonucunun kanser değil pankreasta lenfosit yı-

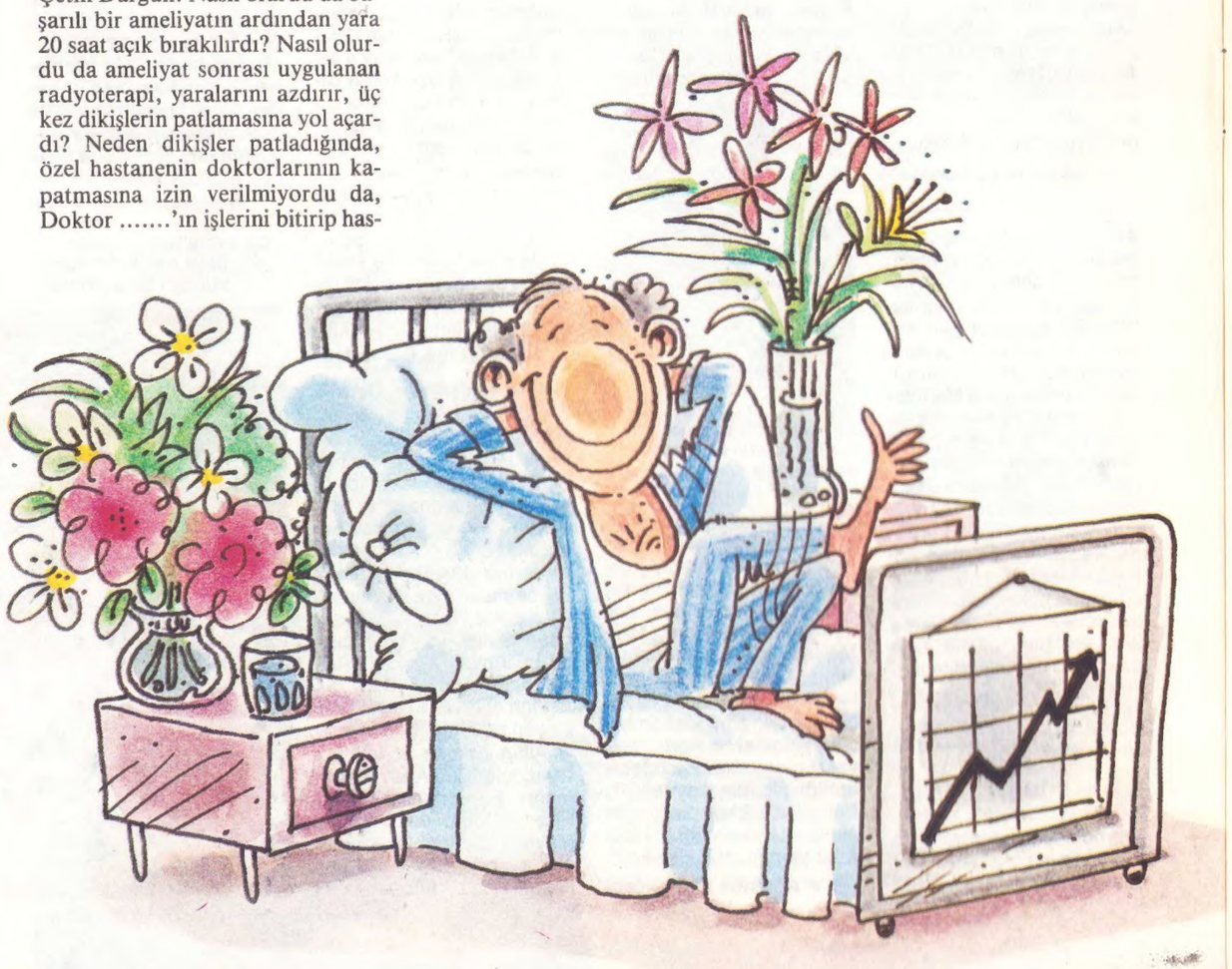

kım olduğu anlaşılmıştı. Ama ne gam! "Sürekli uyuşturucu vererek şikâyetlerini bile aktaramayacak hale sokmuştu agabeyimi" diyordu Çetin Durgun.

"Bir keresinde bir çocuğun bağırsak tıkanması ameliyatına girmiştik. Hastane, İstanbul'da özel bir hastane, doktor da gene ünlü bir cerrah. Ekibiyle geldi, ameliyata girdi. Hasta 7-8 aylık bir çocuk, bağırsakları iç içe geçmiş ve tıkanmış. Çocuk narkozu yiyince bağırsakları şak diye açıldı. Eh, çocukcağız kaç gündür kakasını yapamıyor, bağırsakları açılınca bütün dışkı ameliyat masasına yayılıverdi. Olay çözüldü yani. Ameliyata falan gerek yok artık. Ama daha önceden para konusunda anlaşılmış, belli bir kapora da alınmış. Ünlü cerrah şöyle bir düşündükten sonra, 'Biz gene açalım, belki biraz daha tıkanıklık kalmıştır' falan demeye başladı. Tabii, bu lafı güzaf, hepimiz biliyoruz. Neyse, zavallı yavrucağın karnı açıldı, bağırsaklarda hiçbir tıkanıklığının olmadığı anlaşıldı da ünlü cerrahımızın elinden kurtulabildi."

Dr. Fikret Özalp, "Hipokrat yeminini ters yüz eden, gömlekleri vicdanları gibi kara, çakal meslektaşlarım" diye adlandırdığı "nayloncu" doktorlardan birinin gerçekleştirdiği ilginç bir ameliyat öyküsünü **Nokta**'ya böyle aktardı.

Dr. Özalp gibi daha birçok doktor Türkiye'de yaygın bir şekilde naylon ameliyat yapıldığına inanıyorlardı. Bir doktorun deyişiyle, "Bu ülke, ihracatın, siyasetin, pirincin, zenginliğin, sefaletin, kahkahanın, ağlamanın ve her şeyin aslının yanında bir de naylonunun bulunduğu bir ülke"ydi. Böyle bir ülkede ameliyatın naylonunun olmaması mümkün müydü?

Peki ama, genel olarak "gereksiz" diye tanımlanan, doktorların ise "Tıbbi endikasyonu olmaksızın yapılan ameliyatlar" diye adlandırdığı "naylon" ameliyatların yaygınlığı neydi? Apandisit, safrakesesi gibi masumlarının yanında daha cüretlileri, daha tehlikelileri de yapılıyor muydu? Gereksiz ameliyatların nedenlerinden biri olan "ticari kâr" faktörü doktorların ne kadarını etkisi altına alabiliyordu? **Nokta** muhabirleri bu ve benzeri soruların cevabını bulabilmek amacıyla yola çıktıklarında hiç kuşkusuz bütünüyle doktorların konuya ilişkin şahitliklerine güveniyorlardı. Ne var ki, doktorların büyük çoğunluğunun, gene bir doktorun deyişiyle, "Ancak bir lonca teşkilatı üyelerinde görülebilecek meslek sırlarını ifşa etmeme" tutumu içinde olduğunu anlamaları için birkaç günün geçmesi yetmişti. Yine de doktorlar arasında, konuyu "Tıp dünyasının kanayan yaralarından biri" olarak niteleyen ve deşilmesinden yana olanlar da vardı ve onların desteğiyle yürütülen araştırma, özellikle bir gerçeği bütün çıplaklığıyla ortaya koyuyordu: Ak ve kara, sevgi ve sevgisizlik, gerçek ve yalan burada da yan yanaydı. **Nokta** bu araştırmada, karanın, sevgisizliğin ve yalanın boyutlarını ortaya çıkarmaya çalıştı.

"Kötü niyet olmalıdır." Naylon ameliyatlar ilk bakışta yalnızca para için yapılıyor gibi gözükse de soruna biraz daha yakından bakınca başarı hissini tatmin, ya da "bilimsel denemeler" adına pek çok altından kalkılamayacak amaliyata girişildiği görülüyordu. Görüşüne başvurduğumuz pek çok uzman, iş hastanın suiistimaline kadar büyütüldüğünde doktorun hareketlerini ancak "kötü niyet" kavramıyla açıklayabildiklerini söylüyorlardı.

Başhekim, "Bu doktor bir psikopattı, hastaları üzerinde bizim iznimizi almadan 'güya bilimsel' denemeler yapıyordu, bir kasap gibi kesip biçti" diyordu ve çok üzgündü, şaşırmıştı. Zira **Nokta** muhabirlerinin araştırdığı olaylardan biri, kendi uzmanlık hastanesinde gerçekleştirilmişti.

Almanya'da bronşektazi nedeniyle sağ akciğerinin üst lobu çıkarılan Necdet Bayramoğlu, Türkiye'ye döndükten sonra bir kez daha bronşektaziye yakalanınca düşmüştü Operatör Doktor ....."ın eline. "Sevimli" doktorcuğumuz hemen ilaçla akciğerin bronkografisini istiyor, Hastane Doktorlar Konseyi hasta hâlâ balgam çıkardığından işlem yapılamaz kararına varıyordu. Ama "Sevimli", konseyi hiç mi hiç takmamıştı. Islak bronşektaziye bronkografi uygulanamayacağı halde, "Sevimli" bir an bile duraklamadan özel bir hastanede işlemi yaptırıp, ameliyata kendi başına karar vermişti. Çalıştığı devlet hastanesinde başhekim ve bölüm şefine çaktırmadan saba-

ha karşı ameliyata almış ve Necdet Bayramoğlu'nu birkaç dakika içinde öldürmüştü. Mide bulantısı geçirerek terk ettiği ameliyat odasına birkaç saat sonra dönmüş, yarayı tekrar açarak, daha müdahalenin başlangıcında paramparça olan ana damarları dikmiş, kayıt defterine "kalp yetmezliğinden (ex)" notunu düşerek hastaneyi terk etmişti. İki gün sonra Almanya'dan ve Giresun'dan gelen akrabalar hastaneyi basıyorlar, Operatör Dr. .....'ı ameliyathaneye kaçırıp, polis çağıran hastane yetkilileri bir başka acı gerçeğin farkına varıyorlardı. Münih'teki ameliyatın ardından Necdet Bayramoğlu'na verilen raporda, "Kesinlikle bir ameliyat daha geçirmemesi gerektiği" yazılmıştı.

"Bay by-pass." "Psikopatlar" ya da bilim âşıkları bir yana, söz "naylon ameliyatlar"dan açıldığında en önemli sebep Napolyon'un o, ünlü sloganıydı: "Para, para, para."

"Bir kez işe para kokusu karışınca bırakın hastaları, refakatçiler bile ameliyat masasına yatırılabilir" diyordu bir uzman doktor. İsmini

Prof. Dr. Selçuk Erez'e göre sezaryen sayısı "biraz fazla"

açıklamak istemeyen doçentin kanaatine göre, naylon ameliyatlarda, bir de "vehim" duygusunun gelişkinliğine dikkat etmek gerekiyordu. Kırklareli'nden bir refakatçi eşliğinde gelen ve Türkiye'nin en gelişkin kardiyoloji servisinde 3 kez muayene ettiği hastasında, yapılan tüm testlere karşın hiçbir aksaklık bulamamıştı. Ama hasta da inatçıydı doğrusu. Bir diğer tam teşekküllü devlet hastanesinden de sağlam raporu aldıktan sonra, hâlâ kalp yetmezliği olduğu inancını koruyarak, "Bay by-pass"ın özel hastanesine koşmuş, burada ise derhal yapılan testlerin yanı sıra, **anjiyo** sonuçları da sağlamlığını bir kez daha ortaya çıkarmıştı. Amaaa... Bir de refakatçi vardı sırada. Bay by-pass refakatçinin yüzündeki solgunluğu anında tespit etmiş, onunda testlerden geçmesine, bir de ekstradan anjiyö çektirmesi gerektiğine ikna edebilmiş, hatta anjiyö sonuçlarına göre 6 saat içinde bir by-pass yapılmasının da fevkalade hayırlı olacağını açık açık beyan etmişti.

Son anda bu çılgınca gidişatın dehşetine kapılan hasta ve refakatçi apar topar, bavullarını odalarında bırakıp kaçmışlardı. Ama gişeden geçiş pek kolay olmamış testler ve anjiyö bir de geceleme derken iki milyonluk bir fatura ellerine tutuşturulmuştu. Aslında özel hastanelerde bu tür gereksiz ameliyatların yoğunlaşması, pek çok örneğe dayanarak öne sürülüyordu.

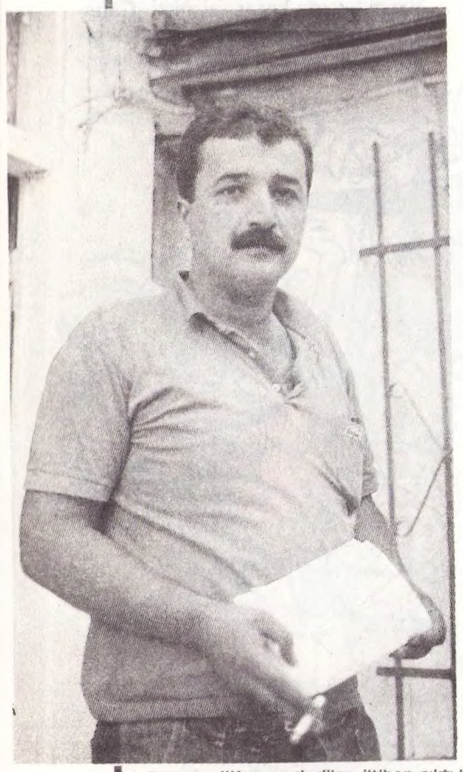

Ç.Durgun: "Kanser dediler, iltihap çıktı."

"Ölmesi lazımdı"

Geçtiğimiz aylarda kanser tedavisi yapılırken ölen Sezgin Durgun'un kardeşi Çetin Durgun olayın gelişimini Nokta'ya şu sözlerle anlattı.

Nokta: Doktor .....'dan ilk olarak hangi aşamada kuşkulandınız?

Çetin Durgun: Ağabeyim sol karın boşluğunda ağrıdan şikâyet ederek hastaneye gitmişti. Hiçbir tetkik yapılmadan Özel ..... hastanesinde sadece kalp elektrosu alınarak ameliyata alındı. Pankreasından bir parça alınıp biopsiye yollandı. Sonradan iltihabi bir rahatsızlık olduğunu öğrendik, ama Doktor ..... bize kanser dedi. Raporu gördüğü halde! Onlar bilmiyorlar dedi. Sonra da kanser tedavisine başladı, ama radyoterapi sonucunda yara azdı, dikişler patlamaya başladı. Biz,'ne oluyor?' dedikçe, 'Kanser bu, olur böyle' diye cevap veriyordu. Dikişleri patladıkça kendisinden başka hiçbir doktorun olaya müdahalesine izin vermeyen Doktor ..... sonunda Sezgin abimi tabur cu etti. Biz bir türlü iyileşemeyen abimizi Çapa'ya yatırdık, kanser değil bir tür iltihap olduğu ortaya çıktı. Çapa'da Doktor .....'ın biopsi lamelini tekrar kontrol ettirdik, tomografi çekildi. Tümü ilk teşhisi yalanlayan kontroller oldu.

Nokta: Peki Dr. .....'a bu bulguları anlattınız mı? Onu tekrar gördünüz mü?

Çetin Durgun: Çapa'ya yatırdıktan birkaç gün sonra Doktor'a gittim. Ameliyatı ve sonraki kepazelikleri unutmuş, hatırlatmak gerekti. İlk sorusu 'Öldü değil mi?' oldu. Hayır sayenizde sürünüyor deyince, 'Ölmesi lazımdı şimdiye kadar' dedi utanmadan. Hâlâ içinde avuç büyüklüğünde iki ur vardı diye iddia ediyordu. Çıkardım tomografi filmlerini gösterdim. Başhekimin yanındaydık, gösterin bana şu urları dediğimde, 'Aaaaa kaybolmuşlar' demek rezilliğini de gösterdi.

Nokta: Tüm bu olayları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çetin Durgun: Pankreas iltihabı da önemli bir hastalık. Ama tedavisi de var. Ameliyat şart değil. Fakat bu adam para alabilmek için, düşen hasta kalkmasın diye, hemen ertesi sabah, daha on iki saat geçmeden ameliyata aldı. Hiçbir tahlil yapmadan.

Nokta: Herhangi bir başvurunuz oldu mu?

Çetin Durgun: İstanbul Tabip Odası soruşturmasını sürdürüyor. Bir müfettiş de soruşturma içindeymiş, hatta raporunu Ankara'ya yollamış. Ama ne tesadüftür ki Dr. ..... da Ankara'ya gitmiş. Herhalde kalıbına uygun bir torpil bulacaktır.

Özel hastaneler: Dışı seni, içi beni... "Biz hastamızı..... hastanesine yatırmadan önce üç ayrı doktor, hastamızın ciğerlerini kanserin tamamen sardığını, her an ölebileceğini söylemişlerdi bize. Ama işte, ölümü kabul etmek kolay mı? Aldık gittik bu hastaneye. Burada Dr. ..... hastamızı şöyle bir muayene ettikten sonra 'ben hastanıza by-pass ameliyatı yapıp saat gibi edeceğim' dedi. Hastamız iki gün yattıktan sonra gene bu doktorlar bize, 40 milyon da yatırsak hastamızın iyi olmayacağını,bari evinde huzur içinde ölmesi için hastaneden çıkarmamızı söylediler. Bunun üzerine hastamızı çıkardık. Ertesi gün de öldü zaten."

Güneş Küçük ve Hulusi Çıtır, ağabeyleri Halis Çıtır'ın ölümünü **Nokta**'ya bu sözlerle anlatırken, daha önce Halis Çıtır'ın hastalığını teşhis etmek için kendi bilgisinin

Sezgin Durgun: Doktoru "ölmesi lazımdı" diyor ama, ölmeyebilirdi

yanı sıra iki doktor arkadaşının da görüşlerinden yararlanan Dr. Fikret Özalp söze karışıyor, daha da çarpıcı şeyler söylüyordu. Evet, Halis Çıtır da kalp yetmezliği vardı ama, hasta bundan değil, akciğer kanserinden ölmek üzereydi. Hastalık o kadar ilerlemişti ki, her an ölmesi bekleniyordu. Bu nedenle "Türkiye'de kalp bizden sorulur" diyen bu doktor bir anlamda ölüye by-pass yapma girişiminde bulunmuştu. Neyse ki hastanın yakınları erken davranıp bu ünlü kalp uzmanımızın sıfatlarına yeni bir sıfat ekleme fırsatı vermemişlerdi. Ne var ki Bay by-pass'ın intikamı korkunç olacaktı. Ondan bu unvanı esirgeyen iki kardeşe iki gece için tam 400 bin lira fatura çıkartacak, faturayı vermek için de kardeşleri günlerce süründürecekti.

Güneş Küçük ve Hulusi Çıtır'ın başına gelen bu olayda olduğu gibi, öteki naylon olaylarında da mekân genellikle bir özel hastane oluyordu. Üniversite devlet hastanelerinde bu tür olaylara rastlanmamasının en önemli nedeni, buralarda kendiliğinden kurulmuş bir otokontrol mekânizmasının gayet etkili bir şekilde işliyor olmasıydı. Doç. Dr. Aziz Alturfanlı, "Bu hastanelerde ameliyatı yalnız yapmazsınız," diye açıklıyordu bu mekânizmayı anlatırken. "Kritik eden çoktur. Şimdi burada bir olay yaparsınız ama, gelir asistan bir soru sorar, gelir yan masada çalışan hekim bir şey sorar. Ne yapıyorsun, ne ediyorsun diye sorar. Yani üniversite hastanelerinde bu gibi şeyler olmaz."

Ne var ki, bu noktada üniversite hastaneleriyle ilgili olarak öne sürülen bir başka iddia çıkıyordu ortaya. Bu iddiaya göre, üniversite hastanelerinde kâr amaçlı ameliyatlar yapılmadığı doğruydu ama, buralarda da öğrencileri eğitme amacıyla "naylonculuk" yapılıyordu. İddiaya göre, üniversite hastanelerinde yapılan "risksiz" apandisit vb. ameliyatlarla bir kısım sezaryenler bu kapsam içinde düşünülmeliydi.

Özel hastanelerden ve buralardaki bazı uygulamalardan yakınan doktorlardan biri de Türk Tabipler Birliği Genel Sekreteri Uğur Cilasun'du. Cilasun, özellikle üç büyük ilde doktor olmayan kişilerin açtıkları polikliniklerin büyük bir sağlık sorunu olduğunu söylüyor, bu kurumlardan şöyle yakınıyordu:

nokta'nın görüşü

Nokta muhabirleri, "naylon ameliyatlar" konusunu araştırırken sayısız olayla karşılaştılar. Birçok hasta ve hasta yakını, edindikleri izlenimlerden ve ortaya çıkan sonuçlardan hareket ederek, kendilerine ve yakınlarına yapılan ameliyatların faydasız olduğunu ve salt para kazanmak için yapıldığını ileri sürüyorlardı. Ancak yazımızda yalnızca hastaların ya da yakınlarının anlattıkları bu tür örneklere, olay bir uzman doktorun tanıklığına dayanmadıkça yer vermedik. Ele aldığımız örneklerden üçü hakkında şu günlerde İstanbul Tabip Odası kurullarında kovuşturma açıldığını da öğrendik.

Örnek olaylarda adı geçen bütün hastane ve doktor adları bizde saklıdır. Yayınladığımız olaylar bir tek il kapsamında yürütülen bir çalışmada karşımıza çıkan tesadüfi örnekler olduğundan, benzeri olaylara karışmış birçok isim arasından yalnızca bir kısmını teşhir etmenin doğru olmayacağını düşünerek isimleri yayınlamıyoruz.

Son olarak belirtmek isteriz ki, felaket tüccarlığını meslek edinen bu kişilerin sayısı gerçekten azdır. Ve bu bir avuç tüccarın açığa çıkarılmasını herkesten çok isteyenler, yine doktorlarımızdır.

"Buralarda asistan hekimler, tıp fakültesi öğrencileri uzman doktor olarak çalıştırılıyor. Bu tip yerlerde hiçbir denetim olmadığı için hatta sahte doktor bile çalıştırıyorlar."

"Cenin adaylarını bile temizleriz." Bir kamu işyerinde çalışan R. K., bundan 6 ay kadar önce hamilelik kuşkusuyla doğum alanında ün yapmış bir hastanenin kapısını çaldığında, bu ziyaretin hayatını nasıl değiştireceğini hiç bilmiyordu. Gerekli testler yapıldı, sonuç kendisine takdim edildi: Hamileydi. İsterse hemen kürtaja alabilirlerdi.

Prof. Dr. Atmanoğlu: "Sağlık Şûrası'na vaka getirirseniz izleriz."

R.K. yıkılır gibi oldu. Çünkü evli değildi ve kürtaj onun için korkunç bir şeydi. Konuyu sevgilisine açtı, sonunda hiç niyetlerinde yokken evlenme kararı verdiler. Hızla işlemler tamamlandı ve evlilik gerçekleşti. Olayın traji-komik yanı da bundan sonra başladı zaten. R.K. bir süre sonra âdet gördü. Ne yapacağını şaşırmıştı. Hamile olduğunu söyleyip evlendiği kocasına şimdi ne diyecekti? Sonunda soluğu bir SSK hastanesinde aldı. Buradaki muayene, sonucu kesinlikle koydu ortaya. R.K., birkaç hafta önce az kalsın bir naylon kürtajın kurbanı olacaktı. Olmayan çocuğu "alınacak", istemediği bu çocuktan kurtarılacaktı.

R.K., bir naylon kürtajdan kıl payı kurtulmuştu ama, kurtulamayanlar da vardı. Sonradan öğrendi ki, bu hastanede kendisine test yapılması bile bir şanstı. Çünkü hastanedeki normal uygulama, "hamileyim" diye hastaneye başvuran bü'ün kadınları doğrudan doğruya kürtaj masasına yatırmaktı.

Doğum alanında yaygın olarak kullanılan öteki naylon ameliyat türü de sezaryendi. Devlet hastanelerinde yüzde 7-8 civarında oynayan, ciddi özel hastanelerde en çok yüzde 15'e çıkan sezaryenli doğumlar bazı özel hastanelerde yüzde 35'lere kadar tırmanırken, "kalpçi" olarak tanınan bir özel hastanede bu tür doğumlar normal doğumların iki katına kadar çıkıyordu.

Aslında sezaryenli doğumlar, Prof. Dr. Selçuk Erez'in deyimiyle "tıbbın çok ciddiye alındığı" ülkelerde de artmıştı ve bunun nedeni, elektroniğin tıbba uygulanmasıydı. Doğum sırasında bebeğin kalp atışlarını izleyen kardiyotopograf ve gene bebeğin hareketlerini izleyen ultrason aygıtı aracılığıyla normal doğumdan kaçınılması gereken durumlar daha büyük bir kesinlikle tespit edilebiliyor, doktorlar da giderek daha sıklıkla sezaryene hükmedebiliyorlardı. Prof. Erez'in verdiği bilgilere göre, tıp tekniğindeki bu gelişmelerin sonucunda, 1960'larda yüzde 5-10 olan sezaryenli doğum oranı, bugün Avrupa'da yüzde 20-30'lara, ABD'de ise yüzde 50'lere kadar dayanmıştı.

Peki ama, ülkemizdeki özel hastaneler hangi gelişmiş cihazları kullanıyorlardı da, sezaryenli doğum oranları, örneğin Can Hastanesi'nde yüzde 26'ya, Güzelbahçe Hastanesi'nde yüzde 31'e, Anadolu Özel Hastanesi'nde yüzde 33'e, Topkapı Hastanesi'nde yüzde 65'e kadar çıkıyordu?

Prof. Dr. Selçuk Erez'e göre, bu oran "biraz yüksek"ti. Özel Anadolu Hastanesi doktorlarından Fatma Tombul da, hastanesindeki yüzde 33'lük oran konusundaki görüşlerini açıklarken kendi yaptırdığı doğumlar üzerinde duruyor, yüzde 10'luk sezaryenli doğum oranını hatırlattıktan sonra, öbür doktorların yaptırdıkları sezaryenli doğumlarla ilgili olarak yorum yapmamayı tercih ediyordu. Fatma Tombul, Türkiye'de bazı doktorların para için sezaryen yaptırdıkları iddiasıyla ilgili olarak da, "Sayıları çok değil ama, genelde maalesef doğru" diye açıklıyordu görüşünü.

Ote yandan, başta Selçuk Erez ve Bakırköy Doğumevi Hastanesi doktorlarından Moşe Benhabib olmak üzere çok sayıda doktor yüzde 4-5'lik oranların da savunulamayacağı noktasında birleşiyor, bu tür düşük oranları "doğum yoğunluğu"na ve kaçınılmaz "hamile kadını izleme eksikliği"ne bağlıyorlardı.

Özel hastane sahiplerinin yüksek sezaryen oranlarına ilişkin değerlendirmeleri de oldukça farklıydı. Onlara göre, "Yüksek bir oran söz konusu ise, bununla ilgili soruların muhatabı özel hastaneler değil, bu hastanelerde doğum yaptırtan doktorlar olabilir"di.

Her branşa bir naylon. Naylon ameliyatlar hiç kuşkusuz en yaygın olarak cerrahi dalında yapılıyordu

"Sen o mideyi nasıl alırsın?"

Prof. Dr. Mazhar Özman, naylon ameliyatlar, nedenleri ve bu tür ameliyatları azaltmanın yollarıyla ilgili olarak* Nokta'*nın sorularını cevapladı.

Nokta: Türkiye'de yaygın bir şekilde naylon ameliyat yapıldığı söylenebilir mi?

Özman: Bu yapılıyor Türkiye'de, çok yapılıyor. Nedenine gelince; nedeni ekonomiktir. Bu doktor denilen meslek erbabı, son 30-40 senedir yanlış yola saptı. Hekimliği serbest meslek haline getirdiler. Oysa hekimlik sanattır. Ben mesela başasistanken bir olay hatırlıyorum. Hasta, beni yarın ameliyata koyun dedi. Ben sizi ameliyata koyamam dedim. Nasıl koyamazsınız, dedi, ben sizin hocanıza muayenede 15 bin lira verdim, dedi. Olay budur. Bunu, yanlışlıkla ameliyat yapılıyor diye anlamayın. Ameliyat yapılması gerekmeyen hastaya da ameliyat yapılıyor. Ameliyatın şekli de değiştiriliyor, mesela ameliyat büyütülüyor. Hekim olarak üzülüyorum. Yapılan şey fevkalade çirkin. Bu, insan kandırmaktır. Eskiden hekimin çok itibarı vardı, şimdi hekim toplum içinde itibarını kaybediyor. Şimdi mesela bir arkadaş rahatsız olmuş, çıkmış televizyona konuşuyor: "Canım, her toplumda üç beş tane çıkar."

Tamam, üç beş tane çıkar. Peki, bunlardan bir tanesini yakalasanıza. Hiç değilse birini cezalandırsanıza.

Nokta: Bize, tanığı olduğunuz bir naylon ameliyat öyküsü anlatabilir misiniz?

Özman: Kızımın yakın bir arkadaşının babasıyla ilgili bir anımı aktarayım. Mide kanseri teşhisi koyduğum hastanın karnını açtığımda kanserin bütünüyle yayıldığını gördüm. Bazı ameliyatlar vardır ki, cerrah, ben kanseri temizleyebilir miyim diye ameliyat yapar. Açar, bakar ki yapacak bir şey yok, yeniden kapar. Yanımda hastanın doktor damadı var, açtım kapadım, dedim ki kanser yayılmış, yapacak bir şey yok. Birkaç aylık ömrü var, bırakın rahat ölsün. Bunlar bir ay sonra şu anda piyasanın en popüler cerrahlarından birine gitmişler. O da yatırmış hastayı tüm midesini almış. Tabii kabahat onlarda değil, doktorda. Sen o mideyi nasıl çıkarırsın yani? Sonra senin bir profesör meslektaşın senden 1.5 ay önce ameliyat etmiş, vakayı gözüyle görmüş ve bu ameliyat edilmez demiş. Bari bir telefon aç, konuş benimle. Şimdi bunun yaptığıyla, apandisiti olmayan bir hastanın apandisitini alma arasında ne fark var?

Nokta: Herhalde Batı'da bu tür ameliyatlar çok daha az yapılıyordur ve buna rağmen daha sıkı işleyen bir kontrol vardır, değil mi?

Özman: Yurt dışında da var ama düşük miktarda. Ben mesela bir olay biliyorum. Hasta bize geldiğinde gayet şiddetli bir sancısı vardı. Muayene ettik, normal olarak apandisite hükmedilecek bir vakaydı. Ama baktık, apandisit ameliyatı yapılmış. Çünkü yeri var, izi var. Biz bir daha açalım dedik. Açtık baktık ki apandisit yerinde ve patlamak üzere. Almanya'da doktor cildini almış ve aldım dediği apandisiti almamış.

Kontrol konusuna gelince; Amerika'da bir doktor çıkardığı parçayı patoloji laboratuvarına yollamak zorunda. Muhakkak ama, atılması mümkün değil. Patoloji laboratuvarlarından alınan neticeler üç aylık raporlar halinde Tıbbi Konsey'e gönderilir. Ama bizde bu usul işler mi bilmiyorum. Çünkü patologların ne hale geldiğini bilmiyorum. Doktor nasıl lüzumsuz ameliyat yapıyorsa, patolog da ülser olmayan mideye ülser diyebilir.

Nokta: Anlaşılıyor ki, etkili bir kontrol mekanizması kurmak kolay değil. Peki, gene de neler yapılabilir sizce?

Özman: Bunun tek çözümü, Bakanlığın ilmi araştırma yoludur. Adamın yaptığının hakkında dosyalama sistemidir. Yoksa münferit vakaları yakalamak bir şey ifade etmez. Adam kendini savunur, en azından ben o gece hata etmişim der. Çıkarın mahkemeye, "Efendim ben hata etmişim" der. Kontrol sistemi olsa, birinde hata ettiniz, ikincide, üçüncüde hata ettiniz, peki ne oluyor böyle? Etkili bir kontrol mekanizması kurulsa, ur var diye çıkarılan rahmin içinden çocuk çıkmaz, kanserli böbrek bırakılıp sağlam böbrek alınmaz.

Hulusi Çıtır ve Güneş Küçük akciğer kanserinden ölmek üzere olan ağabeylerini, kendisine by-pass yapmak isteyen doktordan zor kurtardılar. Küçük fotoğrafta, onları sürekli ikaz eden Dr. Fikret Özalp

ve bu ameliyatların krallık tahtında da apandisit oturuyordu. Apandisit ameliyatları özellikle Anadolu'da o kadar yaygındı ki. bir patalogun biraz da abartarak söylediği gibi, Anadolu'da bir kasabaya genç bir doktor yerleştikten iki yıl sonra, yüz kilometrekarelik bir alanda apandisi olan kimse kalmıyordu. Bu genç doktorlardan biri Denizli'deki bir özel hastanede çalışırken, birinci yıl böyle bir uygulamadan kaçınmış, ama ikinci yıldan itibaren "patrondan gelen zılgıt"la o da naylon apandisitçi olup çıkıvermişti. Anadolu'daki bu apandisitçi doktorların en iyi müşterilerinden biri de, izinli olarak memleketlerine gelen erlerdi. Bu erler, izinleri sırasında "patlamak üzere olan" apandislerini aldırdemcik; nöroşirürjistlerin disk ve ortopedistlerin menüsküs ameliyatları bu kategori içinde sayılan başlıca ameliyatlardı.

Bazı devlet hastaneleriyle özel hastanelerde normal ve sezaryenli doğum oranları (1986)

Hastane adı	(%) Normal	(%) Sezaryenli
Süleymaniye Çocuk ve Bakımevi	96	4
Bakırköy Doğumevi	92	8
Can Hastanesi	74	26
Güzelbahçe Hastanesi	69	31
Anadolu Hastanesi	67	33
Topkapı Hastanesi	35	65

(kaynak. Hastane istatistikleri)

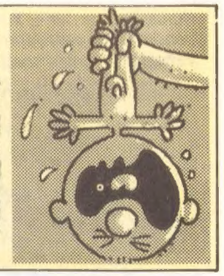

Bunlar, her dalın klasik, "masum" naylonlarıydı. Bunların yanı sıra her dalda zaman zaman görülen çok cüretli, çok tehlikeli naylon ameliyatlar da yapılıyordu ki, bunlardan biri Ocaklı ailesinin başına gelmişti. Muhlis Ocaklı'yı naylon ameliyata götüren olay, uğradığı bir saldırı ve ardından geçirdiği bir sinir krizi sonucunda beyin kanaması teşhisiyle S S K Okmeydanı Hastanesi'ne yatırılmasıyla başladı. Hastanenin nöroşirürji uzmanları yaptıkları muayeneler ve testler sonucunda Muhlis Ocaklı'nın durumunun "umutsuz" olduğuna karar verdiler. Bu uzmanlara göre, beyinde asla müdahale edilemeyecek, girilemeyecek birkaç nokta vardı ve Muhlis Ocaklı böyle bir "vaka"ydı. Ne var ki, Ocaklı ailesi,yaklaşan ölümün verdiği çaresizlikle doktorların gerçekçiliğini gösteremedi ve son bir umutla İstanbul'da bulunan bir özel hastanenin kapısını çaldı. Muhlis Ocaklı burada ameliyat edildi ve 25 Ocak günü "beyin kanaması"ndan öldü.

Bir ameliyathane... Burası da naylon ameliyatlara mekân oldu mu acaba?

yorlar, bu yolla 2-3 aylık bir hava değişimini kopartabiliyorlardı.

Cerrahi dalının apandisit dışındaki öteki favorileri ise safrakesesi ve mide ameliyatlarıydı. Öte yandan naylon ameliyatların uygulandığı başka tıp dalları da vardı. Özellikle kulak-burun-boğazcıların baameliyatı yapmasına izin verilmemesiydi. Peki, aile neden olayın peşinden gitmemiş, herhangi bir yere şikâyette bulunmamıştı? "Lanet olsun" diye cevaplıyordu Muhlis Ocaklı'nın oğlu Yusuf, "Bir sürü evrakla gel, git diyecekler. Rapora mal gibi bakıyorum, anlamıyorum ki de şikâyet edeyim."

Yusuf Ocaklı'nın bu cevabı, Türkiye'de bu tür vakaları azaltabilecek denetim mekanizmalarının neden kurulamadığının bazı ipuçlarını da içeriyordu. Dr. Fikret Özalp'in söylediği gibi, Türkiye'de tıp camiasının halkın denetimine ihtiyacı vardı. Tıp camiası da ancak bu şekilde belli mekanizmaları geliştirmek için zorlanabilirdi.

Çare yok mu? Sayıları çok olmasa da Türkiye'de doktorlar arasında zaman zaman naylon ameliyatlar yapan bir kesimin bulunduğu, hemen herkes tarafından kabul ediliyordu ama, söz çareye geldiğinde ortaya pek fazla önerinin çıkmadığı görülüyordu. Bütün doktorların buluştuğu ortak bir nokta bugünkü kontrol ve otokontrol mekanizmalarıyla hiçbir şeyin yapılamayacağıydı. Dr. Mazhar Özman'ın söylediği gibi, bir zamanlar Bakanlığa bağlı olarak çalışan doktor müfettişler bile artık kalmamıştı. Bakanlık, denetimlerini iktisatçı ya da başka mesleklerden kişilerce yürütmeye çalışıyordu ama, bunların hemen hiçbir etkileri yoktu.

Öte yandan, halkın sağlık bilincinin geri olması da sorunu besleyen başka bir faktördü. Ama bu da önemli ölçüde etkili bir kontrol mekanizmasının kurulamamış olmasına bağlanabilirdi. Hastalar ve yakınları, hiçbir sonuç alamayacaklarına inandıkları bir mekanizmaya başvurup boşuna sinirlerini ve paralarını harcamamak yönünde yapıyorlardı tercihlerini. Yüksek Sağlık Şûrası Başkanı Dr. Mücahit Atmanoğlu ise, Türkiye'de karar verme yetkisine sahip en üst merciin Şûra olduğunu, ne var ki bu konuda kendilerine pek başvuruda bulunulmadığını üzüntüyle söylerken, gereksiz ameliyatların takibinde henüz hangi aşamada olduğumuzu dolaylı olarak ifade ediyordu.

Munlis Ocaklı geçen kurban bayramında bir naylon ameliyata kurban gitti. Eşi Fatoş Ocaklı ise şimdi yalnız

Kısaca, "Çözüm nerede?" sorusunun cevabı bugün için verilemezdi, çünkü sorun henüz tabu olmaktan çıkıp tartışılabilir bir hüviyete bile bürünememişti ve bu nedenle şimdilik umutlanmak için de bir neden yoktu.

Ali BORATAV, Alper GÖRMÜŞ, Leyla OLÇA

"Karnınızda bir saatli bomba var"

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden Prof. Dr. Tarık Minkari, dahili cerrahide en sık rastlanan "naylon ameliyat" inceliklerini Nokta'ya anlattı.

Nokta: Tecrübeli bir operatör olarak, bu tür ameliyatların varlığı konusunda ne düşünüyorsunuz?

Prof. Minkari: Geniş planda bakacak olursak, evet yapılmaktadır.

Nokta: Örnekleyebilir misiniz?

Prof. Minkari: Mesela karnı ağrıyan, fakat kesin teşhis konamamış bir hastada, karnın sağ alt kadranı oldukça kuvvetli bastırılırsa buradaki ağrı kamçılanabilir. Ardından bu belirti mübalağalı bir şekilde dile getirilir: 'Karnında bir saatli bomba var! Her an patlayabilir' gibi. Bu 'bomba'nın akut safraya dönüşeceği, delineceği ve öldürücü peritonitin doğabileceği acıklı bir ses tonuyla hastaya ve çevresine yansıtılırsa, bu vakaların takriben yüzde 60'ı ameliyatı kabul eder.

Çok görülen bir başka misal,

safrakesesinde taş olmayan bir hastanın radyo-opak yöntemlerle organının iyi çalışmadığının tespit edilmesi ve bunun karındaki pek çok şikâyetin nedeni gibi gösterilmesidir. Hasta inandırılabilirse bu ameliyat kolaylıkla yapılabilir. İşin kötü tarafı, hastanın şikâyetleri bu ameliyat sonrasında geçmediği bir yana, artabilecektir. Tekrar tekrar doktoruna gelip aynı şikâyetleri anlatan hasta, doktorun 'keşki şu ameliyatı yapmasaydık' demesine bile sebep olabilir.

Nokta: Daha ciddi operasyonlarda da böyle örneklerle karşılaşılıyor mu?

Prof. Minkari: Tabii, mesela bugünkü cerrahi anlayışında, onikiparmakbağırsağında yerleşmiş ülser için geçerli ameliyat şekli, iyi sonuç veren ve komplikasyonları az olduğundan Vagotomi ve Direnaj ameliyatlarıdır. Halbuki memleketimizde onikiparmak ülseri için seçkin ameliyat olarak, midenin alt kısmının rezeksiyonu, birçok hastanede,birçok cerrah tarafından yapılmaktadır. Oysa bu ameliyatlar hastayı ağrıdan kurtarmakta, ama yapılmış ameliyata bağlı **yeni** şikâyetlerin doğmasına yol açmakta, bu da hastaların önemli bir bölümünün **bir ameliyat daha** geçirmesine neden olmaktadır. Yani bir ameliyat yerine iki tane.

Nokta: Kanserli hastaların gereksiz yere ameliyat edilmesi söz konusu olabiliyor mu?

Prof. Minkari: Günümüz cerrahi konsepsiyonuna göre, başlangıç safhasındaki her kanserli doku çıkarılmalıdır. Orta derece, ilerlemiş kanser vakalarında keza organ çıkarılmaktadır. Kuşkusuz bu ikinci derece, birincisi kadar olumlu sonuç vermez. Ama gene de faydalıdır. Aşırı yayılmış kanserli olguların cerrahiden istifade şansı yoktur. Sadece zaman kazandırıcı, ama ıstıraplı ameliyatlar yapılabilir. Mesela bağırsak tıkanmalarında karın içinden ya da dışından yol açılması gibi. Bu ameliyatın yapılıp yapılmayacağına, doktor durumu **tam olarak** açıkladıktan sonra hasta ve yakınları karar vermelidirler.

- İLHAN SELÇUK'LA KADİN-ERKEK VE SEVGİ ÜZERİNE KONUŞTUK.
- RIZA TEKİN İSTİFA.
- YASAKLARA EVET Mİ HAYIR MI?
- Hale Soygazi-Barış Pirhasan, Adı Olmayan Kadın için elele verdiler.
- Televizyon dizilerinde kadın: Dizilere Kadınca farklı bir gözle baktı.
- Cinsel fanteziler. Artık psikologlar da öneriyor.
- Sıcaklarda nasıl sevişilir? Erdal Atabek olaya şakayla bakıyor.

Düşünen kadının dergisi Kadınca sizi, yalnız sizi düşünüyor

kadınca

PEVA

Kim? Nerede? Ne zaman? Ne kadar? REKLAM YAPTI

BASIN REKLAMI ETÜDÜ

TV VE RADYO REKLAMLARI ETÜDÜ

HAZİRAN 1987 SAYILARI ÇIKTI.

Gazetelerde sayfalara ve boyutlara,
Ortak Yayın, İstanbul ve Ankara Radyolarında sözcüğe,
TV'de zamana göre:

MAL VE HİZMET GRUPLARI İLE SEKTÖRLERİNİN REKLAM HARCAMALARI İSTATİSTİĞİ

ÖDEMELİ GÖNDERİLİR.

Basın	Radyo	TV
12.000 TL.	**12.000** TL.	**15.000** TL. (Aylık)

PEVA Beyoğlu İmam Sokak No: 1/4 İST. Tel: 151 00 53

ESBANK

MENKUL KIYMETLER MERKEZİ

- **Banka garantili özel sektör tahvili,**
- **Hazine bonosu ve devlet tahvili alım-satımında yüksek verimi,**
- **Portföy danışmanlığı hizmetini,**
- **Borsa işlemlerinde en uygun şartları**
- **Her hafta devlet ihalelerine katılma imkanını, tüm şubeleri düzeyinde sunuyor.**

Adres: Meşrutiyet Cad. No: 141 Tepebaşı - İST.
Telefon: Direkt: 149 11 76
Santral: 149 89 58 - 149 65 63 - 149 74 30
149 67 37 - 149 84 77
Telex: 24535 ESES-TR

ZEKİ ALASYA
METİN AKPINAR
NEVRA SEREZLİ

DEVEKUŞU KABARE

Yeni Oyun
Müzikli Güldürü

6 AĞUSTOS PERŞEMBE'DEN İTİBAREN
Yalnız bir ay için

deliler

Yazan: Turgut Özakman Yöneten: Zeki Alasya Müzik: Attan İrtel Koreografi: Selçuk Borak

Hergün 21.30'da

BİLETLER SATILMAKTADIR.

GİŞELER: Harbiye Konak Tel: 148 26 06 140 39 72 Açıkhava Tiyatrosu Tel: 140 54 58
Kadıköy, Süreyya Sineması Tel: 336 06 82 Bakırköy, Butik Topaz Yakud Sok. (Postahane Sokağı) Tamer Pasajı Tel: 571 23 75

AÇIKHAVA TİYATROSU'NDA

THY'nin 1969 yılından bu yana elinde bulundurduğu DC-9'ların büyük bakıma alınması önemle vurgulanıyor

ULAŞIM / GÖKYÜZÜNDE ARIZA ENFLASYONU

THY alarm veriyor

Türk Hava Yolları uçaklarında çok sık görülen arızaların uçak bakım hizmetlerindeki yetersizlikten kaynaklandığı ileri sürülüyor. Mühendisler ve teknisyenler, bunun "THY'nin yetişmiş personelinin yüzde 70'inin özel sektöre geçmesinden" ileri geldiğini belirtiyorlar

Eğer THY'nin geleneksel asık suratlılığı sorumluluğun ölçütü olsaydı, Gediz uçağında her şeyin yolunda gitmesi gerekirdi. Yolcular için rötardan sayılmayan yirmi dakikalık beklemeden sonra havalanan DC-9 tipi uçağın az sonra bir mahşer yerine döneceğini, son günlerde birbiri ardına dizilen arıza haberlerine karşın kimse düşünmüyordu. Kalkıştan on dakika sonra yolcular ani bir patlama ile dehşet içinde irkilmiş, ardından yaşamla ölüm arasındaki geçişin korkunç paniği içine yuvarlanmışlardı. Patlama ve çığlıkların birbirine karıştığı anda pilotun yolcuları sakinliğe davet ederek "Aslında pek de önemli olmayan bir zorunlu nedenle" geri dönüleceğini bildiren anonsu duyuldu. Yolcular yapacakları her hareketin son hareketleri olabileceği kaygısıyla koltuklarına çakıldılar. Yüzlerinde oksijen maskeleri, hiçbir şey yapamamanın çaresizliği ile gözleri acil çıkış kapılarına dikili beklediler...

Adana-Ankara seferini yapan Gediz uçağı havalandıktan on beş dakika sonra bir mucize gerçekleştirerek alana indi.

Bu mucizeler son günlerde sık sık yaşanıyordu. THY'nin ünlü rötarları gibi neredeyse ünlü mucizeleri de kanıksanmak üzereydi.

"THY, Darülaceze gibi olmuş." "Uçaklarımız yeteri kadar ilgi gösterilmeden uçuyor diyebilirim. THY, Darülaceze gibi olmuştur. Bazı şahıslar vardır hiç iş yapmazlar. İş yapabilecek kapasitesi olanlar özel şirketlere geçiyorlar. Özel sektör, elemanın en kalitelisini, en yetişmişini seçiyor. 1986 yılında 127 teknik eleman işten ayrılmıştır. Bu, tüm önemli, teknik elamanların yüzde 30'udur."

Bu sözler, THY Genel Müdür eski Teknik Yardımcısı Akın Tüzünalper'in uçakların neden sık sık arıza yaptıkları sorusuna yanıtıydı.

THY Yönetim Kurulu eski üyesi Sancak Air Genel Müdürü Uğur Gümüştekin ise, aynı soruna, ehliyetli elemanların giderek azalmasının uçakların eskimesi unsuru ile birleşmesi sonucu ortaya çıkan bir tablo olarak bakıyordu. Gümüştekin şöyle devam ediyordu: "Kamu kesiminde siyasi iktidarlar değiştikçe kadroların değişmesi neticesi de doğuyor. Yetişmiş eleman azalıyor, ehliyetli veya istikbal vaat eden elemanlar da alınmıyor. Burada yine siyasi iktidarların tutumu söz konusu. Eğer 10 eleman alınıyorsa sekiz tanesi çok vasat. Burada kesinlikle kayırmacı bir zihniyet söz konusu. Bu, tabii ki insan hayatına karşı indirekt bir sorumsuzluktur."

Sefer sayılarının artması uçakların bakıma alınmasını geciktiriyor

THY'de yönetim değişikliğinden bu yana zaten sürüp giden "adam yeme" operasyonu özel havayolu şirketlerinin de devreye girmesiyle birlikte Türkiye'de neredeyse kronikleşmiş, "devlette yetiştirip, özel sektöre kaçırma" hastalığı bir kez daha gündeme geliyordu. Böylece Özal'ın KİT'leri özelleştirme politikası uyarınca, henüz THY değilse de THY teknik personeli yavaş yavaş özelleşmeye başlamıştı...

Nokta muhabiri ile görüşen THY seksiyon şeflerinden adının açıklanmasını istemeyen bir uçak mühendisi, meslektaşlarının yüzde 70'nin özel sektöre geçtiğini söylüyordu. Rakamın getirdiği endişe düzeyi uzman olmayanlar için bile hayli ürkütücüydü.

Adının saklı kalmasını isteyen bir elektronik mühendisi ise kendi meslektaşları açısından durumun daha da vahim olduğunu, ayrılmaların yüzde 80'lere ulaştığını ve çok daha önceden başladığını vurguluyordu.

Hava İş Genel Başkan Yardımcısı Cavit Güngör 7900 kişinin çalıştığı THY'den son altı ay içinde 350 personelin ayrıldığını belirtiyor, bu personelin tamamına yakınının teknik uzmanlardan oluştuğunu vurguluyordu.

Ortaya çıkan tablo yetkililer tarafından kabul edilmese de uçak arızalarındaki temel nedenin bakım eksikliğinden kaynaklandığını gözler önüne seriyordu.

Yaz yolcusu Allah'a emanet! Nesu Havacılık Şirketi yetkilisi Aykut Özer arızaların her zaman olduğu, ancak yazın yolcuya yansıdığı görüşündeydi. Özer'e göre yazın hava yolları turizm, işçi ulaşımı gibi nedenlerle daha çok yolcuya hizmet verdiğinden uçakların bakım süresi birbirine bağlı uçuşlarla tahditli oluyor ve arıza böylece yolcuya daha kolay yansıyordu. Özer "Kışın da arıza olur ancak sefere yeni bir uçak koyar, diğerini seferden alırsınız ve arıza yolcuya yansımaz" diyordu.

Uçak hizmetlerinde iki teknisyen grubu bulunmaktaydı. Uçakla uçarak uçağa direkt hizmet veren teknisyenler ve uçağı tamir eden bakım teknisyenleri. Tüzünalper'e göre, bunlar birbirleriyle birleştirilmemişlerdi. Aynı çatı altında aynı uçakta çalışan iki teknisyen grubunun birbirinden farklı ücret almaları motivasyonda çürümeyi başlatabilirdi. Birisi parçayı normal vermez, diğeri aldığı parçayı normal takmazdı. Hostesten daha düşük ücret alan bir teknisyen gocunmuş durumdaydı.

THY'nin önemli uzmanlarından olan bir uçak mühendisi de kısa süre önce öteki mühendislerle ücret azlığına ilişkin bir toplantı yaptıklarını söylüyor ve şöyle devam ediyordu: "Toplantıda önce işi yavaşlatma fikri ortaya atıldı. Fakat bizim işimiz bunu kaldırmazdı. Sonuçta ya koşulları kabul etmek ya da gitmek görüşünde birleşildi. Pek çok kişi ayrıldı..."

Ancak bu iyi niyetin yürümediği, planlı ve örgütlü olmasa bile huzursuzluktan kaynaklanan bir iş yavaşlatma eyleminin sağda-solda başgösterdiğini konuyla ilgili öteki kişiler de dile getiriyorlardı. THY'ye yıllarını veren ancak adının açıklanmasını istemeyen bir pilot, "Olayın en önemli yanı bence THY'deki ücret azlığıdır. Diğer şirketler büyük paralar verirken THY'nin az vermesi biraz da olsa direnme olaylarına neden oluyor. Yani kısaca işi yavaşlatma eylemi uygulanıyor şu anda THY'de."

Hava-İş Genel Başkan Yardım-

Teknik eleman yetersizliği, uçak bakımlarını etkiliyor

cısı Cavit Güngör ise bu gelişmeleri değerlendirirken dünya sivil havacılığında en düşük ücret politikası uygulayan kurum olan THY'de çalışanlar arasında iş huzursuzluğunun verimliliği etkilemesini doğal karşılıyordu.

Huzursuzluklar THY'de 190-200 bin lira gibi bir ücretle çalışan işinin uzmanı bir uçak mühendisinin özel havayolların da aynı işe 1 milyon lira gibi ücretler almasından kaynaklanıyordu.

Personelin giderek azalması kalanların çok daha fazla çalışmalarına yol açıyor ve insan kapasitesinin sınırlarını zorlayan bu çalışma kaçınılmaz hataları da beraberinde getiriyordu. Elektronik mühendisi buna şu örneği veriyordu: "Bir arkadaşımız geçen hafta 60 saat fazla mesai yaptı. Bir işgünü için 18 saat çalışma ve 6 saat uyku düşüyor. Gerisini siz düşünün."

Öte yandan bir diğer THY pilotu da şöyle yakınıyordu: "DC-9'lar hayli yaşlandılar. 1969'da geldiler. Bunların fabrikaya gitmesi ya da alıkonulması gerekiyor. Bakım yetmiyor. Tam bir bakım için uçağın iki-üç ay içerde kalması gerekir. Sefer aksamasın diye bu da gerçekleştirilmiyor."

Ücret politikası, yetişmiş teknik elemanların yitirilmesi, eskiyen uçakların sefer fazlası yüzünden bir türlü büyük bakıma alınamamasıyla birleşince THY arıza ya da kaza haberi üreten bir merkez haline geliyordu.

Sonuçta bütün ilgililerin birleştiği nokta THY'nin mevcut durumla bu işi daha fazla götüremeyeceğiydi.

Az sayıda uçağa sahip olmasına karşın iki ay gibi kısacık bir sürede 14 kaza ve arızaya yol açan bir havacılık şirketi için artık söylenecek pek fazla söz olmasa gerekti. Zaten eski yöneticilerinden, sendikacısına halen görev başındaki mühendisinden pilotuna değin herkes THY'nin hastalıklarını teşhis etmede birleşiyorlardı. Sonuç açık ve kesindi: "Yolcular Allah'a emanet..."●

THY'de iki ayda 14 arıza

4 Haziran Boeing 727 Antalya-İstanbul seferini yapan Kars uçağı üç bin feet'e çıktıktan sonra sağ motorunda yangın çıkması üzerine zorunlu iniş yaptı.

13 Haziran DC-9 Dalaman-İstanbul seferini yapan Trakya uçağı ön tekerleğinin kapanmaması nedeniyle havalandıktan bir süre sonra alana geri döndü.

16 Haziran DC-9 Trakya adlı uçak Konya'dan İran Başbakanı Musevi'yi aldıktan sonra kabin basıncını düzenleyen kapakçıklardan birinin açık kalması sonucunda alana mecburi iniş yaptı.

17 Haziran DC-9 İstanbul-Ankara arası sefer yapan Trakya uçağı pist başına geldiğinde jeneratör kesilmesi nedeniyle kalkış yapamadı.

26 Haziran DC-9 İstanbul-Ankara seferini yapan Trakya uçağı arka kapı merdivenlerini içeri çekemediği için kalkış yapamadı.

26 Haziran Boeing 727 İstanbul-Frankfurt seferini yapan Erciyes uçağı hidrolik pompasındaki arıza nedeniyle Münih'e zorunlu iniş yaptı.

27 Haziran F-28 Ankara-İstanbul seferini yapmak üzere hareket eden Samsun uçağı kalkıştayken motorunda meydana gelen büyük bir patlama sonucu kalkış yapamadı.

4 Temmuz Boeing 727 İstanbul-Kahire seferini yapacak olan Kars uçağı nedeni açıklanmayan bir arızadan altı saat rötar yaptı.

5 Temmuz Dalaman-İstanbul seferini yapmak üzere kalkan Akdeniz uçağı kabin basıncının düşmesi üzerine mecburi iniş yaptı.

8 Temmuz Boeing 727 İzmir-İstanbul seferini yapacak olan Erciyes uçağı lastiği patladığı için ancak bir buçuk saat sonra kalkabildi.

10 Temmuz Boeing 727 Frankfurt-İstanbul seferini yapmakta olan Diyarbakır uçağı kalkıştan bir süre sonra arızalanıp havaalanına döndü. İkinci kez havalandığında ise yine aksaklığı çıkan uçak bu sefer Münih'e inebildi.

24 Temmuz F-28 İstanbul-Elazığ seferini yapan Sivas uçağının gösterge tablosu yangın alarmı verince alana geri döndü.

27 Temmuz Boeing 727 Köln-Bonn seferini tamamlamak üzere inişe geçen Hatay uçağı rotadan çıkıp alçaldı, pist dışındaki orman üzerinde ve otuz kadar ağacı budayarak son anda piste inebildi.

28 Temmuz DC-9 Kıbrıs-İstanbul seferini yapmak üzere pistten hareket eden Trakya uçağı ön merdiven kapağının açık kalması sonucu oluşan tazyik boşalması nedeniyle alana geri döndü.

Parti Meclisi "ıh" dedi

Ecevit'in SHP'ye yaptığı "hizipler dışı birleşme" önerisi Parti Meclisi'nden ve hiziplerden tepki görüyor

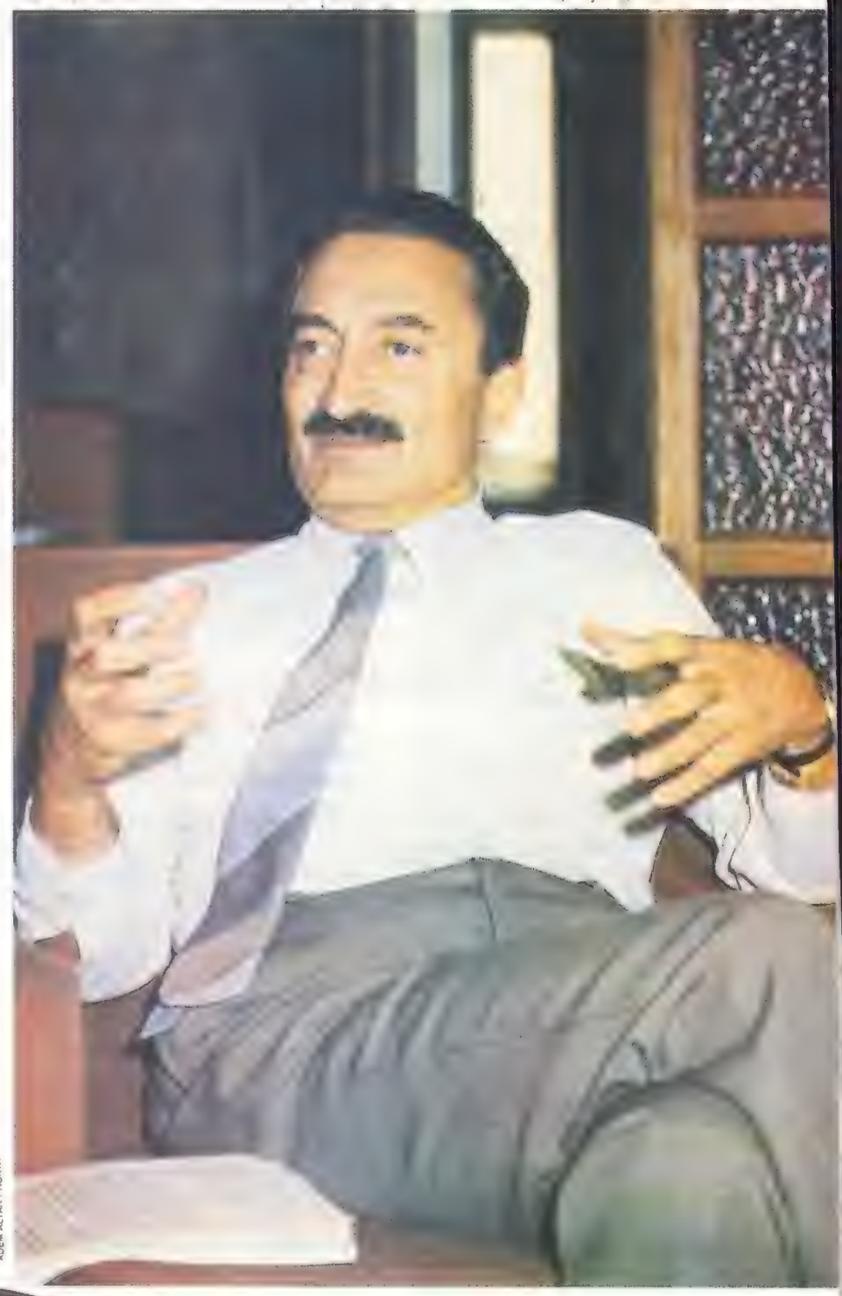

ADEM ALTAN / NOKTA

Ecevit; son günlerde "hizipler dışı birleşme" önerisiyle yine tepki topladı

"Bugüne kadarki uygulamaları ile böl ve yönet kuralının başarılı bir uygulayıcısı olan Sayın Bülent Ecevit, şimdi de sosyal demokratları bir defa daha bölmek için yeni tartışmalar açıyor. Referandum sonrası olası bir birleşme için bugünden önkoşullar ve dışlama önerileri gündeme getiriyor."

Bülent Ecevit'in, DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit'le yaptığı son gezilerde dile getirdiği "hizipler dışı birleşme" önerisine karşılık Ali Topuz'un değerlendirmesi böyleydi. Topuz'a ve diğer pek çok

Ali Topuz: "Ecevit, böl ve yönet politikasının başarılı bir uygulayıcısı."

SHP'liye göre "Ecevit yine bir manevra yapmakta"ydı.

"Hizip nedir?" diyordu Ali Topuz: "İddia sahipleri kimlerin, neden dolayı dışlanması gerektiğini uygar insanlara yaraşır bir açıklık ve mertlik içinde ortaya koymalıdır." Topuz'a göre "aksi takdirde bu iddiaları ileri sürenler, bölücü ve iftiracı damgasını yiyerek tarihin karanlıklarına gömülecekler"di.

Hizip dışılığa, Süleyman Genç de ilginç bir değerlendirmeyle yaklaşı-

Devrimci: "Ecevit'e hiçbir dönemde verilmeyecek itibar, bu dönemde verildi."

Genç: "Benim anladığım kadarıyla Bülent Bey kendine uydu arıyor."

yordu: "Benim anladığım kadarıyla Bülent Bey kendine uydu arıyor. DSP'deki durumu görüyoruz, tepede tartışma yok, kurullarda tartışma yok, tabanda tartışma yok. Bir süre sonra insanlar görecekler ki o da bizim gibi bir insan. Tapmaktan vazgeçer."

Süleyman Genç'e göre, Bülent Ecevit, öncelikle DSP'yi demokratik bir parti haline getirmeliydi; "ondan sonra düşüncelerimizi söyleriz" diyordu Genç. Olası bir birleşmeden sonra yapılacak kongrede genel başkanlık için de "Ben kendi oyumu vermem" diyordu. Ankara'dan uzakta olmak bazı cümleleri rahatça kurma şansı da veriyor olmalıydı. Seçime kadar birleşme olacağını düşünmüyordu Genç: "Şimdi her şey referandum için yumuşak gibi görünüyor. Tabanda SHP'lileri fazla küstürmemek için, referandum geçtikten sonra, ki inşallah evet çıkacaktır, müspet çıkarsa gene ağzına geleni söyleyecektir. Şu andaki görünümü bir taktik görünümüdür. Ama doğru bir taktiktir. 6 Eylül'den sonra her şey yeniden değişecek."

Parti Meclisi ne der? SHP'nin Parti Meclisi iki gün saatlerce süren toplantılarında, pek çok konuyla birlikte birleşmeyi de ısrarlı şekilde gündemde tutmuştu. Ancak "Erdal Bey'in tifo kapmış olması, bu iki günlük toplantıdan beklenen sonucun alınamamasını" getirmişti. Ancak prensip olarak Parti Meclisi'ndeki hiç kimse, birleşme aleyhinde değildi. Ama bu, Ecevit ne derse ona okey anlamına da gelmezdi.

Delegelerin Parti Meclisi'ne soktuğu Doğan Taşdelen, Ecevit'in hizipler dışında birleşme önerisine "Şu kişi hoşuma gitmiyor, alınmasın şeklinde bir yaklaşım demokratik kurallara da ters düşer" karşılığını veriyordu. Bu en azından delegeye saygısızlık anlamına gelirdi.

Genel Sekreter Yardımcısı Edip Servet Devrimci ise "Ecevit'e hiçbir dönemde verilmeyecek itibar, bu dönemde verildi" görüşündeydi. Ona göre Ecevit, "Dediğim dedik diyor, en ufak bir yakınlık bile göstermiyor"du. Ecevit, Kurultay öncesi bir araya gelen bazı grupları "hizip" diye niteliyor olmalıydı. Bu yüzden de Devrimci'ye göre "Bu işin üzerine gidilmesine gerek yok"tu.

Yeni Parti Meclisi için doğrusu "hâlâ bir CHP mirası" gibi bir şey söz konusu değil gibiydi. Meclis üyelerinden sendikacı kökenli İsmail Hakkı Önal, şöyle konuşuyordu: "Hiziplerden ne kastettiklerini bilemiyorum, kimleri kastettiğini de bilmiyorum. Eğer, kastettikleri şey dar grupçuluk ve kişisel çıkar peşinde koşmak suretiyle, hareketi saptırma ya da en azından büyütmeme anlamında ise, bu tür hareketleri hiçbir sosyal demokratın onaylaması mümkün değildir." Önal'a göre "Esasen bu tür hareketlerde bulunanlar ya da bulunmaya yeltenecekler, parti kamuoyu ve tabanımızca da dışlanacaklardı." Gerçi bu kadarını yılların politikacısı Bülent Ecevit bilirdi, ama demek ki "başka şeyler" söz konusuydu. Belki de bu başka şeyler nedeniyle Edip Servet Devrimci, Parti Meclisi'ndeki nihai görüşmelerin "Bu birleşme ya olsun ya da birleşmeyi engelleyen şahıslara karşı bir tavır konulsun denildi" şeklinde sonuçlandığını söylüyordu.

Mehmet Moğoltay'ın dikkati çektiği nokta ise, Ecevit'in "yarattığı bir başka aldatmaca"ydı: "Tabandaki vatandaş kimin hizip olduğunu bilmiyor. Hizip varsa, Ecevit bunun kaynağıdır. Bu durum pazarlık konusu olamaz."

Yine Parti Meclis üyelerinden Etem Cankurtaran'a göre de "Bu ne biçim sosyal demokratlık"tı: İnsanlarımız cezaevlerindeyken, yurt dışındayken, bir sürü sorun varken, ahlaki değerlerimiz yok olacak duruma gelmişken, hiç kimsenin ayrıntıda hesap yapma hakkı olamaz"dı.

Doğrusu hiç kimsenin birleşmeye itirazı yoktu. En uçtaki "düşman bile" hep bilindiği üzere "Ecevit gerçeği"ni gözardı edemiyordu. Ama Ecevit'in bu tutumu da birliği zora koşmak olarak değerlendiriliyordu. ●

"Türken raus!"

"Turistleri rahat ettirme" politikası bazı devlet kuruluşlarınca öylesine benimsenmiş ki, örneğin DSİ'nin Türk sokulmayan, telörgüler, kurt köpekleri ve projektör koruması altındaki bir kampının yetkilisi, "Çünkü bizim insanımız gürültücü" diyor.

Bayındır baraj gölü, güzelliği ve sükuneti ile Ankaralıların tatil ya da kısa süreli dinlenme ihtiyaçlarına cevap veren şirin bir yer. Bütün bir haftanın yorgunluğunu atmak isteyen **Nokta** muhabirleri de işte bir talihsizlik eseri bu şirin yerde bir "tatil kaçamağı" yapmaya gelmişlerdi. Üstelik gölün en güzel yerinde dik basamaklarla aşağı inen harika bir yer "keşfetmiş"ler ve sevinç çığlıkları içinde ileri atılmışlardı. Ama birden nereden çıktıkları belli olmayan dört beş sivil görevli "duuuur" çekiyor ve **Nokta** muhabirleri ile arkadaşları ablukaya alınıyordu. Burası "Türkler"e yasaktı, turistlere ayrılmıştı, girilmezdi. **Nokta** muhabirlerinin İngilizce muhabbeti de inandırıcı olmuyor ve görevliler "Biz sizi dinledik, siz daha önce Türkçe konuşuyordunuz" diyerek ısrarlarını sürdürüyorlardı. Bunun üzerine aynı "yarma" denemesi gece de yapılacak, ama kurt köpekleri, telörgüler ve projektörler nedeniyle gece operasyonu da başarısızlıkla sonuçlanacaktı. Neticede bacadan giremeyen **Nokta** muhabirleri kapıdan girmeyi tercih edecek ve binbir rica, özel izinler ve yetkililerin ismini yazmama kaydıyla "kampa" girmeyi başaracaklardı. Bu yazının başlığı içeri girer girmez belliyd: "Bayındır cennetinden geliyorum..."

Gürültücü Türkler. Yemşeyil bir örtü, fonda kuş cıvıltıları ve su şırıltıları, gölgeliklere çekilmiş karavanlarla tam da "Türkiye bir tatil cennetidir" sloganını doğrulayan cennet parçası bir görüntü vardı ortada. Ama "uçan bir Türk'ün bile giremediği" bir cennet parçasıydı burası. Bir Amerikan radar üssü ya da iyimser bir ifadeyle "tesis"i filan değildi. Sadece Devlet Su İşleri'nin işlettiği bir tatil kampıydı. DSİ, Uluslararası Turizm Birliği'ne üye olmuş, bu kampı yabancı ülke kataloglarına sokmuş ve Türkiye'de Türklerin gözlerinden gizlemeyi başarmıştı. "Amacımız" diyordu kamp yetkilisi, "ülkemizi tanıtmak, tanıtırken de onların amaçlarına ve isteklerine yönelik hizmetlerde bulunmak." Niçin Türklere yasak sorusunun yanıtı ise, gerçekten ibret vericiydi: "Çünkü bizim insamız gürültülü yaşar, gürültülü yer içer, hatta uykusu bile gürültülüdür. Doğaya açıldığında kendini hiç tutamaz, çevredekileri filan umursamaz. Eh o zaman da ne misafir kalır, ne çevre kalır, ne de sükunet..."

Bu kapıdan Türkler giremez!

DSİ'nin turistleri hayatlarından memnun...

Yabancı turistler Türklerin "gürültüsünden" uzak, rahat bir tatil geçiriyorlar

Böyle bir gerekçenin hangi akla, mantığa ve turizm ilkesine sığdırılacağı meçhuldü. Nitekim Turizm ve Seyahat Acentaları Birliği Başkanı Bahattin Yücel, bu uygulamayı "ayıp" ve "kuraldışı" bulanlardandı. Yücel bu haksız uygulama karşısında Turizm Bakanlığı'nın vakit geçirmeden harekete geçmesini ve duruma el koymasını istiyordu ●

BASIN / BABIALİ'Yİ KARIŞTIRAN FOTOĞRAFLAR

PKK fotoğraflarının kaynağını bulduk

Hürriyet gazetesinde yayınlanan, MİT tarafından iletildiği ileri sürülüp yalanlanan ünlü PKK militanı fotoğrafları, Güneydoğu bölgemizde hemen her stüdyoda bulunuyor, elden ele dolaşıyor...

"Babo, sizin bu İstanbul gazetecilerinin dünyadan haberi yoktur vallah... O resimler var ya, bizim burada bebelerin elinde dolaşır!"

Nokta muhabirinin hayretten açılan gözleri önünde, Güneydoğu Anadolu'nun il merkezinde rasgele girdiği bir fotoğrafçı, o "ünlü" fotoğrafları çıkarıp masanın üzerine atıveriyordu... Söz konusu resimler, 13 Temmuz günü Hürriyet'in birinci sayfasında yayınlanan ve büyük gürültü ve tartışmalar koparan PKK'cı görüntülerinden başkası değildi!

İşin "evveliyatı". Hürriyet gazetesi, 13 Temmuz sayısında PKK militanlarının dağ başında, çalılıklar arasında, bir kamp sırasında çeşitli görüntülerini sergilemiş, fotoğraflar kamuoyunda büyük ilgi toplamıştı. Manşet üzerinden verilen iki fotoğrafın gizli PKK kamplarına ulaşan gazete muhabiri tarafından çekildiği belirtiliyor, fotoğrafta görülen bazı kişilerin adları veriliyor, ancak muhabirin PKK kamplarına nasıl ulaşabildiği belirtilmiyordu.

Bu "atlatma" haberin Babıali'de yarattığı hayranlık, şaşkınlık ve biraz da burukluk, ertesi gün Milliyet'te yayınlanan bir başka haberle değişik bir boyut kazanacaktı. Milliyet, söz konusu fotoğraflarda görülen kişilerden Abdülkadir Yazgan'ın iki yıldır Adana Cezaevi'nde yatmakta olduğunu, Veysi Kılıç'ın ise gene iki ay önce bir çatışmada öldürüldüğünü hatırlatıyordu. Fotoğrafta görülen diğer bir militan, Ramazan Candan ise bir buçuk ay önce güvenlik kuvvetlerine teslim olmuştu.

Tam da bu sırada Başbakan Özal devreye girecek, Hürriyet'i ölçülü bir dille suçlayıp "Biz devletin giremediği yere gireriz demek istiyorlar, devleti güçsüz göstermek istiyorlar" diyecekti...

Olayın bu aşamasında, kamuoyunda "bayat haberin taze haber gibi sunulduğu" endişesi uyanmıştı. Ancak, 20 Temmuz günü Hürriyet Genel Yayın Müdürü Çetin Emeç'in konuyla ilgili başyazısı bu kez yepyeni boyutlar sergiliyordu. Emeç, fotoğrafların "özel bir kanaldan" kendilerine iletildiğini öne sürüyor, o güne kadar yayınlanmış birçok PKK militanı resminin silik, titrek, üzeri bakla bakla benekli olmasına, bazısının buram buram fotomontaj kokmasına karşılık ilk kez bu kadar net durumda ele geçen iki görüntünün, "aslında kendinden kaynaklanan haberleri gazeteler arasında üleştirmeye özen gösteren, ama bu kez ille de Hürriyet'in işbirliğini isteyen" bir kaynaktan geldiğini bildiriyordu...

13 Temmuz tarihli Hürriyet'te yayınlanan bu fotoğraflar büyük tartışmalara yol açtı

Güneydoğu'da bir fotoğrafçıdan alınan aynı fotoğraflar. Yalnız siyah beyaz...

Ertesi gün Babıali'de gürültü koptu. Sabah gazetesi, bir zamanlar baskı sayısında kimin öne geçtiği konusunda da aralarında küçük bir tartışma çıkmış olan Hürriyet'i MİT'in düpedüz oyuna getirdiğini öne sürüyor, Emeç'in,"fotoğrafları MİT'ten aldığı halde,sanki bunları kendi muhabirleri çekmiş gibi" sunmasını eleştiriyordu. Emeç, başyazısında, MİT içindeki bir kliğin Başbakan Özal'ı yıpratmak için kendilerini kullandığını da ima etmişti. Emeç, Başbakan'ı eleştirerek, "Siz bize gazetecilik dersi vereceğinize önce istihbarat teşkilatınıza hâkim olun" demeye getiriyordu... Öte yandan Emeç gene de temkinli davranmış, Özal'ın Suriye ziyareti günlerine rastlayan olayda gazetenin dikkatinin kasten başka tarafa çekilerek Başbakan'ın belki de Suriye yönetimine bir mesaj ilettiğini ve kendilerine bir "pislikten arınma olanağı" tanımak istediğini de söz arasında belirtmişti.

Hürriyet, bu kez de 23 Temmuz günü, ancak çok çok önemli olay ve konularda tuttuğu bir yolu izleyip, birinci sayfadan gene manşet üstü bir yazı yayınlayacak, Başbakanlık tarafından yayınlanan bir yazıyı da alıntılayacaktı: Başbakanlık, fotoğrafların gazeteye MİT tarafından verilmiş olmadığını, gazetenin bunları kendi kaynak ve olanaklarıyla elde etmiş olduğunu resmen açıklıyor, Hürriyet de konuya getirilen resmi açıklama dolayısıyla teşekkürlerini bildiriyordu.

Bütün bu karşılıklı açıklamalardan daha doğal ne olabilirdi ki? Çünkü, **Nokta** muhabirinin de rahatlıkla saptayabildiği gibi, söz konusu ve benzer fotoğraflar, Güneydoğu Anadolu bölgemizde elden ele dolaşan, kolayca bulunabilen "harcıâlem" şeylerdi! Nitekim Hürriyet muhabiri Nizam Özekinci de Cumhuriyet'e yaptığı bir açıklamada, fotoğrafları kendisinin temin ederek gazetesinin Diyarbakır temsilcisi Talat Polat kanalıyla iletmiş olduğunu belirtmiş, ancak kaynak açıklamaktan kaçınmıştı.

Özekinci, "bu bir sırdır" diyordu, ama işin pek de sırrı yoktu doğrusu... Rasgele bir fotoğraf stüdyosunda, fotoğrafçı ile sohbeti biraz koyultunca masanın üzerine dökülüveren fotoğrafların sır neresindeydi?

Öküzün altında buzağı aramaya, değme casus filmlerine taş çıkartacak senaryolar yazmaya hiç mi hiç gerek yoktu oysa. Resimleri cebinden çıkarıveren fotoğrafçının **Nokta**'ya anlattığına göre iş son derece basitti: Fotoğrafların tek kaynağı, operasyonlarda ele geçirilen PKK militanlarıydı. Gruplar halinde bölgede dolaşıp eylem üzerine eylem yapan PKK'cılar, yaptıkları işler hakkında üstlerine bilgi verebilmek, eylemleri belgeleyebilmek ve rapor edebilmek, ayrıca halk arasında da propaganda yapabilmek amacıyla sık sık bu tür resimler çekiyor, çektiriyorlardı kendi aralarında... Bu fotoğraflar, yakalanan militanların üzerlerinde çıkıyordu. Fotoğraflar, bazı köy muhtarları, korucular ve o anda ellerinde film banyo etme olanağı bulunamayan güvenlik kuvvetleri tarafından, banyo edilmeleri ve çoğaltılmaları amacıyla yerel stüdyolara teslim ediliyordu... İşte söz konusu "müthiş" görüntüler, bölgede haber peşinde koşup kaynaşan basın mensupları tarafından bu stüdyolardan kapışılıyor, gazete yazı işlerine gönderiliyordu!

Nokta muhabiri stüdyo sahibine "Ben de isterim!" deyip şöyle bir yanıt alıyordu: "Renkli kalmadı. Ama siyah-beyaz isterseniz, hem de militanların isimleriyle birlikte beş dakika içinde hazır!" Az sonra verdiği fotoğrafların, 11 Ağustos 1986 günü ele geçirilen PKK militanı Mustafa Çimen'in üzerinden çıktığını söyleyen fotoğrafçı, bunların çeşitli gazetelerde yayınlananların tıpkısı olduklarına dikkat çekiyor, üstelik gazetede yayınlananlardan bazı kişilerin "çıkarıldığını" ve numaraların kazınarak isim vermekten kaçınıldığını ekliyordu●

Cebi delik vekiller

12 Eylül'de milletvekilliği unvanını kaybedenler, yaşamlarını nasıl kazandıklarını Nokta'ya anlattılar.

Bir gece ansızın değişivermişti her şey: İtibarlı ve dokunulmaz milletvekilleri için perişanlık ve sefalet 12 Eylül sabahıyla gelmişti. 1 aylık gözetim süresinde çevreyle ilişkiler kopmuş, ondan sonra da işsizlik yakalarını bırakmamıştı. "Yiyecek ekmeğimizi bile zor buluyorduk," diye özetliyordu durumu CHP'nin Elazığ milletvekili Faik Öztürk. Adalet Partisi İzmir milletvekili Zeki Efeoğlu ise çok daha somut konuşuyordu: "Ankara'ya dönebilmek için 6 bin lira bulamadım. Beş parasız ortada kalakaldım."

CHP'li Faik Öztürk: 1984 Mayısı'na kadar direndim, sefalet tak dedi, ben de kalkıp Almanya'ya gittim

AP'li Zeki Efeoğlu: Ankara'ya dönebilmek için 6 bin lira bulamadım. Beş parasız ortada kalakaldım

ADEM ALTAN / NOKTA

Vekâlet yoksa... "Sonradan öğrendik ki para hakikaten çok büyük güçmüş, paranız varsa itibarınız var" diyordu Efeoğlu. Mecburen para kazanmak için çalışmaya başlayacaklardı. Milletin vekilliği para etmemişti: "İzmir'de parasızlıktan, resmen mahrum kaldık. Eşyaları taşıtmak için girdiğim pazarlıkları bir ben bilirim. Sırf taşıma parası bulabilmek için arkadaşlarla ticaret yapmaya karar verdik." Zeki Efeoğlu'nun bu çabadan sonra beli doğrulmaya başlamıştı. Peynir ticaretine girmişti. Sıhhiye köprüsünün altında kurulan ucuz gıda fuarında kira ile yer ayarlayıp, satış yapmış, ekmek parası kazanmaya başlamıştı.

CHP Ordu milletvekili Temel Ateş'in macerası çok daha zordu: 16 ay hapiste kalmıştı; arada bir çıkıyor, sonra yeniden giriyordu. İlk çıktığında özel arabasıyla kaçak taksicilik yapmıştı. Sonra yeniden içeri girmiş, o arada da arabayı sattırıp parasını bankere yatırtmıştı. Üç beş kuruş geliyordu, ama nereye yetecekti bu para? "Mahalle mahalle dolaşıp omzumda battaniye sattım. Belediye otobüsünde çocuklara hulahup sattım" diye anlatıyordu geçmiş günleri. Ekmeğini peynirine denk getirebilenlerden CHP Yozgat Milletvekili Veli Zeren ise arkadaşlarının yaşama mücadelesini aktarırken şu sözcükleri kullanıyordu: "Kapı kapı dolaşıp toplu iğne bile sattılar. Tren istasyonlarında gazete sattılar, çakmak sattılar..."

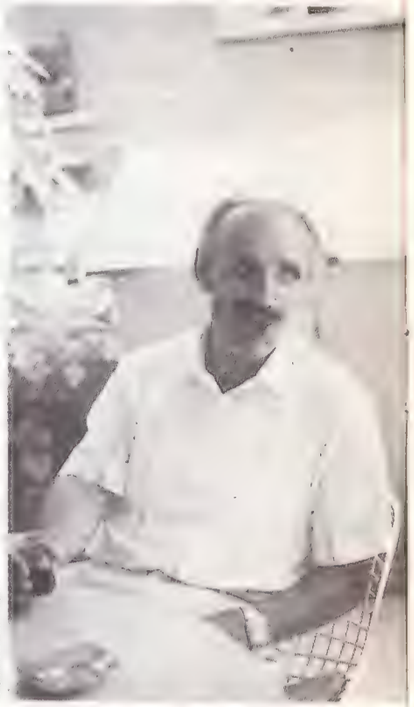

AYŞEGÜL EVREN / NOKTA

"Kimse bize sahip çıkmadı" diyen Veli Zeren daha sonra Almanya'ya giderek sosyal demokratlardan yardım görmüş

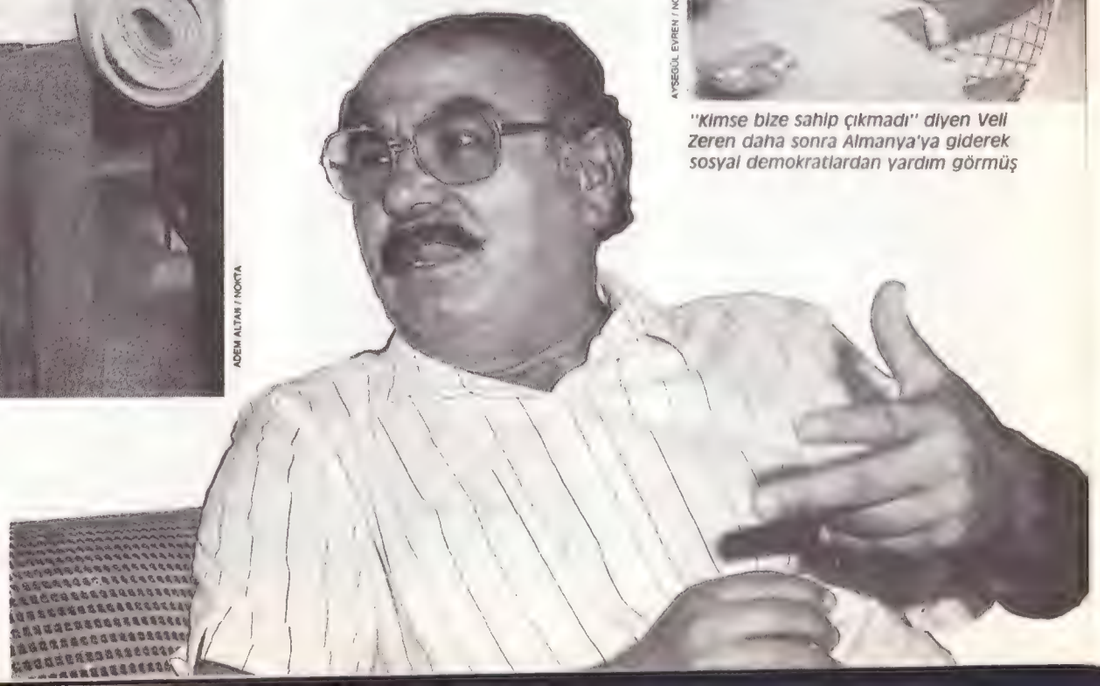

ADEM ALTAN / NOKTA

Bir de 1402. İş güç sahibi olmayanlar için "ne iş olursa yapmak" mecburi istikametti. Ama milletvekilliğine bir işten ayrılarak gelenler daha da ilginç serüvenler yaşamışlardı. Faik Öztürk bunlardan biriydi. Sıkıntılı ilk günlerden sonra "arkadaşlarla birlikte öğretmenliğe dönmeye karar vermişler"di: "Beni eski görevim olan ilköğretim müfettişliğine tekrar atadılar. 8 ay işimi yaptım. 1981 Eylülü'nde maaşımı almaya gittiğimde elime bir sarı zarf tutuşturdular; yazı Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'ndan geliyordu:" 1402 sayılı yasanın 2. maddesi gereğince görevinden alınıyordu.

Veli Zeren'in anlatımıyla 1402 ile görevden alınanların hali içler acısıydı. "Aralarında 20-25 sene devlete hizmet etmiş olanlar vardı. Kimse sahip çıkmadı, ama Almanya'daki sosyal demokratlar yardımcı oldular."

Alman sosyal demokratlarından ilgi gören milletvekili Faik Öztürk'tü: "1984 Mayısı'na kadar direndim. Sefalet tak dedi, ben de kalkıp Almanya'ya gittim. Parti yetkilileriyle görüştüm. Bana dediler ki, kardeş partilerin temsilcileriyiz, sorunlarına sahip çıkılacaktır. Bana yabancılara yönelik eğitim yapan bir kurumda uzmanlık buldular." Faik Öztürk bir ev satın alarak Türkiye'ye dönmüştü: "Sosyal demokrat Alman arkadaşlarım sayesinde" diye özellikle vurguluyordu.

Veli Zeren de az kalsın 1402 çengeline takılacaktı, ama tam zamanında istemişti emekliliğini. Emekli maaşı bağlanana kadar hayli zor günler geçirmişti. Sonra nasıl oldu sa, Teknik Öğretmenler Derneği'nin çay ocağının işletmesini almış, orada da para kazanmaktan çok "açıkta kalmış arkadaşlarını bir çatı altında toplamak için" çalışmıştı.

Temel Ateş: 16 ay hapiste yattım. Çıktıktan sonra da mahalle mahalle dolaşıp omzumda battaniye sattım

AYŞEGÜL EVREN / NOKTA

Selçuk Elverdi: Cascavlak ortada kalınca Erzurum'daki malı mülkü sattım, arabamı sattım. Kıt kanaat geçinmeye çalışıyorum

ADEM ALTAN / NOKTA

Oturuyoruz, bekliyoruz. "Bizleri yarın endişesiyle ortalıkta bırakanlara soruyorum" diyordu CHP Erzurum milletvekili Selçuk Erverdi. Meclis'te milletvekilleri lehine kararlar alınırken itiraz edenlere kızıyordu: "O zaman avazınız çıktığı kadar bağırıyordunuz da, sonradan neden bizlerin durumunu bir gün olsun merak edip araştırmadınız?" diye soruyordu: "Feda ettikleri işlerine dönemedikleri gibi diz boyu açlığa gömüldü birçoklarımız..."

Hemen hepsi yeniden milletvekilliği bekliyordu. Bunun için de referandumda yasakların kalkması gerekiyordu. Temel Ateş, "4 arkadaş ortak olduk, hepimiz öğretmeniz, bu kitapçı dükkânını kurduk, yine de para kazanamıyoruz" diyordu. "Ancak evimizin günlük giderini karşılayabiliyoruz."

Selçuk Erverdi ise "üzerine bir şey eklemeden" elinde olanları satarak yaşamaya çalışanlardandı. "Cascavlak kalınca Erzurum'daki bütün malı mülkü sattım, arabamı sattım. Kıt kanaat geçinmeye çalışıyorum."

Faik Öztürk'ün, Veli Zeren'in, Zeki Efeoğlu'nun durumları da çok farklı değildi. Kıt kanaat yaşıyorlardı ve milletvekili olmayı bekliyorlardı. "Bizim gibi insanların aşı ekmeği demokrasi" diyordu Temel Ateş: "Geleceğimiz açısından demokrasiyi baş gündem sayıyorum ben, bunun için mücadeleye devam edeceğim." Veli Zeren de "Köylülerinin sorunlarıyla ilgilenmek için" yeniden siyaset istiyordu.

Hepsi istiyordu yeniden politika yapmayı; kendi yasaklılıkları canlarını sıkıyordu, bu sıkıntıda halkın da rolü olduğunu biliyorlardı, ama hiçbiri Selçuk Erverdi gibi "seçmenin ne istediğini bilmediğini" söyleyecek kadar öfkeli değildi. Erverdi, "Her şeye alkış tutan milleti şimdiki gözlerimle değerlendiriyorum. Kenan Evren gidiyor 'Baba' diyor alkışlıyor. Süleyman Efendi gidiyor 'Kurtar bizi baba' diyor alkışlıyor, Özal'a 'baba' diyor alkış tutuyor. Bunların hepsi milletin babası" diye özetliyordu duygularını. Ama işte politikadan başka yapacakları bir şey yoktu.

Ayşe SAZAK

Doğu'ya süper teşvik

Bir hükümet yetkilisi "kalkınmada öncelikli yöreler" yasa tasarısından söz ederken Doğu'ya yapılacak yatırımın yarısının devlet desteği olacağını söyledi. Düşük faizli işletme kredisinin de teşvikler içinde yer alacağı yeni tasarıya ilişkin sanayiciler ise, aynı teşviklerin mevcut işletmeleri için uygulanması koşullarında işadamlarının yatırımlarını Doğu'ya kaydırabileceklerini belirtiyorlar.

"Ne GAP, ne toprak reformu ne de polisiye tedbirler... Doğu ve Güneydoğu'nun problemlerini ortadan kaldıracak tek çözüm sanayileşmedir. Diğerleri kısmi tedbirlerdir. Bu çalışmaya bu nedenle giriştik, tasarı Bakanlar Kurulu'nda onaylandığında, göreceksiniz o yörelerde yatırımlar çığ gibi artacak, dolayısıyla refah yükselecek ve terör eylemlerinin arkası kesilecek.."

Başbakanlık'tan bir yetkilinin sözünü ettiği çalışma, "kalkınmada öncelikli yöreler" olarak saptanan Doğu ve Güneydoğu'ya ilişkin hazırlanan yeni yasa tasarısıydı. ANAP iktidarı büyük umut bağlamıştı bu tasarıya. İki ana başlık altında toplanan yeni "teşvik" sistemi, Başbakanlık çevrelerine göre, hiçbir yatırımcının gözardı edemeyeceği denli çekiciydi. "Aslında iktidarımız döneminde, bu yörelere gerçekten önemli teşvikler sağlandı ama bu teşviklerin yeterli olmadığını anladık" diyordu aynı yetkili. Gerçekten de geçtiğimiz yıllarda, turizm yatırımları için söz konusu olan yüzde 20 oranında devlet desteği, aynen kalkınmada öncelikli yöreler için de geçerli sayılmıştı. Buna ek olarak Gelir Ortaklığı Fonu tarafından çıkarılan gelir ortaklığı senetlerinin gelirlerinin yüzde 10'u yatırımları desteklemek üzere yöreye aktarılıyordu. Bir süre önce çıkarılan bir yasayla da, KİT'lerin satışı söz konusu olduğunda, satıştan elde edilen gelirin yüzde 30'uyla, devletin bu yöredeki yatırımlara ortak olabilmesi hükme bağlanmıştı. Teşvikler, Doğu ve Güneydoğu'ya dönük bu önlemler yabana atılamazdı elbet, ama yine de istenen sermaye akımını gerçekleştirmeye yetmemişi Türkiye'nin bayasaya getirilecek ek hükümlerle, kaliteli kamu personelinin bu yörelere gitmesi özendirilecekti. Bu konuda da çalışmalar yürütülüyordu.

Top özel sektörde. Yeni teşvik yasa tasarısında öngörülen düzenlemeler gerçekten hayli çekiciydi. Ama özel sektörün, Türkiye'nin büyük sanayi gruplarının bölgeye akmasına yetecek miydi? "Özellikle yüzde 40-50 oranındaki kaynak kullanım destekleme primi, yatırımın özkaynak bölümünü büyük ölçüde karşılayacaktır. Ayrıca teşvikli krediler söz konusu olduğundan yatırımın kaynak ihtiyacı hemen hemen halledilmektedir" diyordu Türkiye'nin önde gelen isimlerinden Nejat Eczacıbaşı. Kutlutaş Holding'ten Semih Haznedaroğlu da yeni teşvikleri çok cazip bulduğunu belirtiyor, aynı görüşe ortağı

Eczacıbaşı: "Kaynak ihtiyacı halledilmektedir"

Garih: "Bu teşvikler oldukça ilgi çekici"

tısından doğusuna...

Daha iyisi can sağlığı. İşte yeni tasarı, süregelen uygulamadaki eksikleri gidermeye yönelikti! Yatırımcıya devlet desteğinin oranı yüzde 40-50 arasında olacaktı. Yani devlet, bu yörede yatırım yapmak isteyen girişimciye, kuruluş sermayesinin yüzde 40-50'si oranında bir payı "kaynak kullanım ve destekleme primi" adı altında verecekti. Bu kadarla da kalınmaması, yatırımcıya düşük faizli "işletme kredisi" verilmesi düşünülüyordu. Faiz oranlarının giderek tırmandığı bir ortamda, bu yörede yatırım yapacak işletmelere sağlanacak olan işletme kredisine yalnızca yüzde 20-30 arası bir faiz uygulanacaktı.

Yöreye dönük olarak yapılması düşünülen bir reform da devlet personel yasasına ilişkindi. 657 sayılı Nurettin Koçak da katılıyordu. Koçak, "Bugün yatırımların önündeki en büyük engel yüksek faiz hadleridir. Bu nedenle destekleme primi ve hele yüzde 20-30 faizli işletme kredisi gerçekten çok cazip" diyordu. Alarko Holding'ten Üzeyir Garih "Yörede bugüne kadar uygulanan teşvikler pek elle tutulacak teşvikler değildi, bu teşvikler oldukça ilgi çekici" diyor, Sakıp Sabancı yeni tasarı hakkındaki görüşlerini "isabetli bir düzenleme" diye ifade ediyordu. Türkiye'nin önde gelen holdingleri, yeni tasarıyı gerçekten ilginç ve çekici bulmuşlardı. Ama.., hepsinin bir "ama"sı vardı.

Üzeyir Garih, "Yörede, mahrumiyet bölgesi olması dolayısıyla nitelikli personel bulmak güç,ayrıca bir de altyapı sorunu var" diyor; Nurettin Koçak, kuşkularını, "Doğu ve Güneydoğu'nun birtakım yöresel problemleri var, bunların en önemlisi terörist eylemlerdir. İkinci olarak da altyapı yetersizliği" sözleriyle dile getiriyordu. Semih Haznedaroğlu, kalkınmada öncelikli yörelere yeni yatırım sorununu, yatırımcının genelde içinde bulunduğu durumdan ayırmadan ele alıyor ve genel sorunlar halledilmedikçe, yeni yatırım heveslerinin teşvikler ne denli cazip olsa da,doğmayacağından dem vuruyordu, "Bugün sanayicinin enflasyon etkisi ile işletme sermayesi ihtiyacı devamlı olarak artmaktadır. Bu ihtiyacı sanayici mecburen, taşınması zor, yüksek bedelle temin etmektedir. Yüksek faizlere genelde çare bulunmadıkça, sanayiciler içinde bulundukları zor şartlardan arındırılmadıkça Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya bazı tek tük istisnalar dışında ne verseniz gitmezler" diyordu Haznedaroğlu.

Sakıp Sabancı: "İsabetli bir düzenleme"

Yeni teşvik yasa tasarısında öngörülen düzenlemeler büyük sanayi gruplarının bölgeye akmasına yetecek mi?

Benzeri tereddütlere Sakıp Sabancı da dikkat çekiyordu. Sabancı "mesele sadece teşvik meselesi olarak ele alınmamalıdır" diyordu. Sadece teşvikle yatırımın artması beklenmemeliydi. Bir kere, Doğu'ya girecek yeterince yetişmiş eleman bulmak mümkün değildi. Bu elemanlara sağlandığı söylenen maddi destekler yeterli olmaktan uzaktı. "Bir misal vereyim: Süper valinin primi aylık 60 bin liradır. Bugünkü koşullarda buna teşvik denebilir mi?" diye soruyordu Sabancı.Üstelik bir yatırımcının Doğu'ya gidebilmesi için önce kendi işinin sağlam olması, vaktinin, kaynağının bulunması, sonra da orada yapılacak yatırımın ekonomik ölçekte olması gerekliydi. "Yatırımcının bulunduğu yerde işi sağlam değilse, vakti yoksa, kaynağı yetersizse, kâfi elemanı bulunmuyorsa, yani bulunduğu yerde işi yeterince düzgün değilse, hangi teşviki verirseniz verin Doğu'ya gidemeyebilir"di. Nejat Eczacıbaşı da vasıflı eleman, altyapı yetersizliği ve bölgenin tüketim pazarlarına uzaklığına dikkat çekiyor, "Bu konulardaki dezavantajla sağlanan teşvikleri bir fizibilite içinde değerlendirmek gerekir" diyordu.

Maalesef... Görünen, büyük umut bağlanan yeni teşvik yasasının,Doğu'nunproblemleriniçözmeye yetmeyeceğiydi. Türkiye'nin belli başlı sanayi gruplarının en önemli isimlerinin dikkat çektikleri sakıncalar, yörenin değil, daha ağırlıklı olarak, Türk sanayiinin içinde bulunduğu sakıncalardı. Önce genel sorunlarının halledilmesini istiyordu özel sektör. Bunlar çözüldüğü zaman ancak yeni teşvikler özendirici olabilirdi. Kaldı ki, görüş belirten sanayi gruplarının zaten Doğu ve Güneydoğu'da yatırımları vardı; sorun, "daha fazlası için çaba"ydı.

Demek ki, Doğu ve Güneydoğu'nun sorunlarının çözümü Başbakanlık yetkilisinin de "itiraf ettiği" gibi, zaten kısmi çözümler olan "GAP, toprak reformu ve polisiye önlemler"e kalmıştı. Özel sektörün eğilimi, iktidarın umudunun önüne dikilivermişti işte. Ama sanayici, hükümete,eğer umudunun gerçekleşmesini istiyorsa, ne yapması gerektiğinin ışığını da gösteriyordu. Semih Haznedaroğlu şöyle diyordu: "Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yatırım yapacak gerçek sanayicilere, mevcut sanayileri için de aynı oranda destekleme primi ve düşük faizli kredi verilmesi, bu sanayicileri kalkınmakta olan yörelere yatırım yapmaya sevk edebilir görüşündeyim."

Söylemesi özel sektörden..●

BİR KAZIK

İşbaşı yapmayan ölsün!

Süper emeklilik genelgesi yayınlandı. Hükümetin azizliğine göre, son beş yıl içinde grev yapmış olan işçiler süper emeklilikten yararlanamayacaklar! Gerekçe olarak bulunan bahane de, grev nedeniyle işçilerin SSK primlerinden bir kısmını ödeyememiş olmaları... İşçiler, kararın hukuka aykırı olduğunu, yasal grev hakkını kullanmış bulunan emekçinin genelge çıkararak cezalandırıldığını belirterek, dava açacaklarını söylediler.

Greve katılmamış olan, ama hastalık ya da işverenin yatırmamış olması nedeniyle prim ödemeleri eksik bulunanlara ise bunların ödenmesi koşuluyla süper emeklilik hakkı tanınıyor. Cici çocuklara şeker dağıtılırken, yaramazlık yapanların ağzına biber sürülüyor... Özal,daha geçen hafta, "Devlet, baba değildir" buyurmuştu. "Baba"nın biyolojik ve hukuki tanımını hatırlatan bazı gözlemciler, grevci işçinin anasının ağlatıldığı görüşünde birleşiyorlar!

ADEM ALTAN / NOKTA

Özal, işçilere gene azizlik etti...

BİR PORTRE

Rüşdü Saracoğlu

Yeni Merkez Bankası Başkanı... Atama kararı Merkez Bankası Başkan Vekili "bürokrat" Zekeriya Yıldırım'a karşı şaşkınlık yaratan bir tercih olarak değerlendirildi.

Oysa Saracoğlu'nun bu görevi üç yıldır beklediği biliniyordu. 1982 sonbaharında Özal, politikaya ve iktidara oynamak üzere ekibini kurarken Saracoğlu ile de görüşmüş, 1984'te kendisini IMF'den bu amaçla Ankara'ya çağırmıştı...

Yeni Başkan, tek parti döneminin güçlü başbakanlarından Şükrü Saracoğlu'nun torunu. 1948 doğumlu. Ankara Koleji, ODTÜ mezunu. Minnesota'da doktora yapmış.

Atama kararını, Zekeriya Yıldırım'ı tutan Kaya Erdem'in ve Başbakan'ın yakın çevresinin "hoş karşılamadığı" bildiriliyor. Oysa Yıldırım'ın Adnan Başer Kafaoğlu'na yakın bilindiğini ve Başbakan'ın kendisinden "hiç mi hiç

hoşlanmadığını" hatırlayanlar, gelişmelere şaşmadılar.

Kesin olan, Merkez Bankası'nın başına bir IMF uzmanının gelmiş olması! Bir zamanlar IMF ile pek sıkıfıkı olan aralarının son haftalarda "şeker renge" dönmesi de bu atamada etkili olmuş olabilir mi hükümet cephesinde?

SABAH

Org. Necip Torumtay

Org. Kemal Yamak

BİR DEVİR-TESLİM

Nöbet değişti, vukuat yok...

Tartışmalı günler gerilerde kaldı... Öztorun'un emekliliğiyle kopan fırtınanın ardından, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Necip Torumtay Genelkurmay Başkanı oldu. Kara Kuvvetleri'ne ise Ege Ordusu Komutanı Orgeneral Kemal Yamak getirildi. Göreve en yakın diğer aday Orgeneral Recep Ergun, bir süre MİT Müsteşarlığı söz konusu edildikten sonra Yüksek Askeri Şûra üyesi oldu ve Silahlı Kuvvetler içindeki yükselme şansını da yitirdi...

Tercihin Ergun yerine Yamak yönünde kullanılmasının, "orduyu daha fazla tedirgin etmemek" kaygısını taşıdığı ileri sürüldü.

KISA... KISA...

- **Bankalar arası faiz yarışında** centilmenlik mentilmenlik kalmadı. Faizler yüzde 50'nin üzerine fırladı, grafik daha da yükselecek.
- **TRT, yasaklı iiderlerin propaganda** amacıyla televizyona çıkmalarına izin vermiyor.
- **Genel seçimlerde kendilerine** oy verdikleri takdirde iktidarın Kırıkkale, Düzce, Aksaray, Nazilli, Ceyhan ve Konya Ereğlisi'ni il yapacağı söylendi. Bu ilçelerin il olabilmeleri için referandumda da "hayır" demeleri gerekiyor...
- **"Banker Bako" adıyla tanınan** Baki Aygün'ün piyasaya 6 milyar liralık sahte devlet tahvili sürmüş olduğu anlaşıldı.

HAFTANIN İNCİSİ

"Refah Partisi olarak referandumda 'evet' diyoruz. Allah'ın verdiği seçme ve seçilme hakkını gene Allah alır."

Tayyip Erdoğan
RP İstanbul İl Başkanı

BİR FOTOĞRAF

ENDER ERKEK / NOKTA

*Türk basınında hemen her yayın organının bir "Helga köşesi" olur da **Nokta**'nın olmaz mı? İşte Helga'lardan biri, bunaltıcı sıcaklardan kurtulmanın yolunu mayosunun üstünü çıkarıp kendini denize atmakta bulmuş... Bu gibi hoşlukların amansız sıcakları birazcık olsun dayanılabilir hale getirmek gibi bir yanı olduğu inkâr edilemez!*

BASINDAN YORUMLAR

Mağrur olma Louis, senden büyük Turgut var?

Bugün Sayın Özal'ın gücü Yavuz Sultan Selim ve Fatih gibi büyük hükümdarları bile kıskandıracak durumdadır.

Sayın **Özal**, padişahların dahi sahip olmadığı bu iktidar gücüne devleti halkın hizmetkârı yapmak suretiyle mi ulaştı dersiniz? Orasını pek bilemeyiz. Yalnız bir yerde söylediği doğru. Yanlış olan devletin kime uşaklık yaptığı gerçeğidir. Hergün gazetelerde sayın eşinin gittiği yerlerde devletin törenleri ile karşılandığını okuyoruz. Devletin varlığını temsil eden valiler, kaymakamlar, milli eğitim müdürleri, emniyet mensupları Sayın **Semra Özal**'ın şahsında somutlaşmış olarak görülen Türk milletine gereken sevgiyi saygıyı göstermekte asla kusur etmiyorlar.

Demokrat Parti, devleti ocak, bucak başkanlarının emrine vermişti ve fakat onlar kendilerini millet olarak değil, partili olarak kabul ediyorlardı. Sayın **Özal** ise **"Devlet milletin hizmetçisidir ve millet benim"** demek suretiyle **14. Lui**'nin **"Devlet benim"** sözünü eskitti ve rafa kaldırdı.

Cahit Tanyol, 26 Temmuz, Güneş

EMRE ŞULE / NOKTA

Kedi ile fareler

Basın, özellikle genç muhabirlerle, onların bir üstleri, başbakan ve çevresinin kendilerini nasıl "manipüle" ettiğinin, kullandığının, Turgut Bey'in onlarla kedinin farelerle oynadığı gibi oynadığının farkında bile görünmüyorlar. Özal'ları hırstan deliye döndürecek olan, onlar hakkındaki "aleyhteymiş" sanılan, aslında bizzat onlar tarafından tezgâhlanan abur cuburu yazmak, fotoğraflamak değildir. Bunları hiç yazmamak, hiç görüntülememektir. Turgut Bey de, Semra Hanım da, Özal ailesi de bu basın tarafından yaratılmıştır.

Bunun kimseye zararı yok mu? Var.

Basına.

Gazeteciliğin bu türlüsü kolay. Katıl Özal'ların, Ecevit'lerin, Demirel ve İnönü'nün peşine, yaz onların hemen hepsi aynı demeçlerini, nutuklarını... Yorumu da tuttuğun taraf kimse ona göre yaptın mı işler tamam... Ya gerçek, ciddi haberler? Onların derinliğine çekici ve çarpıcı tarzda inme çalışması? Yatan sorunları ayağa kaldırmak, yenilerini bulmak, olayların perde arkalarına bakmak? En önemlisi, bu sorunlar üzerinde haber niteliğinde fikir ve görüş üretmek, ürettirmek?

Watergate, Irangate? Yok mu bunlar Türkiye'de?

Türkiye'de nüfus artıyor. Artan nüfusun içindeki okuma oranı çoğalıyor. Yıllardır sağdan sayıyorsun, tüm gazete tirajları 3 milyon tavanında, soldan sayıyorsun 3 milyon tavanında...

"Kurban Bayramı cıvıklıkları" başlamadan bir küçük iğneyi kendimize vuralım dedik...

Metin Toker, 26 Temmuz, Milliyet

İngiliz seçmen,Thatcher'ı, üç seçim üst üste seçecek kadar seviyor

Londra'da iki sınıfın sembolleri yan yana: Orta sınıflar için ucuzluk, aristokratlar için Rolls-Royce

AVRUPA / SAĞ İKTİDARLAR

Sağ doludizgin!..

Almanya, İtalya ve İngiltere'den sonra Portekiz'deki seçimleri de sağın kazanmasıyla, Avrupa'da sağ hareket, tarihinin en güçlü dönemini yaşıyor. Uzmanlara göre, bu başarının altında yatan en önemli etmen, tohumlarını Margareth Thatcher'ın attığı "halk kapitalizmi".

İşe önce partisindeki "aristokratik" kalıntıları tasfiye etmekle başlamıştı. Arkasından ciddi bir ekonomik program hazırlıyor; kurduğu azınlık hükümeti, sosyalistlerce düşürülene kadar yaptığı ekonomik ve sosyal reformlarla halkın desteğini kazanıyordu. Seçim öncesinde tek favoriydi. Ve sandıklar açıldığında. Anibal Antonio Cavaco Silva başbakan oluyordu. Merkez sağ eğilimli Sosyal Demokrat Parti ise, Salazar diktatörlüğünün çöktüğü 1974 yılından bu yana ilk kez, Portekiz'de seçimi koalisyon hükümetlerine gerek bırakmayacak şekilde tek başına kazanan parti olmuştu.

Cavaco Silva, bu yılbaşından beri Avrupa'da seçim üzerine seçim kazanan sağ eğilimli liderlerin son ismiydi. Alman Hıristiyan Demokratları yeni yıla seçim zaferiyle girmişlerdi. Haziran ayında yapılan İtalyan seçimlerinde, yine Hıristiyan Demokratlar, ülkenin en büyük partisi olma özelliğini korumuşlardı. Hem de ikinci parti durumundaki komünistlerle arayı oldukça fazla açarak. Aynı tarihlerde İngiltere'de de Thatcher üçüncü kez "demir leydiliğini" ilan edecekti. İspanya'da Başbakan Gonzales'in koltuğunu korumasına rağmen oy kaybına uğradığı geçen senenin başlarında Fransa'da sağın iktidara geldiği ve sonbaharda Yunanistan'da yapılan yerel seçimlerde PASOK'un büyük bir bozguna uğradığı da göz önünde bulundurulduğunda Avrupa'da son dönemde sağ rüzgârların belki de ilk kez bu denli kuvvetli estiği söylenebilirdi.

Maggie'nin halk kapitalizmi dediği. Portekiz Başbakanı, seçimdeki başarılarını neye borçlu olduklarını soran bir gazeteciye, "biz çalışıyoruz. Sosyalistlerse gevezelik edip duruyorlar" diyordu. Ama, uzmanlara göre, Avrupa'da sağ hareketlerin seçim zaferlerinin altında yatan faktör, Thatcher'ın ortaya attığı ve "halk kapitalizmi" olarak özetlediği mülkiyeti yaygınlaştırma olayıydı. Sağ iktidarlar, kamu kuruluşlarını özelleştiriyorlar, bunların ve diğer büyük şirketlerin hisse senetlerini halka satıyorlar, öte yandan vatandaşlarına bazı kredi kolaylıklarıyla, işyeri açma, konut edinme kolaylıkları sağlıyorlardı. Böylece, düşürülen enflasyonun da yardımıyla, orta sınıfların hem gelirleri artıyor, hem de mülkiyet sahibi olduklarından gittikçe muhafazakârlaşmaları sağlanıyordu. Portekiz'de Cavaco Silva işbaşına geçer geçmez bu politikayı hayata geçirmiş ve başarılı olmuştu. Ülkede, ciddi bir sermaye piyasası oluşmuş, hisse senedi ve konut satışlarında önemli artışlar görülmüştü.

Çalışanların yaşam düzeyi de, üç yıldan bu yana ilk kez artış göstermişti. İngiltere'de ise, Thatcher döneminde 2 milyon kişi ev sahibi olmuş, kamu kuruluşlarının özelleştirilmesiyle milyonlarca kişi hisse senedi almıştı. Diğer taraftan, ülkede işyeri açma konusunda da tam bir patlama gerçekleşmişti. İngiltere'de, geçtiğimiz yıl kendi işinde çalışanların sayısı, Birinci Dünya Savaş'ndan bu yana en yüksek düzeye erişiyordu.

İşsizlik pahasına teknoloji. Halk kapitalizminin bir diğer uzantısı da, geleneksel teknolojinin bir yana bırakılarak fabrikalarda, işçi çıkartmalar ve sendikaların baskısı pahasına da olsa yüksek teknoloji kullanmak ve böylece üretimin maliyetini düşürmekti. İngiltere'de Thatcher döneminde serpilip gelişen savunma sanayii, Portekiz'de Silva'nın, diğer AET ülkeleri ile rekabet edebilmek için ilk iş olarak el attığını söylediği endüstriyi modernleştirme çabaları, Almanya'da Kohl döneminde "İkinci Ekonomik Mucize" denilen bir dönemin yaşanması, uzmanlara göre hep bu politikanın sonuçlarıydı. Bir Japon iktisatçı, "Almanya'nın eski moda ekonomisinin kısa bir süre içinde yüksek teknoloji ürünleri ihraç edeceğini kimse tahmin edemezdi" derken,bu mucize dönemini vurguluyordu.

Portekiz'de görev yapan Batılı bir diplomata göre, ülkedeki seçim sonuçlarını değerlendirirken, dünya konjonktürünün sağcı partilerin ekmeğine yağ sürdüğünü de unutmamak gerekirdi. Petrol fiyatlarının düşüşü sadece Silva'nın değil, Avrupa'nın iktidardaki bütün sağcı partilerinin işine gelmişti.

Sol partiler: Hayal kırıklıkları ve alternatifler. Sağ kanat partilerinin üst üste kazandıkları seçimler, bellerini bir türlü doğrultamayan sosyaldemokrat ve sosyalist partilerin içindeki çatışmaları bir taraftan körüklerken, diğer taraftan onları yeni alternatifler bulmaya zorluyordu.

Kohl döneminde Almanya ikinci ekonomik mucizeyi yaşadı

Portekiz seçimlerinin hemen akabinde, Sosyalist Parti'nin önde gelen iki yöneticisi, Milli Eğitim eski Bakanı Sotto Mayor Cardia ve eski Devlet Bakanı Manuel Alegre, partilerinin seçim sonrasında izlediği politikayı protesto etmek için ulusal sekreterlik görevlerinden istifa ettiklerini açıklıyorlardı. Üç seçim döneminde de bir türlü kendini toparlayamayan İngiliz İşçi Partisi'nin lideri Kinnock ise yenilgiyi kabul etmiyordu. İngiliz muhalefet liderine göre, parti doğru yoldaydı ve gittikçe de güçleniyordu. Kinnock'un geçtiğimiz hafta içinde oluşturduğu gölge kabine de partinin her zamanki politikası doğrultusunda çalışacaktı. Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin sol kanadı ise, Hıristiyan Demokratların seçim zaferi ve ünlü liderleri Brandt'ın istifasından sonra haftalık çalışma süresinin 35 saate indirilmesi, doğanın tahrip olmasına karşı çıkarak alternatif enerji kaynaklarının yaratılması gibi çevreci görüşlere ağırlık veren bir program hazırlamayı tercih etmişlerdi.

Silva oyların yüzde 50'sinden fazlasını alarak büyük bir başarı kazandı

İNGİLTERE / EN BÜYÜK BASIN DAVASI

Seks skandalının kahramanı aklandı

Muhafazakâr Parti eski başkan yardımcısı Archer, bir fahişeyle ilişki kurduğunu iddia eden The Star gazetesi aleyhine açtığı dava sonucunda aklandı. The Star, İngiltere hukuk tarihinin 700 milyon liralık en yüksek tazminatını ödemeye mahkûm oldu.

—Otel odasına çıktıktan sonra ne yaptınız?

—Ücretimi istedim. Normal muamele için 50 sterlin dedim. Ama biraz renk katmak ve işi uzatmak isterse 20 sterlin daha vermesi gerekeceğini belirttim. Kabul etti.

—Sonra?

—Soyunduk. Meme uçlarımın çok güzel olduğunu söyledi.

—Verdiği paranın karşılığında sizden ne aldı?

—Seks.

—Odada ne kadar birlikte kaldınız?

—Çok kısa sürdü. Her şey on dakikada olup bitti. Biraz dinlendikten sonra tekrar deneyebileceğimizi söyledim. Onu bir bezle yıkadım, sonra kuruladım. Fakat birden arabasını aşağıda bıraktığını hatırladı ve telaşla giyinip gitti.

—Peki, bu adamı teşhis edebilir misiniz?

—Evet, orada oturan kırmızı kravatlı bey...

Seks skandalının kahramanı fahişe Monica Coghlan'ın tanıklığı The Star'ı kurtaramadı

The Star gazetesinin avukatı Lloyd Turner, sonuçtan sonra Archer'a karşı dava açılacağını söyledi

Bu konuşma, son günlerde İngiliz kamuoyunu en çok meşgul eden ve ülkenin hukuk tarihinin en yüksek tazminat cezasıyla sonuçlanan bir basın davasında, yargıç ile tanık arasında geçiyordu. Olayın kahramanı olan kırmızı kravatlı bey, Muhafazakâr Parti eski başkan yardımcısı ve yazar Jeffrey Archer idi. Tanık ise, Londra'nın en lüks semti Mayfair'in sokaklarında mesleğini icra eden fahişe Monica Coghlan'dı. Dava, Archer tarafından, bir milyon 300 bin tirajlı The Star gazetesi aleyhine, tazminat istemiyle açılmıştı. Muhafazakâr milletvekili, parlak politik kariyerinin sonu olan seks skandalının, News of the World ve The Star gazeteleri tarafından uydurulduğunu ve bunların oyununa geldiğini iddia ediyordu.

Büyük aptallık. Hikâye geçen yılın eylülünde başlamıştı. Gecenin üçünde işini bitiren Monica, tam otelden ayrılırken rastladığı yeni bir müşteriyle odasına dönüyordu. Yanından az önce ayrılmış olan daimi müşterisi Aziz Kurtha, Monica'nın yolunu kesip, hizmet vermeye hazırlandığı adamın Muhafazakâr Parti başkan yardımcısı Archer olduğunu ve bu gece hayatının en büyük kısmetinin ayağına geldiğini fısıldıyordu. Kurtha, halen avukatlık yapan eski bir TV sunucusu ve seçimleri kaybetmiş eski bir İşçi Partisi milletvekili adayıydı.

O geceden birkaç gün sonra telefonla Archer'ı arayan Monica, birlikte geçirdikleri dakikaları hatırlatarak, sonradan Aziz Kurtha olduğu anlaşılan birinin kendisini sürekli sıkıştırdığını ve çok korktuğunu anlatıyordu. Kurtha, kadının

Archer ve eşi Marry duruşmadan çıkarken son derece mutluydular

o geceyi bir gazeteye para karşılığı anlatmasını istemişti. Telefon konuşmasının News of the World adlı gazete tarafından banda alındığından habersiz olan Muhafazakâr milletvekili, kadına kendisini hiç tanımadığını, ama yine de ona yardımcı olmak istediğini söylüyordu. Defalarca tekrarlanan telefon konuşmalarından sonra Archer, politik kariyerini tehlikeye düşüren bu hikâyenin kapanması ve Monica'nın İngiltere'yi terk etmesi için 3 milyon lira vermeyi teklif ediyordu. Bir arkadaşının bu parayı Monica'ya vermesi sırasında flaşlar patlayacak ve olay ertesi gün News of the World gazetesinin manşeti olacaktı.

Birkaç gün sonra Başbakan Thatcher'a istifasını sunan Archer, bir basın bildirisiyle, söz konusu fahişeyle hiçbir ilişkisi olmadığını, fakat haksız bir skandalı önlemek amacıyla para verecek kadar büyük bir aptallık yaptığı için istifa ettiğini açıklıyordu. İlk haberden bir hafta sonra, bu kez de The Star gazetesi, Archer'ın Monica ile cinsel ilişkide bulunduğunu iddia ediyor ve "ekstra" birtakım istekler için fazladan para verdiğini ileri sürüyordu.

Thatcher'ın çok sevdiği ve güvendiği bir kişi olan Archer, başarılı bir politik kariyerin yanı sıra ünlü bir yazardı. "Şeref Meselesi", "Eşitler Arasında Birinci", "Başkana Söyliyelim mi?" adlı romanları üst üste baskı yapmış ve best-seller olmuştu. Aynı zamanda, Victoria devrinin ahlakına geri dönüşün ateşli bir savunucusuydu. Böyle şerefli biri, bir fahişeyle yatmanın günahını kabullenemezdi ve söz konusu her iki gazete aleyhine hakaret davası açacaktı.

12 dakikalık boşluk. İngiliz kamuoyunun merakla izlediği The Star aleyhine açılan dava sırasında, Monica'nın News of the World gazetesinden haber ve fotoğraflar için yüklü bir para aldığı ortaya çıkıyordu. Fakat, Archer'ın haberin yayınlanmaması için gazetenin yazı işleri müdürüne defalarca yalvardığı ve sonunda Thatcher'ı araya sokup gazetenin patronu ile konuşmakla tehdit ettiği de ortaya çıkacaktı. Archer bu arada, o gece ne yaptığına ilişkin sağlam kanıtlar getiriyordu. Söz konusu saatlerde bir toplantıda bulunuyordu ve hemen sonra da bir arkadaşını arabasıyla evine bırakmıştı. Arada 12 dakikalık bir boşluk kalıyordu ama bu da o kadar önemli değildi. Her ne kadar Monica, her şeyin 10 dakikada olup bittiğini ileri sürdüyse de bu seks ilişkisi The Star tarafından bir türlü kanıtlanamamıştı.

Sonunda, geçtiğimiz hafta içinde dava sonuçlanıyor ve The Star gazetesi, İngiltere'nin hukuk tarihinde gelmiş geçmiş en yüksek miktar olan 700 milyon liralık bir tazminat ödemeye mahkûm ediliyordu. Gazete ayrıca, bir milyar liraya yakın olan mahkeme masraflarını da ödemek zorunda bırakılıyordu.

Yargıç Coulfield

Archer, temize çıkmıştı ama, bu, ona umduğu gibi politik hayata geri dönüşü sağlayacağa benzemiyordu. Muhafazakâr Parti'den resmi bir tebrik alamamıştı. Üstelik birçok söylenti zaferini gölgeliyordu. Örneğin, baro çevrelerinde, hâkimin jüri üyelerine hitaben yaptığı son toparlama konuşmasında, meseleleri oldukça Archer lehine çektiği fısıltıları dolaşıyordu.

Kanıtlanamayan seks skandalı, daha uzun süre İngilizleri meşgul edeceğe benziyor. Çünkü bir yandan Archer'ın News of the World gazetesi aleyhine açılan hakaret davası sürerken, diğer yandan da The Star, Archer aleyhine bir karşı dava açacağını açıklıyor ●

Tshabalala, parasının bir kısmını siyah çocuklara yardım için harcıyor

GÜNEY AFRİKA / SİYAH GİRİŞİMCİLER

Irkçı rejimin siyah milyarderleri

Güney Afrika'da ırkçı rejimin birçok sektördeki çeşitli engellemelerine karşın, zengin siyah girişimcilerin sayısı her geçen gün artıyor.

"Bütün siyahi Güney Afrikalılar sosyalist değildir. Aralarında kapitalistlere de rastlanır." Güney Afrika'nın en zengin kapitalistlerinden Mokgokong, kendisiyle söyleşi yapan bir Amerikalı gazeteciye bu sözleri söylerken pek de haksız sayılmazdı. Mokgokong'un 600 ortaklı ekmek fabrikası, bugünlerde Güney Afrika borsasına giren ilk zenci kuruluş olma yolunda, hisse senetlerini satışa çıkartmaya hazırlanıyor. Afrikalı milyarder, bu işten fazla kazanç beklemediklerini söyledikten sonra, "Şimdi bizim için önemli olan, para kazanmak değil, zencilerin borsaya girmesi" demeyi ihmal etmiyordu.

Mokgokong, ülkedeki zenci parababalarından sadece birisiydi. Irkçı yönetimin birçok sektörde zencilerin ticaret ve üretim yapmalarını engellemesine, beyazların yaşadığı yerlerde işyeri açmalarına izin vermemelerine karşın, Güney Afrika'da son birkaç yılda köşeyi dönen siyahların sayısı azımsanamayacak kadardı.

Hademelikten milyarderliğe. Zenci işadamlarının en başarılılarından biri, şüphesiz bugün seksenine merdiven dayamış olan Ephraim Tshabalala idi. Yaşlı işadamı, hayata, yarım asırdan fazla bir süre önce bir mezbahada hademe olarak atılmış, biraz yalan dolan, biraz da gayretle ülkenin sayılı siyah milyarderleri arasına katılmıştı. Tshabalala'nın ilk özel girişim deneyi, mezbahadan getirdiği artık etleri, ayıklanmış kuzu başı diye mahallesinde satmak olmuştu. Etin sert olduğunu söyleyenlere, soğuk depolarda uzun süre beklediği için biraz sertleştiğini söylüyor ve karısının evde hazırladığı içinde çeşitli tipte biberlerin bulunduğu küçük paketleri "birinci sınıf" et yumuşatıcısı olarak müşterilerine tavsiye ediyordu. Böylece bir taşla iki kuş vuran Tshabalala'nın işi bayağı tutmuş, yaşlı milyonerler kısa bir süre sonra ilk kasap dükkânını açacak kadar para kazanmıştı. Tshabalala, kasaplıkta da yükünü tuttuktan sonra daha büyük girişimlere yönelecekti. Büyük bir sinema salonu ve benzin istasyonunu satın aldığında, Güney Afrika'nın beyazlar da dahil olmak üzere en zengin kişilerinden biri haline geliyordu. Tshabalala, bugün ülkenin en çok kazanan benzin istasyonunun sahibiydi.

"Ticaret yapmak yasaktır." Ama Güney Afrika'da birçok sektörde yeni Tsahabalala ve Mokgokong'ların yetişmesi mümkün değildi. Örneğin, zencinlerin ülkenin bir numaralı ihraç kaynağı olan metalürji dalında işletme sahibi olmaları, ırkçı yönetimin kanunları tarafından yasaklanmıştı. Gıda endüstrisi de, siyahların, kendi bölgelerinden çıkarak beyazların tarım yaptığı alanlara yayılabilecekleri korkusuyla, hükümet tarafından zencilere kapatılmıştı. Dahası, siyahların, ülkede ticaret ve iş hayatının en faal olduğu beyazların yaşadığı yerlerde işyeri açmaları hemen hemen olanaksızdı. Siyahların girişimde bulunmalarını engelleyen bir diğer faktör de, Güney Afrika'da zencilerin sahip olduğu hiçbir sigorta şirketinin bulunmamasıydı. Bu da işyerlerini beyazlara sigorta ettirmekten çekinen siyahların yatırım yapmamaları sonucunu doğuruyordu. Siyahların paralarını yatırdıkları tek banka olan Afrika Bankası ise, ülkedeki banka aktivitelerinin sadece yüzde birine katılabiliyor ve siyah girişimcilerin kredi istemlerine cevap veremiyordu.

Motaung'un mesleği ırkçılık tanımıyor

Kunene, içki dağıtımıyla milyarder oldu

Lekgetha, yetenekli bir işadamı olmasına karşın beyazların bölgesinde barınamıyor

Siyahi kardeşler tekeli kırıyor. Irkçı yönetimin bütün yasaklamalarına direnerek zengin olan zencilerden biri de, Zoli Kunene ve kardeşleriydi. Kunene içki dağıtım işlerine başladığında, bu işi Güney Afrika tekelinden başkasının yapması kanunlara göre yasaktı. Ama ırkçı rejim, zencilerin içki dağıtmalarını engellemek istediğinde siyahların yaşadığı bölgelerde kıyamet kopuyordu. Siyahlar, beyazlara ait bira salonlarına ve barlara saldırıyor, onlarcasını yakıp yıkıyorlardı. Sonunda hükümet, içki dağıtımının özel kişilerce yapılabileceğine ilişkin bir yasa çıkartmak zorunda kalıyor ve Kunene kardeşler voliyi vuruyorlardı. Siyahi kardeşlerin bugünkü yıllık geliri 6 milyar lirayı geçiyordu.

Şüphesiz, bütün çabalara karşın, ırkçı yönetimin engellemelerine takılan ve bu yüzden iş yaşamında ilerleyemeyen siyahların sayısı da azımsanamayacak kadardı. Juneas Lekgetha ünlü Arthur Andersen firmasında göreve başladığında hiç beklemediği bir engelle karşı karşıya kalmıştı. Beyaz müşteriler, bir siyahın kendileri adına teftiş yapmasına izin vermiyorlardı. Lekgetha, bu firmada barınamayacağını kısa sürede anlıyor ve kendisi gibi bazı siyah arkadaşlarıyla beraber Johannesburg'un beyaz kesiminde kendi işini kuruyordu. Ama işyeri açıldıktan sonra polis,önüne birçok bürokratik engel çıkartacak ve genç girişimci işyerini siyahların yaşadığı kesime taşımak zorunda kalacaktı. Ama, ticaret hayatının oldukça düşük düzeyde olduğu bu bölgede, Lekgetha'nın işleri hiç de iyi gitmiyordu.

Futbolcu her yerde zengindir. Kaizer Motaung ise ırkçı rejimde çok başka bir biçimde zengin olmasını bilmişti. Motaung, Amerikan futbolu oyuncusuydu. Altı yıl boyunca ABD'de profesyonel olarak futbol oynamış, burada bu sporun bütün püf noktalarını öğrenmişti. Zenci sporcu, bugün, Güney Afrika'da ırk ayrımının en az görüldüğü yer denilen, profesyonel futbol liginde oynuyor ve milyonları cebe indiriyordu ●

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

herkesin sesi...

SSCB

Tatarlar Kızıl Meydan'da

Son zamanlarda ilginç olaylara sahne olan Moskova'nın ünlü Kızıl Meydan'ı, Mathias Rust'un küçük uçağına havaalanı olduktan sonra, geçtiğimiz hafta içinde de Kırımlı Tatarların 22 saat süren oturma eylemlerine tanık oldu. 1944 yılında, Alman işgali sırasında Nazilerle işbirliği suçundan Stalin tarafından Kırım'dan Orta Asya'ya sürülen Tatarların tekrar anayurtlarına dönmesini ve Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin kurulmasını talep eden göstericiler, Gorbaçov ile görüşmek istediler. Bu istekleri reddedilen Tatar göstericiler, eski kuşağın temsilcisi olması nedeniyle Devlet Başkanı Andrei Gromiko ile görüşmeye önce yanaşmamakla birlikte, sonradan bunu kabul ettiler. Ancak Gromiko ile yapılan toplantının sonucundan memnun olmadıklarını belirten Tatar önderler, eylemlerini sürdüreceklerini açıkladılar.

Kırım Tatarları anayurtlarına dönüp Özerk Kırım Cumhuriyeti'ni kurmak istiyorlar

AVRUPA

Maaş şampiyonu Kohl

Federal Alman Başbakanı Helmut Kohl, Avrupa'nın en yüksek maaşlı başbakanlar şampiyonu. Yıllık ücreti yaklaşık 140 milyon lirayı bulan Kohl'un maaşı Thatcher'inkinin tam iki katı. Ama Thatcher'dan çok daha kötü durumda olanlar da var. Örneğin, İsveç ve Norveç başbakanları Kohl'un ancak üçte biri kadar yıllık maaş alabiliyorlar. Parlamenter gelirleri açısından ise yine Almanlar birinci. Avrupa ülkeleri içinde en yüksek ücretli milletvekilleri Alman parlamentosunda bulunuyor.

PORTRE / Elvis Presley

10 yıl önce susmuştu

1950'ler gençliğinin başkaldırısının sesi bundan tam on yıl önce susmuştu, ama efsanesi daha uzun yıllar sürüp gidecekti. Mississippili yoksul bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelen Elvis, ilk gençlik yıllarında kamyon şoförü olarak hayatını kazanmaya çalışıyordu. Ancak kendi kendine çalmayı öğrendiği gitarı ve müziğe olan tutkusu, ona çok az kişiye nasip olmuş efsanevi bir şöhretin kapılarını açacaktı. Kısa zamanda plak yapımcılarının dikkatini çeken Elvis, üst üste doldurduğu plaklarla ününü hızla bütün dünyaya yayacak ve rock ilahı olarak anılmaya başlayacaktı. Artık her şarkısı liste başından inmiyor, konserleri hasılat rekoru kırıyordu. Değişik giyimi, çılgın tempolu müziği ve hareketleriyle asi gençliğin sembolü haline gelen Elvis, bu yüzden kilise ve resmi çevrelerin tepkisini çekiyordu. Love Me Tender adlı filmle sinema dünyasına da girecek ve çevirdiği filmlerin önemsizliğine rağmen hep kapalı gişe oynayacaktı. Ancak Elvis, yaşadığı hızlı hayatın ve uyuşturucu alışkanlığının sonucunda hızla çökecek ve 42 yaşında bir kalp kriziyle yaşama veda edecekti. Bir döneme damgasını vuran Presley, ölümünün 10. yıldönümünde hâlâ dünyanın en büyük basın ve yayın organlarında geniş bir yer alabiliyordu.

İNGİLTERE

Papa, film piyasasına girdi!

Bundan yılar önce Karol Wojtyla adlı Polonyalı bir gencin yazdığı tiyatro eseri o günlerde pek önemsenmemiş, unutulup gitmişti. Ama yıllar sonra bu genç büyüyüp de bütün dünyanın tanıdığı Papa II. Jean Paul olunca eserleri de bir anda önem kazanıverdi. Papa'nın bir oyunu olduğunu duyan İngiliz film yönetmeni Michael Anderson fırsatı kaçırmadı ve bu tiyatro eserini beyaz perdeye aktarmak üzere tarihin tozlu raflarından indirdi. "Kuyumcu Dükkânı" adlı eser iki çiftin yaşamından yola çıkarak evlilik kurumunu irdeliyor. Andrea Occhipinti, Olivia Hussey ve Burt Lancaster'in rol aldığı filmde, evlenmeye karar veren bütün çiftlerin ilk durağı, alyanslarını aldıkları bir kuyumcu dükkânıdır. Genç çiftlere evliliğin değerinin anlatıldığı dükkân aslında Allah'ı temsil ediyor.

Papa gençliğinde yazdığı bir eserle sinema hayatına girdi

Bir zamanların güzel ve unutulmaz yıldızı Marlyn Dietrich yıllarca gazetecilerden kaçtıktan sonra geçenlerde İtalyan L'Expresso dergisinin muhabirine yakalandı. 86 yaşındaki sanatçı, en çok hayranlık duyduğu insanların başında, dünyanın en büyük cerrahı olarak tanımladığı ve geçenlerde Özal'ın da kalbini onaran doktor Debakey'i saydı. Marlyn Monroe'nun ismini kendisinden aldığını belirten sanatçı, kendisine çok benzediği için ona bu ismin verildiğini anlattı.

SSCB

Troçki'ye iade-i itibar

Peş peşe yürürlüğe koyduğu reformlarla ülkesinin çehresini değiştirmeye başlayan Gorbaçov'un "glasnost" politikası sayesinde, Sovyetler Birliği'nin resmi tarihi de artık doğruluğu tartışılabilen konular arasına girdi. Bu gelişmenin son bir örneği, Leo Troçki'nin de resmen devrim kahramanları arasında sayılmaya başlanması. Stalin döneminin en büyük muhalifi ve Kızıl Ordu'nun kurucusu Troçki'nin adını anmanın kısa bir süre öncesine kadar yasak olduğu Sovyetlerde şimdi onun bütün eserlerinin yayınlanması planlanıyor. Bunun yanı sıra ülkede Stalin'in kurbanları anısına bir anıt dikilmesi de söz konusu ediliyor.

Troçki yıllar sonra devrim kahramanı oldu

KISA... KISA...

● **Vatikan'ın talebi üzerine yapılan** bir araştırmaya göre, Küba'da, Katolik inançların gereklerini tümüyle yerine getiren insanlar nüfusun ancak yüzde 0.5'ini oluşturuyor. Bu rakam devrim öncesinde yüzde 17 idi.

● **Vietnamlıların, Kamboçya ve** Tayland sınırı boyunca inşa ettikleri 700 kilometrelik duvarın yapımında çalışan bir milyona yakın Kamboçyalıdan 50 bini bu çalışmalar sırasında hayatını kaybetti. Ölümlerin en büyük nedeninin sıtma olduğu açıklandı.

● **Çernobil Nükleer Santrali'ndeki** kazadan sorumlu tutulan 6 kişi 10 yıla kadar çalışma kampı cezasına çarptırıldılar. Böylece dünyada ilk kez bir nükleer kazanın sorumluları cezalandırılmış oldu.

YATIRIM / MENKUL KIYMETLER BORSASI

Borsa zenginleri...

Açılışından bu yana 1.5 yıl geçen İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, yüksek gelir elde etmek isteyen binlerce tasarruf sahibiyle dolup taşıyor. "Borsa zenginleri" arasında öğrenciler, özel sektör çalışanları, işsiz lise mezunları, spekülatörler ve "dini bütün" işadamları var...

"Dört-beş yıl öncesine kadar hisse senedine para yatırmanın gayrı İslami olduğunu düşünüyordum. Sonra hocalara danıştım, dinen caiz olduğunu söylediler. Faiz haramdır ama, bu işe haram diyen çıkmaz. Çünkü ticaret oluyor. Borsa riskli olduğu için İslam'a giriyor, zira emeksiz kazancı İslam kabul etmez..."

Küçükpiyale Camii Derneği Başkanı ve saat ithalatçısı Sami Ünal, "İnsan inancını yaşamalıdır" diyen dini bütün bir kişi. Ünal, tasarruflarını hisse senedine yatırarak değerlendiren binlerce "yatırımcı"dan biri. Kendi ifadesine göre, 4 ay önce 6 milyon liralık Demirdöküm, Rabak, Koç Yatırım hisse senedi almış ve 4 ayda senetlerin değeri 15 milyona yükselmiş... Bankalar yıllık yüzde 50 civarında faiz verirken, Ünal'ın, 4 aylık geliri yüzde 150 olmuş. Borsa çevrelerinde hisse senedi fiyatlarının yükselişinin sürüp sürmeyeceği hararetle tartışılırken, toplumun her kesiminden binlerce tasarruf sahibi, borsa salonlarını dolduruyor, banker bürolarında hisse senetleri hakkında bilgi alıyor, şirket merkezlerine gidip, senetlerini almayı düşündüğü şirketlerin bilançolarını inceliyorlar. 1800'lü yılların Amerika'sında "Altına hücum" sloganı revaçtayken, 1987 Türkiye'sinde bu slogan, "Borsaya hücum"a dönüşeceğe benziyor.

Kemer'de bir tatil parası. "Çiçeği burnundaki" borsanın bir başka müdavimi, bir şirkette çalışan Boğaziçi Üniversitesi İşletme Fakültesi mezunu Funda Özgürel. 6 ay önce 1.5 milyon liralık Rabak ve Akçimento hissesi satın alan Özgürel, "İlk kazancım Rabak'ın yıl sonunda dağıttığı kâr payı oldu. 258 bin lira verdiler, bu parayla Kemer'de tatil yaptım" diyor. Özgürel, tasarruf sahiplerinin bilinçlenmesi gerektiğini belirtiyor ve "Piyasada hissesi olan şirketleri halk tanımalı, bu şirketler de mali cetvellerini halka bildirmeli" diyor ve şöyle devam ediyor: "Bir hisseniz de olsa, şirkete ortaksınız. Hisse sahipleri genel kurullara katılmalı, şirketlerini yakından izlemeli. Bu sayede şirketlerin yönetimi de daha çekidüzenli olur..."

Para parayı çeker. Borsa sadece küçük tasarrufçular için bir kazanç kapısı değil. Tek tük de olsa, parasını kendi yatırımına yöneltmektense borsada değerlendiren işadamlarına rastlanıyor. 36 yıldır battaniye ticaretiyle uğraşan Eyüp Ensari bunlardan biri. Ensari, "Daha önce param bir bankanın vadeli mevduat hesabındaydı. Nisan ayında bir tanıdığımın tavsiyesi üzerine paramı bankadan çekerek Akçimento hissesi aldım. Bu hisseler bir süre sonra çok iyi prim yapınca, bir kısmını elimden çıkararak Çukurova Elektrik, Kordsa, Kepez Elektrik, Türk Demirdöküm ve Bağfaş hisseleri aldım. Gerçi bunlar Akçimento'ya nazaran daha az prim yapıyordu ama, böylelikle risk azalıyordu. Bütün yumurtaları bir sepete koymaktansa, ayrı sepetlerde toplamak, riski azaltır diye düşündüm" diyordu. Sorun sadece gelir elde etme sorunu değildi. Borsa oyunları, aynı zamanda Eyüp Ensari gibi yaşını başını almış bir işadamı için bir nevi hobi olmaya başlamıştı: "Nisan ayında hiç ilgi duymayan bir insandım, şimdi neredeyse borsa ikinci işim oldu. Borsayla ilgili çıkan yazıları, bültenleri takip ediyorum, arada borsaya uğruyorum. Sevmeye başladım, hele kazandıkça..."

"Mektepli"si de var. Eyüp Ensari gibi ticaret hayatında çekirdekten yetişme "alaylı"ların yanı sıra, İstanbul İktisat Fakültesi 1. sınıf öğrencisi Sedat İzmirli gibi "mektepli"ler de var borsa salonunu dolduranlar arasında. İzmirli, 4 ay gibi bir sürede borsanın "profesyonel" bir takipçisi olmuş: "Liseden mezun olduktan sonra bir süre ticaret yapıp 5 milyon lira biriktirmiştim. Bir arkadaşımın uyarısıyla 4 ay önce paramı hisse senetlerine yatırdım ve 4 aydır her gün borsadayım. İnişleri, çıkışları takip ediyor, senetleri kısa aralıklarla alıp satarak yüksek gelir sağlıyorum. Yatırdığım 5 milyon, 4 ayda 35 milyon oldu..." Çalışma biçimini "spekülatif" olarak tanımlayan İzmirli, iktisat öğrenimi yapmanın pek bir avantaj sağlamadığını, teorik olarak öğrendikleriyle, borsada yaşadıklarının oldukça farklı olduğunu söylüyor. Kısa sürede yüksek kazancın sırrını "Şirketlerin sermaye, bilanço ve temettü durumlarını iyi incelemek, iniş çıkışları anında takip etmek" olarak tanımlayan İzmirli, "Arz-talep dengesizliği var. Senet almak isteyen çok, buna karşılık piyasaya yeni senet çıkmıyor. Bu nedenle şimdilik çok yüksek olan fiyatlar bir süre sonra normal bir düzeye inecek" diyor ve ne kadar düşse de hisse senedinin her halükârda enflasyonun üzerinde gelir sağlayacağını söylüyor.

Pusuda bekleyenler. Bir turizm şirketinden ayrıldıktan sonra borsaya "takılmaya" başlayan 23 yaşındaki Nedim Kuyumcu da, hisse senedi almak için en uygun anı kollayanlardan. "Pazardan domates alır gibi hisse senedi alındığını" ileri süren Kuyumcu, "Tecrübeli borsacılar, 'paran varsa önce 2 ay izle, sonra buraya para yatır' derler. Ben de 2 aydır izliyorum. Amacım da bir süre sonra borsa oyunlarından geçimimi sağlayabilir hale gelmek..." diyor. Niçin başka bir işle uğraşmayıp günlerini borsanın loş salonunda rakamlara boğularak geçirdiği sorusunu ise, şöyle yanıtlıyor: "Ben rutin büro işlerini sevmem. Bu işe bu yüzden ilgi duydum, 9-7 mesaisi yapmak yerine, sabaha karşı 5'e kadar evde elimdeki matematiksel verileri değerlendiriyorum. Bu bir hastalık. Giren kolay kolay çıkamıyor..."

Evinin nafakasını temin edenler, servetine servet katanlar, tekdüze yaşamlarına heyecan sağlayanlar, rutin işlerden sıkılan ruhlarını eğlendirenler ve daha birçokları... Varsın kimi bankerler ve ekonomistler bu süper artışların yapay ve spekülatif olduğunu savunsunlar ve gelecekteki ani düşüşlerin alarmını versinler. Giderek, geçmişteki "bankere hücum" çılgınlığının bir benzeri olmaya aday görünüyor borsa tutkunluğu. Yine de İstanbul Menkul Kıymetler Borsası her gün kapılarını yeni umutlara açarak, çeşitli beklentiler içindeki binlerce tasarruf sahibine hizmet veriyor şimdilerde ve görünen o ki, bu "binler" kısa sürede "on binler" olacak.. ●

BATUHAN KIRAN/NOKTA

Funda Özgürel: "Tasarrufçu, şirketleri yakından izlemeli"

BATUHAN KIRAN/NOKTA

Sami Ünal: "Hocalara danıştım, dinen caiz dediler"

BATUHAN KIRAN/NOKTA

Nedim Kuyumcu: "Domates alır gibi hisse alıyorlar..."

ERIK MOLBERG HANSEN/ NOKTA

Her kesimden insan, parasını Menkul Kıymetler Borsası'nda değerlendiriyor

BATUHAN KIRAN/NOKTA

Sedat İzmirli: "4 ayda 5 milyonum 35 milyon oldu"

ERZADE ERTEM/NOKTA

Eyüp Ensari: "Şirketlerin bilançolarını inceliyorum"

GERGEDAN6: ÖZEL SAYI! APOLLİNAİRE, BRETON, ARAGON, ELUARD, DALİ, ERNST, SOUPAULT, CHAR, VİO PAZ, ADO KYROU, OĞUZ DEMİRALP, ANAİS NİN, PHİLİPPE SOUPAULT, MAURİCE NADEAU... Salva çevrilmiş metinler (Çeviriler: Bilge Karasu, Selahattin Hilav, Cemal Süreya, Nedim Gürsel, Ahmet din Dino'nun ilk kez günışığına çıkan portreleri... 144 sayfa (72 sayfa kuşe)... Tristan Tzara'nın albüm: GERÇEKÜSTÜCÜ RESSAMLAR İncelemeler: TAHSİN YÜCEL, CEMAL SÜREYA,

GERGEDAN

GERÇEKÜSTÜCÜLÜK
ÖZEL SAYI

İncelemeler: TAHSİN YÜCEL, CEMAL SÜREYA, SELAHATTİN HİLAV, ONAT KUTLAR, FERİT EDGÜ, NEDİM GÜRSEL, ENİS BATUR, T. W. ADORNO, OCTAVİO PAZ, ADO KYROU, OĞUZ DEMİRALP, ANAİSNİN, PHİLİPPE SOUPAULT, MAURİCE NADEAU... Salvador Dali ile konuşma...III. Manifesto... Troçki ve Breton... Abidin Dino'nun ilk kez günışığına çıkan portreleri... 144 sayfa (72 sayfa kuşe)... Tristan Tzara'nın orijinal deseni ilk kez... 2500 TL... GERGEDAN6: ÖZEL SAYI! APOLLİNAİRE, BRETON, ARAGON, ELUARD, DALİ, ERNST, SOUPAULT, CHAR, ROUSSEL, ARTAUD, DUCHAMP, QUENEAU, MAGRİTTE, DESNOS... Hemen hepsi ilk kez dilimize çevrilmiş metinler (Çeviriler: Bilge Karasu, Selahattin Hilav, Cemal Süreya, Nedim Gürsel, Ahmet Cemal...) 30 sayfa kuşe albüm: GERÇEKÜSTÜCÜ RESSAMLAR İncelemeler: TAHSİN YÜCEL, CEMAL SÜREYA, SELAHATTİN HİLAV, ONAT KUTLAR, FERİT EDGÜ, NEDİM GÜRSEL, ENİS BATUR, T. W. ADORNO, OCTAVİO PAZ, ADO KYROU, OĞUZ DEMİRALP, ANAİSNİN, PHİLİPPE SOUPAULT, MAURİCE NADEAU... Salvador Dali ile konuşma...III. Manifesto... Troçki ve Breton... Abidin Dino'nun ilk kez günışığına çıkan portreleri... 144 sayfa (72 sayfa kuşe)... 2500 TL

SÖYLEŞİ / İSVEÇLİ GALİP ÇAMLICA

"İsveç'te ne naylon fatura ne de hayali ihracat var"

Türk asıllı Galip Çamlıca İsveç'in Göteborg Eyaleti'ne bağlı 11 kentteki işadamlarının korkulu rüyası. Bundan 23 yıl önce bavulunu toplayıp İsveç'e giden Çamlıca, 8 yıldır KDV vergi müfettişliği yapıyor. Türkiye'deki bir kolejden mezun olduktan sonra, İsveç'te bilgisayar ve ticaret kurslarını tamamlamış ve 1974 yılında da İsveç uyruğuna geçmiş. Çamlıca, tatil için geldiği Ankara'da **Nokta***'nın hayali ihracat, KDV uygulaması ve vergi kaçakçılığına ilişkin sorularını yanıtladı:*

Nokta: İsveç'te KDV kontrolünü nasıl yapıyorsunuz?

Çamlıca: İsveç'te doğan özel ve tüzel kişilerin tümü 10 rakamlı bir sayı ile numaralanır. Bunun ilk 6 rakamı özel veya tüzel kişinin doğum veya kuruluş tarihi, geri kalan 4 sayı da kod numarasıdır. Kod numarasına sahip kişilerin tümü Stokholm'deki Maliye Bakanlığı'nın bilgisayarlarına kaydedilir. Herhangi bir kişi hakkında araştırma yapılmak istenirse bu merkeze başvurulur. 30 saniye sonra da cevap alınır. Bu açıdan özel ve tüzel kişilerin mal varlıkları dahil her türlü parasal durumları daimi surette kontrol altında bulundurulur.

Nokta: KDV kaçaklarını nasıl saptarsınız?

Çamlıca: KDV kaçakları iki şekilde kontrol edilir. Vergi mükellefleri her iki ayda bir KDV beyannamesi verir. Bunlar doğrudan bilgisayarlara işlenir. İşlenirken de, 5 yıl öncesinden başlayarak aynı dönemlerde doldurduğu ikişer aylık beyannameler incelemeye tabi tutulur. Verilen beyanname ile eski beyannameler arasında aleyhte bir fark görülürse, ilgiliden bunun nedeni sorulur. İlgili geçerli bir yanıt veremez ise, 5 yıllık defterlerine derhal el konarak kontrole alınır.

Kontrellerimizin diğer bir şekli de, denetime tabi tutulan firmanın 2 aylık KDV beyannameleri ile faturalarından bazılarının kontrole alınmasıdır. Eğer firma, vergi kaçakçılığı yapmış ise, bu firma ile işbirliğine giren firmalar da yakayı ele verir.

Nokta: İsveç'te naylon fatura veya hayali ihracat var mı?

Çamlıca: Buna olanak yok. İsveç'teki en küçük birimden en büyüğüne kadar herkes Stokholm'deki Maliye Bakanlığı'na kayıtlı olduğundan, odalarımızdaki bilgisayarlarla doğrudan Maliye Bakanlığı ile ilişki kurarız. 30 saniye sonra ilgili hakkında tüm bilgileri alırız. Bunun dışında, alıcı ve satıcıların kod numarası bulunduğundan, vergi mükelleflerinin borç ve alacakları ile, ciroları, bankalardaki hesapları, ödedikleri vergiler, sahip oldukları menkul ve gayrımenkulleri derhal öğreniriz.

Hayali ihracata gelince, bir firma ihraç edeceği malları hangi firmadan aldığını bildirmek zorundadır. Bunun için, ihracatçıya mal satan üreticinin kendisine fatura vermesi gerekir. Bizim kontrollerimizde mal veren firmanın üretim kapasitesi bu malı vermeye yeterli değilse, ihracatçının hayali ihracat yaptığı ortaya çıkar. Üstelik 2 aylık KDV beyannamesinde de, satılan malın deklare edilip edilmediğine de bakılır. Bütün bu değerlendirmelerden sonra, ihraç edilmek istenen malın hayali olup olmadığı anlaşılır.

Nokta: Özel ve tüzel kişilerin satın aldıkları menkul ve gayrımenkullerin meşru yollardan alınıp alınmadığı saptanabilir mi?

Çamlıca: Tabiatiyle... Herkes yıl sonunda Maliye Bakanlığı'na verdikleri beyannamelerde, gelirini, giderini, borcunu, taksidini satın aldığı kıymetli menkulleri ile gayrimenkulleri, bankalardan sağladığı faiz gelirlerini ve diğer parasal durumlarını bildirmek zorundadır. Bankalar da, yıl sonunda hesap sahiplerinin durumlarını Maliye'ye bildirir. Mükellef ile banka beyanları arasında bir fark görülürse, mükellefe satın aldığı menkul veya gayrımenkuller için parayı nereden bulduğu sorulur. Mükellef tatmin edici bir yanıt veremez ise, harcanan para kara para olarak değerlendirilir. Böyle bir girişimde bulunan kimseye satın alınan malın vergisi ile birlikte yüzde 40 da ceza ödetilir. Ayrıca durum savcılığa bildirilir.

Nokta: Türkiye'deki KDV uygulamasını nasıl buluyorsunuz?

Çamlıca: Türkiye'deki KDV uygulamasından, devletten ziyade vatandaşlar yararlanıyor ve istihdam imkânı sağlanıyor. Bana göre, uygulama yanlışlığı yüzünden devlet bu sistemden gereği kadar gelir sağlayamıyor. İsveç'te devlet gelirinin yüzde 55'i KDV'den karşılanır.

Kemal BAĞLUM

AGEM ALTAN

"İsveç'te kişilerin mal varlıkları dahil her türlü parasal durumları kontrol altındadır"

EMEÇ KONSERİ

Mehveş Emeç üç yıl aradan sonra yine İstanbul Festivali'ndeydi. Geçen Hafta Atatürk Kültür Merkezi'nde Akdeniz Gençler Orkestrası eşliğinde çok başarılı bir konser verdi. Ardından da **Erol Simavi**'nin Marmara Etap Oteli, Panorama'da verdiği davetin konuğu oldu.

Emeç'e eşlik eden Akdeniz Gençler Orkestrası'nın ilginç bir yapısı var. Orkestra çeşitli Akdeniz ülkelerinin önemli konservatuvarlarından seçilmiş genç müzisyenlerden oluşuyor. Her yıl bu müzisyenlerin büyük bir kısmı değişiyor. Bu yılsa orkestranın doksan üyesinden on yedisi Türk.

Mehveş Emeç, AKM'deki başarılı konserinde

Konser öncesi Mehveş Emeç ve orkestra üyeleri zorlu saatler yaşadılar. Orkestra şefi **Michel Tabachnik** İstanbul'a konser günü ve geç bir saatte varacaktı. Tabachnik'in herhangi bir aksilik sonucu konsere yetişememesi olasılığı hesaba katılarak, orkestra üyeleri ve Mehveş Emeç yardımcı şef **Forestie** ile tam dört kez prova yaptılar. Işi de sağlama bağladılar. Tabachnik de İstanbul'a zamanında varınca rahat bir nefes aldılar!

OTOBÜS GÜVERCİN MİSALİ

2. Altın Güvercin Şarkı Yarışması sona erdi. Sanatçılar da Kuşadası'ndan hareketle İstanbul'a avdet etmeye başladılar. Şarkı yarışması organizasyon komitesi rahatça yolculuk edebilmeleri amacıyla sanatçı ve gazetecilere iki otobüs tahsis etti. Otobüsler akşam üstü saat 6'da Kuşadası'ndan hareket edecekti. Biri etti ama diğeri edemedi. Çünkü aralarında **Füsun Önal**'ın da bulunduğu bir grup ancak saat 7'de kalkış yerine varabildi.

Neyse, yola koyulundu. Akhisar'da TV'li bir çay bahçesinde 20 dakikalık mola verildi. Tam o sırada TV'de şarkı yarışması yayınlanıyor... Yola çıkılacakken Füsun Önal başladı "Kendimi izleyeceğim" ısrarlarına. Sanatçı sahne sırasında sondan birinci, mola süresiyse çoktan dolmuş...

Şoför başladı homurdanmaya. Kolay değil, vaktinde İstanbul'da olmazsa işinden olacak. Önal da vatandaşın şoförlerden yana şikâyetlerinin tümünü adamcağıza mal etti. "Bu acelenizle insanların ölmelerine yol açıyorsunuz" diyor da başka bir şey demiyor!

Sonuçta Önal kendini TV'de izledi. Şoför de şirketin korkusundan yolun geri kalan kısmını "uçtu." 6 saat 15 dakikada da İstanbul'a vardı. O arada olansa **Ali Rıza Binboğa**'ya oldu. Binboğa şarkılarını çok seven şoförün sinirini dağıtmak, ve hızını kesebilmek adına repertuarını ortaya döktü, nefesini tüketti!

Önal otobüsün güvercin misali uçmasına neden oldu

ŞARKIN ALTIN ZİNCİRİ

Büyük kentlere taşınan Doğu illerine mensup vatandaşlarımız birbirlerini boyunlarındaki altın zincirlerinden ayırt ediyorlarmış. Bu iddiayı ortaya atan bir Malatyalı. Ama daha çok Karadenizliyi andırıyor. Çünkü fıkraları ve hazır cevaplığıyla ünlü: TV yönetmeni **Ünal Küpeli**

Demirtaş Ceyhun da Malatyalıları pek bir seviyor. Hal böyle olunca orada burada rastladığı Küpeli'ye takılmadan edemiyor, bir fıkrasını dinlemeden geçmiyor.

Malatyalı ve Malatyalısever, bir akşam Çiçek Bar'da karşılaşmışlar. Küpeli'nin boynundaki altın zinciri gören Ceyhun, atmış hemen lafını; "Nedir bu Malatyalı, Malatya'da mı öğrendin zincir takmayı?"

"Yok" demiş Küpeli, "Bu zincir biz Şarklıların yeni işareti. Eskiden hemşehriler birbirlerini yüzlerindeki şarkçıbanından tanırlardı. Şimdi çıban kalmadı. Onun yerine zincir takıyoruz, aslımız anlaşılsın diye. Başkaca da kötü bir niyetimiz yoktur."

Demirtaş Ceyhun: Malatyalı-sever

MAY NEYM İZ SERACETTİN

Yabancı dil öğrenmek istiyorsunuz. Ama öyle kurslara filan da ne vakit, ne de para ayırabiliyorsunuz. Hem günlük yaşam içinde gerekli olan cümleleri bir güzel öğrenseniz yeter de artar bile! Bir Tan alın o zaman! Tan'ın eki Tan 2 geçen hafta üç dilde, İngilizce, Almanca, Fransızca konuşma rehberi yayınlamaya başladı.

Fakaat! Bu üç yabancı dili öğrenip, üstüne yatmak yok! Öğrenmenin ardından uygulamaya geçmeli. Çünkü kursun ana amacı yanlızca yabancı dil öğretmek değil, aynı zamanda turistlerle de anlaşmanızı sağlamak. Ayrıca galiba erkek de olmanız gerekiyor. İlk derste öğretilen cümlelere bakılırsa bu "turistlerle anlaşacak"ların örnek isimleri ya Zühtü, ya Behçet ya da Seracettin.

Ünal Küpeli: Malatyalı

Turistlerle anlaşmak istiyorsunuz ve de erkeksiniz. O zaman bu kurs size "tio" lar da veriyor ve diyor ki: "Kahvaltı yerini siz seçeceğinize göre, eskiye dayanmayan bir dostlukta kahvaltı servisi iyi olan bir yer seçilir."

Daha bitmedi... Kursun geleceğe yönelik yüreklendirici bir tavrı da var. 4. derste 3 dilde bisiklete binmeyle ilgili dialoglar öğretilirken başına da bir mizansen eklenmiş: "Bizim nazik delikanlı o kadar temiz kalplice konuşuyor ki turist arkadaşı bisiklete binmeyi reddetmez."

Kurs tam 14 gün devam edecek. Bir imtihan formuyla belirlenecek başarılı öğrencilerine de diploma verecek. Böyle kursa uygulamasız imtihan, nasıl olur?

Anlaşmanın da bu kadarı olur!

TRT'DEN KİRACI OLURSA

TRT'nin nesi eksik? Kiracı-ev sahibi sorunlarını başgöstermiş. O gün bu gün her kira artırımı sorun olmuş. Avukat Perçin, her seferinde mahkeme kapılarını aşındırmış, Yargıtay'lara çıkmış da, kira farklarını alabilmiş.

İki yıldır kiracı işi iyice azıtmış. 1985'te yine bir kira artırımı talebinde mahkeme kararının Yargıtay'da onanmasına karşın bugüne dek kirayı yükseltmemiş. Sonuçta Avukat Perçin de geçenlerde kamera grubunu binadan kapıdışarı etmiş.

Nekes TRT'nin Toskay'ı

Şimdi Turgut Perçin ne yapsın? İki yıldır ödenmemiş farkları nasıl tahsil etsin? Çareyi **Tunca Toskay**ın telefonlarını haczetmekte bulmuş. Ama Toskay pabuç bırakır mı? Devlet mallarının haczi mümkün değil!

"Mahkeme kararı bize tebliğ edilmediğinden zamanında ödeme yapmadık" diyor ama, 359 bin 200 lira borcunu da bir türlü ödemiyor. Kime, nasıl borcu olduğuna gelince...

TRT 1980 yılında kamera grubu için Ankara Paris Caddesi'nde bir bina kiralamış. Ev sahibi Almanya'da çalışan bir işçi. Türkiye'deki işlerini de avukatı **Turgut Perçin** aracılığıyla yürütüyor. Fakat bir süre sonra kiracı-ev sahibi sorunları başgöstermiş. O gün bu gün her kira artırımı sorun olmuş. Avukat Perçin, her seferinde mahkeme kapılarını aşındırmış, Yargıtay'lara çıkmış da, kira farklarını alabilmiş.

İki yıldır kiracı işi iyice azıtmış. 1985'te yine bir kira artırımı talebinde mahkeme kararının Yargıtay'da onanmasına karşın bugüne dek kirayı yükseltmemiş. Sonuçta Avukat Perçin de geçenlerde kamera grubunu binadan kapıdışarı etmiş.

Şimdi Turgut Perçin ne yapsın? İki yıldır ödenmemiş farkları nasıl tahsil etsin? Çareyi **Tunca Toskay**ın telefonlarını haczetmekte bulmuş. Ama Toskay pabuç bırakır mı? Devlet mallarının haczi mümkün değil!

İSLAMCI ÇEVRECİLER

Cennet yeşil, çevre yeşil

Çevre sorununu Batı modernizminin krizi, Batı'nın tükenişi olarak değerlendiren İslamcılar arasında, yeşil bir uç filizleniyor

"Yeşil hareket, aksiyonunda taşıdığı bütün olumlu potansiyellere rağmen, çevreyi ele almada felsefi bir temelden yoksun. Çevre bilimlerinde yürütülen araştırmaların verileri sürekli onları desteklese de hareketin basabileceği sağlam bir düşünsel temel yok. Bu halleriyle sanki, deprem sonrası birbirlerine yardım etmeye, yaralarını sarmaya çalışan iyi niyetli, özverili insanlara benziyorlar. Yaşayan bir din olan İslam ise kuşatıcı ilahi bilgisiyle çevre konusunda da hiçbir yasa ve iradeyle değiştirilemez bir persfektif sunuyor. Ama ne var ki, ülkemiz aydınının sağırlar diyaloğunda Müslümanların söyledikleri toza dumana karışıyor."

Zaman gazetesi çevre sayfası yazarlarından psikiyatr Deniz Gürsel **Nokta**'nın İslamcıların çevre olayına bakışlarıyle ilgili sorusunu yanıtlarken bunları söylüyordu.

Çevre koruma hareketi bir süredir Türk kamuoyunda da tartışılıyor, bu konuda somut adımlar atılıyordu. İstanbul'da Radikal Parti kurulurken, İzmir'de de bir diğer grup Yeşil Parti'nin kuruluş hazırlıklarıyla uğraşıyordu. Başlangıçta Batı kökenli marjinal bir hareket olarak algılanan çevre koruma olayı, giderek bu kimliğinden sıyrılıyordu. Öyle ki İslami kesim de olaya ilgiyle yaklaşıyor, yayınlanan yazılarda ve kitaplarda bir yandan Batı ve onun modernizmi yerden yere vurulurken, bir yandan da gerçek çözüm yolununun İslam'da olduğu teması işleniyordu. **Nokta** İslami kesimin çevre olayına yaklaşımını, Türkiye'deki ve dünyadaki yeşil harekete bakışlarını, yaklaşımdaki farklarını ve önerdikleri çözümleri araştırdı.

En eski çevreciler. Gürsel'e göre İslami çevreler, yeşil hareket ana rahmine düşmeden çok önce, daha 1910'lu yıllarda insan-tabiat ilişkilerinin önemini vurgulamış, modernizmin açtığı çevre sorunlarına karşı bir alternatif geliştirmeğe çalışmışlardı. Gürsel İslami bakış açısından çevre sorununu ortaya koyarken şunları söylüyordu: "Müslümanlar çevre sorununun insanın tabiatın gözcüsü, bekçisi olmasını gerektiren dini bakış açısının ortadan kalkmasıyla başladığına inanırlar. Onların gözünde tabiat bugün olduğu gibi karanlık ve donuk bir gerçeklik değildi. Tam tersine o, manevi hayatın doğrulanması ve yardımcısı,hatta bir inayet vesilesidir. Cennetin ve insanın yaratılışı gereği peşinden koştuğu sürurun nişanesidir.İslamiyet'e göre evrende bulunan her şey derin bir anlamda Müslümandır. İnsan küçük evren, evren büyük insandır. Tabiat yaratılışın Kuran'ı'dır; insan da Allah'ın mülkü olan yeryüzünde Allah'ın halifesi."

Aysberg teknolojiye karşı. Batı, bilimin ve teknolojinin egemenliğinde salt çevreyi değil insan ruhunu ve kültürünü de kirletti diyordu İslami kesimin önde gelen aydınlarından ve "Kültür ve Sanayileşme" ile "Teknolojinin Ötesi" kitaplarının yazarı Ersin Gürdoğan. Ona göre mesele böyle geniş bir perspektifte konmadan tek başına çevre olayını çözmeye çalışmak boş bir hayal olmaktan öteye gidemezdi. Gürdoğan, teknolojinin yıllar önce yarattığı harika gemi Titanic'in dahailk seferinde bir aysberge çarparak tuzla buz olması esprisinden yola çıkarak geliştirdiği örneklemesinde de aynı temayı işliyordu: "Dünyada karşılaştığımız sorunları bir aysberge benzetirsek, çevre sorunları bu aysbergin sadece görünen yüzünü oluşturur. Görünmeyen yüzü ise insanın iç dünyasıyla ilgili."

At binenin... İslami çevreler Batı'nın modernizmini, ekonomizmini eleştiriyorlardı, ama Batı aynı zamanda kendi muhaliflerini, alternatiflerini de çıkarıyordu. Her ne kadar Deniz Gürsel Batı'daki hareketi felsefi temellerden yoksun olmakla eleştiriyorsa da, Zaman gazetesi nin çevreci yazarlarından Nabi Avcı, genel olarak Batı'lı çevreci, özel olarak da F. Almanya'da ki yeşil hareket için şunları söylüyordu: "Yeşillerin kendi siyasi, tarihi ve kültürel bağlamlarında tutarlı bir hareket olduklarını görüyoruz. Bu hareketin, modern dünyanın açmazlarıyla hesaplaşmada önemli mesafeler alınmasına katkıda bulunabileceğini sanıyoruz." Keza Ersin Gürdoğan da Batı'daki hareket konusunda oldukça ümitliydi "ekonomizmi ön plana çıkartan politikaların günümüzdeki sorunları çözmekten uzak olduğunu anlamamızda, Batı'daki yeşil hareketin katkısı olabileceğini, onlardan önemli şeyler öğrenebileceğimizi sanıyorum."

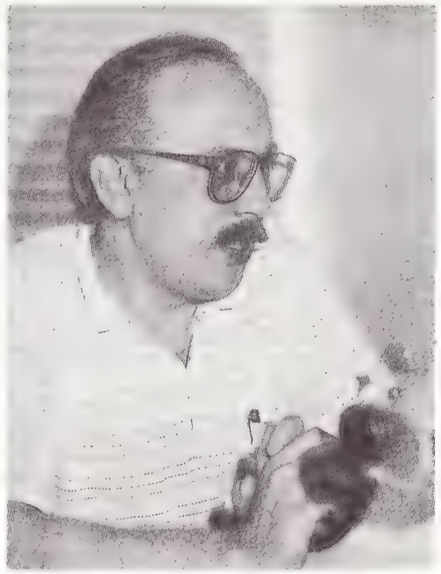

Avcı: "Bizdeki Yeşiller gerçek kimlikleri ile ortaya çıkmıyorlar"

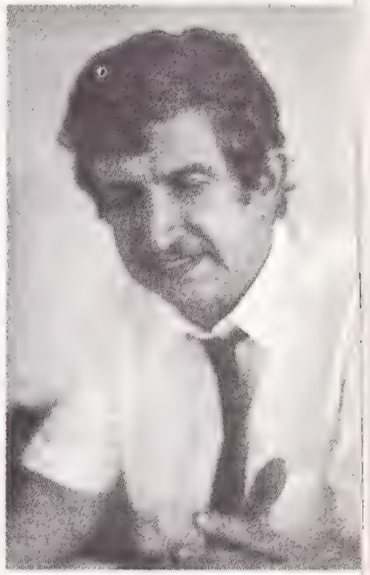

Gündoğan: "Onlardan önemli şeyler öğrenebileceğimizi sanıyorum"

Kılıç kuşananın. Batı'daki hareket için geçerli olan bütün bu iyiniyetli yaklaşımlar, söz Türkiye'deki ve özellikle de İstanbul'daki yeşillerden açıldığında yerini olumsuz bir bakışa bırakıyordu. Nabi Avcı'ya göre İstanbul'da bulunan gruplar böyle bir hareketi yürütecek entelektüel donanıma sahip değillerdi. Şöyle devam ediyordu Avcı: "Anlayabildiğimiz kadarıyla bunlar, gerçek kimlikleriyle ortaya çıkmaktan çekindikleri için, yeşillerin entelektüel prestijinden yararlanmaya çalışan fırsatçı gruplardan başka bir şey değil. Yine bir grubun da İzmir'de ortaya çıktığını duyuyoruz. İzleyebildiğimiz kadarıyla bunlar daha ciddi ve hazırlıklı insanlar." Mimar Özkul Eren'in açıklamasında da çevreciliğin dışındaki marjinal gruplara hiç ılımlı bakmadığı açıkça belli oluyordu: "Türk yeşilleri 'bizde de bulunsun' kabilinden birtakım zorlamalarla oluşturulmaya çalışılan, şanssız bir grup görüntüsü veriyor. Şanssızlığını da henüz ilk adımda eşcinsellerle karıştırılmaya başlamış olmaları gösteriyor."

Yaraya tuz basmak. Peki sorun neredeydi? Her şeyi çözen Batı uygarlığı nasıl olmuştu da bu olayda böylesine tıkanmıştı? Ersin Gürdoğan bunu sistemin kendi içinde çözüm aramasına bağlıyordu. Ona göre insanın aldığı yara çok büyüktü,buna karşı getirilen alternatif ise sürekli daha çok büyüme ve fertlerin gelir düzeylerini artırmak olarak sunuluyordu. "Batı'nın bugünkü sağlıklı çevre önermesi yetersizdir" diyen Gürdoğan sözle-

rini şöyle sürdürüyordu: "Meseleyi böyle koyarsak gerçek sorunu gözden kaçırmış oluyoruz. Günümüzde tek boyutlu, iç dünyasını ve kültürel değerlerini yitirmiş, doğruyu aramak istemeyen ve aramasını da bilmeyen bir insan var. Makineleşmiş bir insan. Tek istediği daha çok üretmek ve tüketmek. Başka dünya tanımıyor. Bu insana öncelikle başka dünyaların olduğu öğretilmeli. İç dünyasını öğrenmeden sağlıklı bir çevre yaratması mümkün değil."

Mahremiyet yok olunca. Soruna sosyal-psikoloji açısından yaklaşan Deniz Gürsel de bireysellikle bağıntılı bir mahremiyet kavramının kaybolmasına değinerek, bunun çok tehlikeli olduğunu, çünkü ancak bu tür kavramlarla ayakta kalabileceğimizi öne sürüyordu. Modern dünyanın, insan-insan ilişkileri bir yana, insan-eşya ilişkileri düzeyinde bile insanlaşmamızı engellediğini söyleyen Gürsel şöyle devam ediyordu: "Kitle iletişim araçları fantezilerimizi bile işgale uğratırken, modern mimari düzenlemeler özel hayatlarımızı talan ediyor. Hadi nükleer tehlike, çevre kirlenmesi vb. etkileri hesaba katmadık diyelim. Aynı dinden olmak, hemşeri olmak, aynı ülkeyi paylaşmak, kul olmak (yalnızca Allah'ın) gibi köklü geleneksel yaşantılar yerine; aynı birahaneye takılmak, aynı marketten alışveriş etmek, aynı marka sigarayı içmek, aynı binada birbirine değecek kadar yakın, duymayacak kadar uzak olmak... İç dünyamızda güçlü yankıları olmayan bu modern yaşam kırıntıları kalmıştır artık."

Mimar Eren:"Olayın kökeninde yine Batı var"

Biraz da sorular. Mimar Özkul Eren **Nokta'**ya yaptığı açıklamada Doğu'daki en son teknolojik buluşun 7. yüzyıl sonlarında gerçekleştiğini vurgulayarak, olayın kökeninde Batı'nın olduğunu bir kere daha tespit ediyordu. Bizim sorunumuzun ise sahip olduğumuz gelenekten uzak düşmekten kaynaklandığını söyleyerek art arda birtakım sorular sıralıyordu: "Binlerce aile son derece kullanışsız konutlarını, neden gerek estetik, gerekse fonksiyonel olarak hiçbir değer ifade etmeyen eşyalarla dolduruyor? 20. yüzyıl sonlarında bir cami tasarımı, 16. yüzyıl sınırları içinde kalarak mı yapılmalı? Halkının yüzde doksan dokuzu Müslüman olan ülkemizde, lavabolarda abtest almak için ayağını yerden şu kadar yüksekliğe kaldırması gerektiğini hesap eden endüstri tasarımcısı var mı?" Bütün bunlar Ersin Gürdoğan'ın tek tek birtakım yerleri korumak konusunda söylediklerileyle çakışıyordu ve cevabı da orada yatıyordu: "Kendisini kabul etmediğiniz bir kültürün çevresini korumaya çalışıyorsunuz. Bunun çok anlamı yok. O kültürü yaşatıp canlı hale getirmeden, çevreyi müze haline getirmek neye yarar?"

Tek yol İslam. Hepsi iyi hoştu ama bunlar Batılı çevrecilerin teknoloji-bilim hegemonyasına karşı yönelttikleri eleştirilerden uzun uzadıya farklı görüşler değillerdi. Gerçi güneşin altında söylenmedik pek de bir şey kalmadığı görüşü öne sürülebilirdi, ama... Peki İslamcılar çözüm noktasında Batı'nın göremediği bir çare mi öneriyorlardı? Evet, bir önerileri vardı. Baştan sona Batılı kaynaklarla ve Batılı bir yaklaşımla Batı'yı eleştiren, onun çürümesinin altını çizen İslami çevreciler "Çözüm nedir sizce?" sorusunu hep aynı şekilde yanıtlıyorlardı: "Çözüm İslam'da." ●

İslamcılar, Batı'daki Yeşiller'e hoşgörüyle bakarken, Türkiye için tek çözüm "İslam" demekle yetiniyorlar

Seçkin Bir Otel; Seçkin Bir Ödül

Her yıl, kendi dallarında önde gelen başarılı firmalara B.I.D. (Business Inititative Directions) tarafından bir ödül verilir: Uluslararası Altın Yıldız Ödülü.
Bu yıl,Turizm dalında Altın Yıldız'a bir Türk oteli, değer görüldü. B.I.D. tarafından yönetimdeki başarısı, kalite standartlarına bağlılığı, hizmet anlayışı, zarif ve konuksever atmosferi ve saygınlığıyla, uluslararası Altın Yıldız Turizm Ödülü'nü almaya hak kazanan Gezi Oteli, seçkin otel kimliğini bu kez de uluslararası düzeyde kanıtladı.

INTERNATIONAL GOLD STAR FOR TOURISM
HOTEL GEZI
GEZI
Mete Cad. 12, Taksim-İstanbul
Tel: 145 21 67-8-9 Telgraf: Hotel Gezi Teleks: 25751 gezi tr

ÜNİVERSİTELİLER!

BİZİM İŞİMİZİ EN İYİ SİZ YAPARSINIZ

• Okul sizi İSTİKBALE hazırlar.
• Okul dışı ilişkileriniz; hele de haysiyetli bir çay eşliğinde kaynatılan o cânım sohbetler, bir king sonrası yenmenin tarifsiz hazzı, minik sevinçler, kederler, büyük büyük UMUTLAR...
• Peki para kazanmayı okul sonrasına bırakmasanız da...

NASIL MI?
NEREDE Mİ?

GELİŞİM/ANSA

gelin GÖRÜŞELİM

Adres: Valikonağı Cad. Demir Han.
No: 30/B Kat 1 Nişantaşı/İSTANBUL

Mucit Seymen'in rüyası...

Ankara Seyran Bağları'ndaki huzurevini ziyaret edenler, mucit Halil Seymen'in icatlar odasını da ziyaret ederler. Medarı iftiharıdır Halil Seymen huzurevinin. Yavaşlamış canlar arasında, mücadeleci mucidin heyecanlı kalp atışları duyulur.

"Bu yaşıma geldim, hiçbir duanın kabul edildiğini görmedim. Dua, yersiz bir istirham, neticesiz bir davranış" diyordu 78 yaşındaki mucit Halil Seymen. İcatlar peşinde koşmaktan yorulmayan bu ihtiyar delikanlı için duadan daha önemli olan çalışmaktı. Yüzünde, değeri hiçbir zaman anlaşılamamış insanlara mahsus soruşturan bir burukluk, omuzlarında, onlarca yılın kifayetsiz müteşebbislik çabalarının biriktirdiği yorgunluk, gözlerinde ise hâlâ yeni icatlara haberci, ama gövensiz nokta nokta parıltılar vardı.

Özellikle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı personeli tarafından iyi tanınan mucit Halil Seymen, Ankara Seyran Bağları'ndaki huzurevinin sakinlerindendi. Yıllardır inatla sürdürdüğü çalışmaları sonunda, elinde üç-dört patent vardı, ama buluşlarının henüz hiçbirinin hayata geçirilmemiş olması en büyük üzüntüsüydü.

Seymen on yıl kadar önce huzurevine yerleştiğinde algıladığı manzara şuydu: Kimsenin artık kendilerini aramadığı, şikâyetlerine gark olmuş, sadece ibadet ve dua ile vakit geçiren, kendi sağlıklarını iyileştirmek için hiçbir kişisel çaba göstermeyen, neticede ise ölüm teskerelerini bekleyen insanların yarattığı makber atmosferi. Halil Seymen ise, ömrü boyunca çalışmış bir insandı ve kafası hâlâ çalışan birinin 'boşa zaman tüketmesine' akıl erdiremiyordu. Değil mi ki düşünüyordu, o halde düşünce ve tasarılarını gerçekleştirecekti ne yapıp edip...

Kapı gibi patenti var ama kimse ciddiye almıyor. Çırçır makinası keşfedilmeyi bekliyor

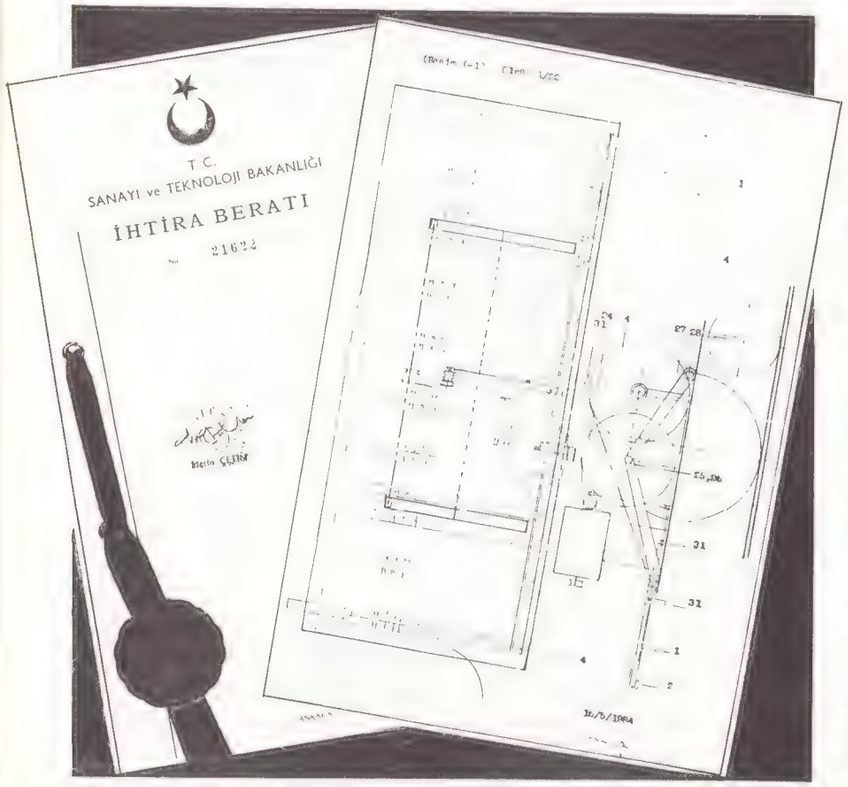

Orta mektep talebesi. Önceleri kafasındakileri kâğıda döküp ilgili yerlere göndermiş, ama hafif istihzalı yanıtların dışında kendisiyle ilgilenen olmamıştı. Hiçbir enerjiye gereksinmeden çalışan 'devr-i daim motoru peşinde Con Ahmet' muamelesi görmekteydi. "Ee, hal böyle olunca," diyordu Seymen, "Şapkamı önüme koyup düşündüm. Eksik olan neydi?" Bütün sorun, temel matematik, fizik, mekanik ve teknik resim bilgisinden yoksun oluşundan kaynaklanıyordu. Ve yetmişine gelmiş Yunanistan göçmeni Halil Seymen, oturup "orta mektep talebesi" gibi ders çalışmaya başlayacaktı, taa ki kendisine yetecek kadar bilgiyi alıncaya dek..

Sonunda yaşlı mucitin çabaları sonuç veriyor ve 23 Mart 1979 tarihli "İhtira Beratı Kanunu"nun 11. Maddesiyle tanışıyordu. Patent kanunu idi bu. Hani patent alınca icadınızın maddi ve manevi hakları sizin için devlet tarafından ve bazen de uluslararası hukukla korunabiliyordu. 1979 yılında aldığı ilk patentine konu olan icat "pratik inşaat iskelesi" idi. Marangoz mengenesinden esinlenilerek geliştirilen iskele, hem inşaat, hem de onarımda kullanılmak üzere planlanmıştı. İskelenin pratikliğini "tarifname"sinde şöyle sıralıyordu Seymen: "Montaj ve demontajı kolay ve çabuk, maliyeti ucuz, kolay taşınır, uzun ömürlü ve küçük hacimli." Böylelikle, keresteden yapılan, çivi ile tutturulan inşaat iskelelerinin devrini tamamladığını dünyaya duyuruyordu Halil Seymen duyurmasına ya, kendisini duyan olmuyordu..

Seymen'in rüyası. Yaşlı mucidin en çok içerlediği şey, gerçekleştirilmesi son derecede kolay olan icatlarına kimsenin ilgi göstermemesiydi. "İşte" diyordu "Bu sefer ilgilenen birileri çıkacak". Ama boşunaydı. Ne var ki umudunu yitirmemişti henüz. Yıl 1984, aylardan Mayıs ve ikinci patent geliyordu: "Pamuk toplama ve çırçırlama makinesi". Tasarımının daha öncekilerden farkı pamuğu emmesiydi. Gerçi emici makineler vardı ama onlar, tozu toprağı da beraberinde emiyorlardı. Makinenin ikinci işlevi çırçırlamaydı. Bugün kullanılan çırçırlama aletleri çekirdeği kozadan tam olarak ayıramıyordu. Bir kısım pamuk, çekirdeğin üzerinde yapışık olarak kalıyor ve ziyan oluyordu. Seymen'in icadı bu durumu ortadan kaldırıyordu. Ne var ki yine de kimseler itibar etmiyordu bu makineye.

Halil Seymen: "İnşaatta harçsız tuğla ve biriket"le nihayet beklediği fırsatı yakalamış

Bir bir daha bir daha. Her tren yolculuğunda, tekerlekler raylar arasındaki boşluklara geldiğinde çıkan monoton sesten gına gelmişti Halil Bey'e. İşte bulmuştu çözümü! Ray başlarının konik kesilmesiyle ve rayların belirli aralıklarla döşenmesiyle bu iş de halledilebilecekti. 1984 Eylülü'nde patentini aldığı "sessiz ray bağları" projesiyle TCDD'na başvurduğunda aldığı yanıt, "Biz ray konusunda Avrupa'ya bağlıyız. Bundan dolayı buluşunuzu uygulamamız imkânsız" oluyordu.

Dar kafalılar yüzünden. "Ege ya da Akdeniz'de, gittiyseniz görmüşsünüzdür" diyordu Halil Seymen, "Ya bir sopayla vururlar zeytin düşsün diye, ya da ağacı sarsarlar. Bunlar hem ağaca zarar verir, hem de zaman alır. Benim planladığım makinenin arabalı olması her yere kolaylıkla götürülebilmesini sağlıyor. Üst bölümdeki teller gerili platforma takılan zeytinler, aşağıdaki selektörde yağlık ve sofralık olarak ayrılıyor". Bu icadının da ilgi görmemesini dar kafalılığa bağlıyordu mucit.

Şeytanın bacağı. Artık huzurevindeki arkadaşlarının yanı sıra kızları da kendisini ciddiye almaz olmuşlardı. Öyle ya, başarı istiyordu herkes. Buluşlarına kimsenin sahip çıkmaması yüzünden en yakınları da ona sırtlarını çevirmeye başlamışlardı. Ama yılmak yoktu Halil Seymen için. Ve yine boş durmayacak ve bu kez de "inşaatta harçsız tuğla ve briket" adlı buluşunun patentini alacaktı. Bu tuğlanın üst kısmında bir çıkıntı, alt kısmında da bir girinti vardı. Tuğlalar üst üste konup üzerleri sıvanınca duvar kolayca tamamlanıveriyordu.

Bu kez şeytanın bacağını kırmışa benziyordu Halil Seymen. En azından bir firma tarafından tuğlanın deneme imalatı tamamlanmış, inşaatçıların kullanımına sunulmuştu. Önümüzdeki günlerde belki de yaşlı mucidin yüzü ilk kez gülecek, yeni projelere maddi destek sağlayacak parayı bu buluşuyla edinebilecekti. Eğer kullanıcılar sistemi ve ürünü beğenirse, eğer firma yaşlı mucide kazık atmazsa..

Dualar ve rüyaların ortak tarafı, şartlara bağlı olarak gerçekleşebilmelerindeydi ●

Cenevizlilerden kalma kaleden limanın görünüşü

FOTOĞRAFLAR Serhat ÖZTÜRK / NOKTA

Rakı, peynir, bahçe, ağaçlar aynı, insanlar bir başka

YAŞAM / BOZCAADA'DA AZİZE PARESKEVİ BAYRAMI

Son Rumlar...

Yok olan Rum kültürünün son temsilcileri, Ege'nin şirin beldesi Bozcaada'da bir panayıra dönüşen bayramlarını kutlamaya çalışıyorlar.

"Bugün için Amerika'dan geldi." Milton Durman konuşmanın bir yerinde masanın ucunda oturan O'nu göstererek böyle söylüyor ve devam ediyordu: "Avustralya'dan, Kanada'dan, Fransa'dan gelenler de var. Ama tabii hepsi her yıl gelemiyor." Ortak özellikleri yaşlı Bozcaadalı Rumlar olmalarıydı. Yıllar önce gönülsüz terk ettikleri adalarını görmek için uzun yol kat etmekten çekinmiyorlardı. Ama her geçen yıl, ada o bildikleri ada olmaktan daha da uzaklaşıyordu. Onlara kalan, bildik tabiata bakıp anılara dalmak, kalan son birkaç dostla eski günlerden konuşmaktı. Bozcaada'nın Ayazma tepesinde yine bir 26 Temmuz günü, eskiden manastır olan, şimdiyse geriye sadece ufak bir ibadet yeri kalan bahçede, Azize Pareskevi'nin ölüm yıldönümü kutlanıyordu.

Mektepler kapanınca. Adanın eski ismi Tenedos'du. Söylenilene göre Truvalı Prens Tenedos, adaya gelmiş ve burasını öyle sevmişti ki bir daha kendi krallığına geri dönmemişti. Ne var ki bu, ismini Truvalı bir prensten alan adanın ünlü Truva Savaşı'nın onuncu yılında Yunanlı askerler tarafından Truva'ya karşı bir üs olarak kullanılmasını engellememişti. Tabii çok uzun zaman önceydi bunlar. Hatırlanmaması normaldi. Hele, daha dün denecek kadar yakın tarihi bile yok olmaya yüz tutan, yirmi yıl öncesine kadar Rumlarla dolu olup da, bugün hızla o kültürün mirasını sıfırlayan, belleksiz bir ada.

Peki ne olmuştu bunlara? Niye seneler sonra binlerce kilometre kat edecek kadar sevdikleri adalarını bırakıp gitmişlerdi? Milton Durman göçün başlıca sebebi olarak Gökçeada ve Bozcaada'da Rumca tedrisat yapan ilkokulların kapanmasını gösteriyordu. "Sanıyorum 1962 yılında kapatıldı ilkokullar. Tek taraflı bir uygulama değildi bu. Yunanlılar da Rodos ve İstanköy'deki okulları kapamışlardı. Devlet politikasıydı. Bunun üzerine aileler çocuklarını Yunanistan'a göndermeye başladılar. Araya hasret girdi. Derken akabinde 1963 Kıbrıs olayları patlak verdi. Ve göçün önü alınamadı."

Durman: "Okullar kapanmasaydı..."

Adanın en eski ailelerinden birine mensup olan Yanakis de okulların kapanmasıyla göçün paralelliği konusunda hemfikirdi. Adanın başlıca geçim kaynakları olan bağcılık, şarapçılık ve balıkçılıktan ilk ikisini meslek edinen Yanakis, "Okullar kapanınca gittiler. Peşi sıra Kıbrıs olayı başlayınca göç hızlandı. Her şey yok pahasına satıldı. O zaman binin üzerindeydi Rum nüfus, bugünse 80-85 kişi ancak kaldık" diyordu. Gidenlerin yerine önce mevsimlik işçiler gelmiş, bunlar sonunda adaya yerleşmişlerdi. Bu adadaki yozlaşmanın da başlangıcı olmuştu Yanakis'e göre. "Eskiden kimse kapısını kapamazdı adada. Türk, Rum değil Bozcaadalı olarak bilirdik kendimizi. Sonra Rumlar'ın çoğu gitti, mevsimlik işçilerle birlikte kültürsüzlük, eğitimsizlik yerleşti adaya."

Harem-selamlık kuşatmasında. Sabah, saat dokuz sularında Gökçeada'dan gelen metropoliten giriyordu bahçeye. Tek tek eli öpülüyor ve yaklaşık bir buçuk saat sürecek ayin başlıyordu. Kadınların bahçede oturup sohbet eden erkeklere oranla daha dindar oldukları dikkati çekiyordu. Mum yakmak için birbirleriyle yarışıyorlardı. Ayin yapılan yer iki bölümden oluşuyordu. İçeride yakılan tütsülerin kokusu vardı. Üç rahip gözalıcı giysiler içinde dua ediyor ve ellerindeki mumları orada bulunanları takdis amacıyla sallıyorlardı. Sonra kısa bir süre için arkadaki bölüme çekilerek dinleniyorlar, bu aradə duayı bayram için gelen Rumlardan güzel sesli iki erkek sürdürüyordu. Ayinin bitmesiyle birlikte bahçeyi patrikhaneden kiralayıp işleten Mehmet'in, Bayramiç'den getirdiği davul-zurna devreye giriyordu. Başlangıçta her şey olağandı. Metropoliten dini kıyafetlerinden sıyrılıp baş köşedeki yerini almış, yenilip, içilip, dans ediliyordu. Ama, bu fazla sürmemişti. Giderek bahçenin alt ve üst tarafında, hiç de Ruma benzemeyen insanlar toplanmaya başlamıştı.

Metropoliten,görsel bir şölen olan ayinde...

Yeni gelenlerin en belirgin özelliği, Rumların tersine, kadınların ve erkeklerin iki ayrı küme halinde, bahçenin iki ayrı köşesine kümelenmeleriydi.Bunlar "sonradan" adalı Türklerdi. Çok geçmeden iyice kalabalıklaşıp davul-zurnayı da kapmışlar ve Rum bayramı bir çırpıda sönüp gidivermişti. Neden, işletmecinin daha çok kazanma telaşıydı. Hazır davul-zurna gelmişken olayı bir panayır haline getirmek istediğini kendi söylüyordu. Nitekim liman müdürlüğüne bugün için özel feribot konması yolunda başvuruda da bulunmuş, ancak kabul edilmemişti.

Trajik bir görüntü. Gerçi Rumlar bu durumdan şikâyetçi olmadıklarını söylüyorlardı ama Amerika' dan gelen eski Bozcaadalı'ya bakmak olayın trajik yönü hakkında bir fikir edinmeye yetiyordu. Yaşlıydı. Yetmişinin üzerinde olmalıydı. Beyaz saçları, pos bıyığı, yeşil camlarının ardına sakladığı miyop gözleri ve çatık kaşlarıyla tipik bir huysuz ihtiyar izlenimi uyandırıyordu. Şarabın etkisiyle gevşeyen vücudu yayılmış, kollarını tahta iskemlenin arkasına atmış, sabit nazarlarla bahçedeki değişime bakıyordu. Bugünü görmediği besbelliydi. Geçmiş zamanda bir yerde, sirtaki ile coşmuş dans eden Rum kalabalığın içindeydi. Güneşin ve asırlık çınarların altında, kolu sevgilisinin omzunda dönüyor, dönüyordu.

Bir süre bütün Rumlar bu hayalde döndüler. Neden sonra köşelerde bir yerden bir teyp açıldı ve sirtaki nağmeleriyle ayağa kalkıp, giderek hızlanan bir tempoda döndüklerinin resmidir

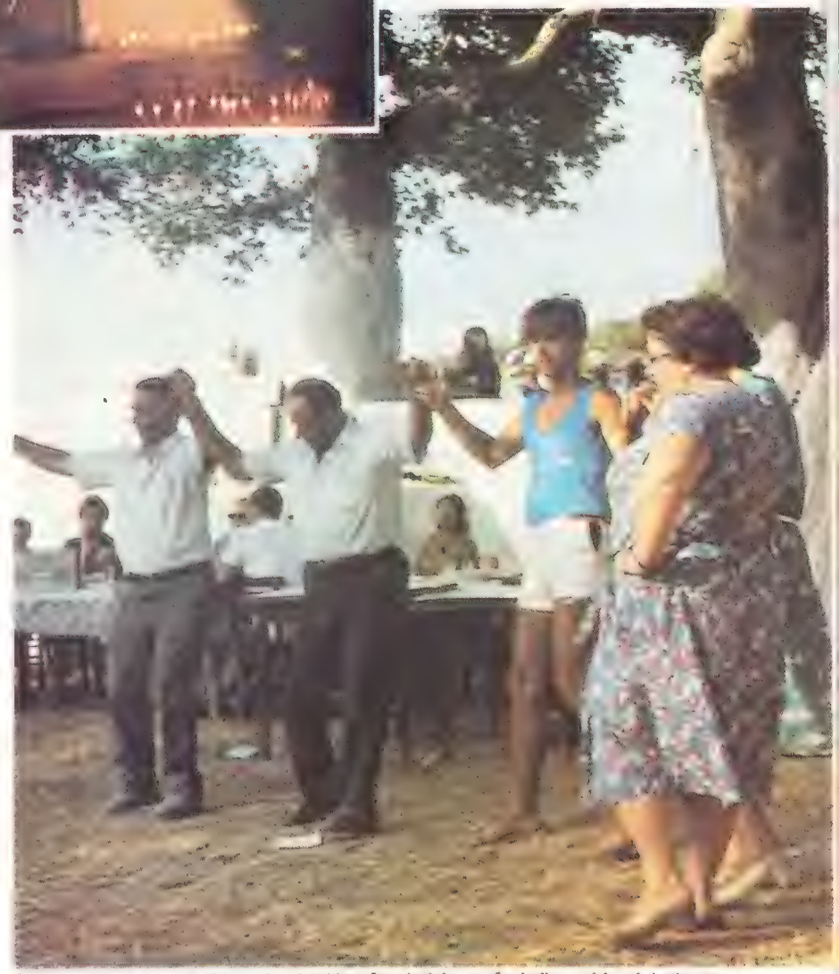

Rumların teypten dökülen cılız sirtaki nağmeleriyle ayağa kalkıp, giderek hızlanan bir tempoda döndüklerinin resmidir

taki nağmeleri yayıldı bahçeye. Son Rumlardan iki erkek ve iki kadın kalkıp çalan müzikle birlikte dönmeye başladı. Yeni bir canlanma oldu ve giderek arttı halkaya eklenenler. Oysa ateşin sönmeden evvel son bir kez canlanmasından, göz açıp kapayana dek parıldamasından başka bir şey değildi bu.

Serhat ÖZTÜRK

Desmond Morris'e bakılırsa hâlâ kalçalara gereken önemi vermiyoruz. Oysa kalçaların anlattığı çok şey var

DAVRANIŞ VE CİNSELLİK / D. MORRİS ANLATIYOR

Beden aşağıya doğru dürüstleşiyor

Ellerinizin bir hareketi, kalçalarınızın kıvrılışı, yukarı kalkan kaşlarınız neyi anlatıyor? Neden konuşurken burnunuzu kaşıyorsunuz? "Çıplak Maymun", "İnsanat Bahçesi", "Sevmek Dokunmaktır" kitaplarıyla Türkiye'de de yakından tanınan Desmond Morris Avrupa'da geniş ilgi toplayan yeni kitabı "Bedenin Büyüsü"nde bu sorulara yanıt arıyor. Morris, etoloji, yani hayvanlara özgü davranışları gözlemleme ve yorumlama dalında uzmanlaşmış bir zoolog. Okuyucu tarafından çok seviliyor ama sosyal bilimcilerin "hayvanbilimci gözüyle insana bakmak, her şeyi alabildiğine basitleştirmektir" türünden eleştirilerine hedef oluyor. Fransızların ünlü dergisi Paris-Match son kitabı üzerine Desmond Morris'le görüştü.

Soru: İlk kitabınız "Çıplak Maymun", 1967'de çıktı ve tüm dünyada "bestseller" oldu. Yeni kitabınız "Bedenin Büyüsü" aynı başarıyı tadıyor. Bu olayı nasıl açıklıyorsunuz?

D.Morris: 1967'de insanı bir zoolog gözüyle incelemek müthiş bir cesaretti. Bugün de öyle. Okuyucular, insandan, bir karınca veya bir filden söz eder gibi söz etmeme, pek şaşırıyor. Ancak yine okuyucularım, yaptığım tanımlamalarda kendilerini görüyor, bu yepyeni yaklaşımı seviyor. Benden önce hiçbir zoolog bu gezegenin en olağanüstü hayvanını incelemeyi düşünmemişti.

Soru: Kitabınızın içinde en girgir bölüm kalçalara ayrılanı. Neden?

D.Morris: Kalçalara karşı pek nankörüzdür. İnsan bu iki yuvarlağı ayağa kalkarak edindi. Ortada dışkılamayı ve gazları çıkardığımız anüs bulunuyor. Ayrıca eğildiğimiz zaman bu yarım aylarla çevrili olan cinsel organlarımız açığa çıkıyor. Dönüp kalçayı göstermek bir hakaret veya bir müstehcen davranış olarak değerlendirilir. Bugün, kalçaları çevrenin görüşüne sunmak, kahkahalardan skandallara kadar çeşitli reaksiyonlara neden oluyor.

Soru: Bu hareket her zaman kaba ya da tahrik edici miydi?

D.Morris: Eski Yunanlılar için tam tersine, maymunların dümdüz arkalarına karşıt olan vücudun bu bölgesi yumuşak çizgileri nedeniyle çok çekiciydi. Bu 2 yarım bedenin insanüstü bölgeleriydi, bundan dolayı da adlarına tapınak bile dikmişlerdi. Güzel kalçalı Afrodit buna bir örnek. Daha sonra aynı anlayış şekil değiştirerek devam etti ve ilk Hıristiyanlar şeytanın insanla aynı kalçaya sahip olamayacağına karar verdiler. Bu, şeytanın korkunç güçlerinin erişemeyeceği tek anatomik detaydı. Dolayısıyla kalçalarını göstermek şeytanı aşağılayarak kaçırmak için bir yöntem oldu.

Soru: Kalçaların üzerinde durmaya devam edelim. Bunlar aynı zamanda büyük bir çekicilik gücü içermiyorlar mı?

D.Morris: Erkeğin bilinçdışında kadın kalçalarının yeri olduğu açık. Ama çağlara göre bu yer değişiyor. Aşkın sembolü olan yürek biçimi büyük ölçüde kalçaların biçiminden esinlenmiştir. Bu çekiciliği anlamak için çok eskilere gitmek gerekir. Maymun dişilerde yumurtlama döneminde kalçalar biçim değiştirir. Şişer, renklenir, seksüel organlar ortaya çıkar. Erkek bir bakışta dişinin çiftleşmeye hazır olduğunu anlar. İnsan dişisinde ise işler epey farklı. İnsan dişisinin cinselliği sürekli aktif haldedir. Dolayısıyla sürekli erotik sinyaller vermek zorundadır. Kalçalar üç olayla, karşı cinsin cezbedilmesinde rol oynar. Erkeklerinkinden daha kocamandır, profilden daha çıkıktır ve kadın yürürken dalgalanır.

Soru: Bir röportajda sizi en ilgilendiren kısmın kalçalar olduğunu söylediniz. Nedenini açıklayabilir misiniz?

D.Morris: Ben havayı yumuşatmak için söylemiştim. Cevabım gazeteciyi tahrik etti ve feministler üstüme saldırdı. Ama kadın göğüslerinin bilimsel açıdan da çekici olduğunu düşünüyorum. Bu bakımdan insan, biyolojik olarak tek örnek. Şempanze dişisinin göğsü düzdür. Sadece süt verdiği zaman şişer. Hayvanların çoğu için durum böyledir. Kadın, göğsü ortalama 50 yıl dik duran tek dişidir. Göğüsler erotik bir uyaran işlevi görür ve onların yalnızca süt verdiği, süt vermeye yaradığı düşüncesi çok yanlıştır.

Soru: Göğüsleri ve kalçaları ortaya çıkaran bel inceliğini de vurguluyorsunuz.

D.Morris: Birçok kültürde kadınsılığı vurgulamak isteyenler çok sıkı kemer takar. Kemer, bekâreti ve masumiyeti sembolize eder ve şunu der: "Ben bir kadınım, ama aynı zamanda hamile değilim." Diğer bir deyişle, "Hamile bırakılabilirim", veya "Beni hamile bırakabilirsin?"

Soru: Peki ya erkekler? Onların vücudunun çekici yönleriyle ilgili araştırmalarınızın çıkış noktası nedir?

D.Morris: Uzun süreler, tutuculuktan erkeklerin kalçalarının kadınları heyecanlandırabileceği gerçeği gizlendi. Elvis Presley ilk kez kalçalarını sahnede kıvırma cesaretini gösterdi. Basbayağı bir kadın gibi. Bunu ilk kez yaptığında gerçek bir skandal yarattı. Hareketleri öylesine cesurdu ki, ona, "Pelvis Elvis" adını taktılar. Onu televizyona çıkarmaya başladıklarında kalçaları ekranda gösterilmiyordu. Hareketleri saçmasapan bir şekilde çiftleşmenin taklidi olarak yorumlandı. Bu tepkiler benim için ilginç bir çıkış noktası oldu.

Soru: Sizce en şaşırtıcı olan bedenin hangi bölgesi?

D.Morris: Eller bana çok ilginç geliyor. En aktif, en mükemmel organımız. Eller bizi diğer türlerden ayıran olağanüstü bir makine.

Soru: Çok kişi burnunu kaşır veya karıştırır. Bunun, elleri çekiyor sanki...

D.Morris: Bunun rahatlatıcı bir fonksiyonu var. Yalan söylemeden önce onu kaşırız. Bir sıkıntı anında onu karıştırmak ihtiyacı duyarız. Günümüzde bunu yapmak ayıp tabii. Ama bir kişi burnuna dokunuyorsa güven duygusu ihtiyacı içinde demektir. Ayrıca tecrübesiz yalancıların burunlarına dokunmaları sık görülür.

Soru: Politikacıların içtenliğini veya karakterini yalnızca hareketlerine bakarak anlamak mümkün mü?

D.Morris: Onlar profesyonel yalancılardır. Her zaman duruma hâkim, enerjik görünmek zorundadırlar. Biz biliyoruz ki bir insanın sürekli böyle olması mümkün değil. Bu insanlar panik anlarında dahi bu duygularını gizlemek zorundalar. Yine de kendilerini ele verdikleri oluyor. Onları incelemek çok eğlenceli. Sözgelimi bu kişilerin güven verici görünmek isterken, saldırgan hareketler yaptıklarını izleyebiliyorum. François Mitterrand iyi veya kötü hiçbir duyguyu yansıtmayan bir stil seçmiş. Bu, en azından vermek istediğiyle verdiği mesaj arasında bir çelişki yaratmasını engelliyor. Nancy Reagan da böyle. Ancak kocası Ronald Reagan her ne olursa olsun rahat ve gülümseyen bir ifadeyi seçmiş. En gergin görüşmelerde bile fiziğiyle verdiği mesajının şöyle olmasını istiyor: "Her şey iyi gidiyor. Korkacak hiçbir şey yok."

Soru: Peki, içtenliğimizin barometresi olabilecek bir organımız yok mu?

D.Morris: Var, ayaklar. Yere doğru indikçe, vücut daha dürüstleşiyor. Ayaklar pozisyon değişikliklerinde ve hareketlerinde insanın ruhsal durumu hakkında her şeyi söyleyebiliyor.

Soru: Ama insanların ne düşündüğünü anlamak için masaların altına girmek pek kolay değil.

D.Morris: Ama yine de çok ilgi çekici. Mesela bir röportaj sırasında bir koltuğa oturmuş adam sakin görünebilir. Gülümseyebilir, önceleri rahat durumdadır, elleri yumuşaktır. Sakin dersiniz, şimdi ayaklarına bakınız. Ayakları birbirine girmiştir. Sonra adam onları açar ve ayağını sallamaya başlar, sanki "hemen kaçmak" ister gibidir. Derken bacak bacak üstüne atar ve alttaki ayak üsttekini sallamaya başlar. Konferans veren bir insanın ayaklarının dili, söz dilinden daha ilginçtir ●

D. Morris Türkiye'de olduğu gibi birçok ülkede ilgiyle okunan bir yazar

Belediyecilerden kaçabilmek için iki belediyenin sınırını mekân tutan köftecinin köftelerini "yetişen yiyor"

KÛFTEHÂR—I AŞİYAN

Seyyar köfte holding

Sezen'lerin, Efe'lerin, Yüksel'lerin, Kenan'ların uğrağı olan seyyar Aşiyan köftecisini işletenler "yürüyen restoranlar zinciri" kurmak istiyor.

"Samdan restoranda yüzbinlerce liralık hesap ödeyip kazıklandıkları hissine kapılanlar doğru bize gelip deşarj oluyorlar" diyordu minibüs içindeki ocak başında köfteleri çevirirken Fahri Meydan. "Dokuz on porsiyon köfte ve süper acı sivri biber yiyerek." Edebiyat Fakültesi mezunuydu, işletmecilik master'ı vardı, yapmakta olduğu işi çok seviyor, "on devlet memurluğuna bedel" olduğunu söylüyordu. Köfte kuyruğunu düzenleyerek izdihamı önleyen Reşat Bey ise, Koç Holding'in Beldesan bisiklet fabrikası imalat müdürlüğünden buraya transfer olmuştu, yürüyen restoran zinciri fikrini en

Fahri Meydan köfte holdingin imalat merkezinde

çok o vurguluyor, "hamburgere karşı ebedi Türk köftesi"nin korunması düşüncesini savunuyordu.

Gecenin herhangi bir saatinde en az on beş otomobili park etmiş görebilirdiniz İstanbul Bebek'le Rumeli Hisarı arasındaki Aşiyan'daki köftecinin önünde. Kimler müdavimi değildi ki? Sezen Aksu çok seviyordu Aşiyan köftesini, hatta geçen gece az daha serçeparmaklarını yiyecekti lezzetine kapılıp, köfte, ayran, domates, biber kompozisyonunun. Efe Özal ve arkadaşı Miss Boronkay'ın uğrak yeriydi seyyar köfte holdingin Aşiyan merkez şubesi.

Köfteler stres çözüyor. Onno Tunç'lar, Yüksel Uzel'ler, Kenan Kalav'lar, Rıza Silahlıpoda'lar, Barış Küce'ler, daha daha kimler müdavimiydi Aşiyan seyyar köfte tesislerinin. Bazen yatlardan sipariş gelirdi, bazen kapıcılar tepsiyle gelir otuz kırk porsiyon köfte yaptırır götürürlerdi apartmanlarına. Turist otobüslerinin de uğradığı olurdu. Bazen bir Limuzin beliriverirdi. İçindeki olağanüstü şık bayan, kendisi için çeyrek köfte, köpeği içinse on porsiyon biftek ısmarlattırırdı şoförüne. Bir keresinde de duvaklı gelinle damat uğramıştı. "Eşin var Aşiyan'ın var.." diyerek köfte ayran sunulmuştu yeni evlilere. Holdingin patronlarından Yılmaz Abi, halim selim tavırları ve düzgün İstanbul Türkçe'siyle, "Stresten sıyrılmak, günün yorgunluğundan biraz olsun çıkıp, küçük bir macera yaşamak için geliyorlar" diyordu. Belki de hakikaten bu yüzden geliyordu buraya Sürmeli Otel'in ve Antik Restoran'ın sahipleri. Gece üçten dörtten sonra pavyoncular...

Sınırdaki minibüs. Beşiktaş Belediyesi ile Sarıyer Belediyesi'nin ortak sınırı Aşiyan'dan geçmekteydi. Seyyar köfte holdinge ait minibüslerin de ön tekerlekleri bir belediyenin, arka tekerlekleri de öbür belediyenin sınırları içinde tutuluyordu. Hangi belediyenin zabıtası kontrole uğrarsa, minibüsler hemen hareket edip öteki belediyenin alanına sığınıyordu. Belki bu yüzden "Yetişen yiyor bu porsiyonları, yetişen" diye slogan atıyordu patronlardan Fevzi Meydan. Türkçe'yi askerlikte Ali okulunda öğrenmişti, gündüzleri çay bahçesi işletiyor, vakit buldukça da boyacılık yapıyordu.

Takımlar ve partiler üstü köfte holding. Tam bir hür teşebbüs zihniyetiyle çalışan holding, nasıl belediyeler üstü bir konuma sahipse, personelinin takım ve partileri de ne olursa olsun bağımsızlığını koruyor gibiydi. Yine de Turgut Özal'ın Amerika seyahati öncesinde verdiği seyyar satıcıları zabıta kaçgöçünden kurtarmakla ilgili beyanatının sonuçlarını bekliyordu. Özal'ın dediği gibi, numara alıp ticarethane yerine konulurlarsa Aşiyan'ın köftecileri faaliyetlerini gündüz de sürdürebilecekler, yürüyen restoranlar zinciri düşüncelerini gerçekleştirebileceklerdi ●

DY

Ağustos sayısı çıktı! Aldınız mı?

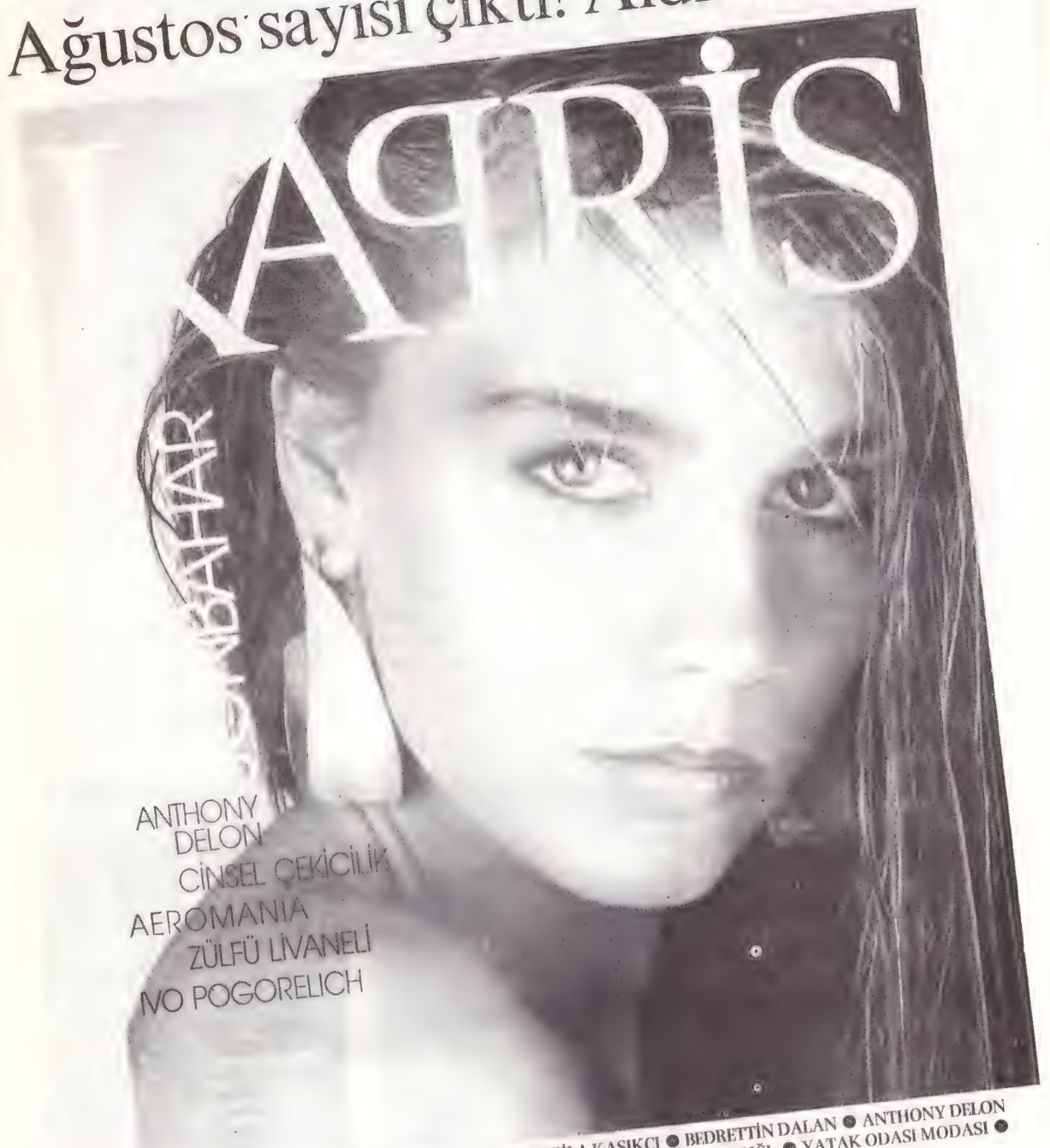

● IVO POGORELICH ● SUZAN SÖZEN KAM ● NABİLA KAŞIKÇI ● BEDRETTİN DALAN ● ANTHONY DELON ● ZÜLFÜ LİVANELİ ● YVES SAINT LAURENT 87/88 ● DERİ-GÜDERİ ŞIKLIĞI ● YATAK ODASI MODASI ●

SİNEMA / "YOL" ADALET BAKANLIĞI'NDA

Yol biter dava bitmez...

Senaryosunu Yılmaz Güney'in yazdığı, 1982'de Cannes Şenliği büyük ödülünü kazanan "Yol" filmi için Fransa'dan yapılan bir ihbar üzerine yeniden soruşturma açıldı. "Yol" Adalet Bakanlığı'nın hakkında vereceği kararı bekliyor.

Her şey, Fransa'nın bir köşesinde, duvarları "memleket manzaraları" ve ay-yıldızlı işlemelerle süslü bir evde başladı. Televizyonun hemen üzerindeki "Maarif Takvimi"ndeki yaprak, 4 Eylül 1986 tarihini gösteriyordu. Ve yorgun Türk işçisi Sabahattin Erçin, çok sayıdaki kanal düğmesi üzerinde parmaklarını dolaştırırken, bildik bir müzik sesi duyduğunda, arkasına dönüp koltuğuna kuruldu. Az sonra beklediği film başladı. Senaryosunu Yılmaz Güney'in yazdığı, Şerif Gören'in yönettiği, Tarık Akan ile Meral Orhonsay'ın başrollerini paylaştığı "YOL" filmiydi bu... 1982'de Cannes Film Şenliği'nde, büyük ödül Altın Palmiye'yi Costa Gavras'ın "Missing -Kayıp" filmi ile paylaşan bu film, Fransa'daki Türkevinde hiç de beğeni toplayamadı. Homurdanarak ekrana el-kol savuran gurbetteki Türk işçisi Sabahattin Erçin'e göre, bu filmle Türkiye'ye haksızlık ediliyordu.

"Sayın Cumhurbaşkanım" diye giriş yaptığı mektuba ne zaman başladığını bile anlayamadı. Ortasından ikiye katlayıp dört sayfa haline getirdiği düz beyaz kâğıda, bir çırpıda döküverdi düşüncelerini, kızgınlığını... "YOL" filminde, Güneydoğu ve Doğu Anadolu'nun bir bölüm topraklarının "Kürdistan" olarak gösterilip böylelikle bölücülük yapıldığını, Doğu'da vatandaşların kolluk kuvvetleri tarafından sebepsiz yere acımasızca öldürüldüğünü gösteren sahnelere de yer verildiğini belirtiyordu satırlarında. Ekran karşısında tüylerinin nasıl diken diken olduğunu, ülkesinin böyle gösterilmesine şiddetle karşı çıktığını da belirtmekten kendini alamıyordu. Ve mektubunu noktalarken, devlete ait resmi mekânların da görüntü olarak yer aldığı bu filmin çekimine, kimin, hangi mantıkla izin verdiğini soruyordu Cumhurbaşkanı Kenan Evren'den... Konunun incelenmesini isteyen işçi Sabahattin, suçluların cezasız kalmaması dileğindeydi. Mektubun sağ alt köşesine "Fransa'daki bir grup Türk işçisi adına" cümlesini oturturken, bir an olsun rahatlamıştı.

Mektup Çankaya Köşkü'nde. Fransa'daki Türk işçisinin "YOL" filmiyle ilgili "suç duyurusu", yazılışından iki hafta sonra, Çankaya Köşkü'nde diğer mektuplarla birlikte Cumhurbaşkanı'na takdim ediliyordu. Kenarına iliştirilen bir notla birlikte mektup daha sonra Genel Sekreter Sedat Güneralp'ın önüne gelecekti. Güneralp, 10 Aralık 1986 tarihli bir yazıyla durumu Adalet Bakanlığı'na bildirecek ve yasal soruşturmanın başlatılmasını isteyecekti.

Bakanlık, Köşk'ten gelen mektubu "ivedi" kayıtlı bir yazı ile İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'na gönderirken, Erzincan'da ele geçen "YOL" filminin video kasetini de dosyaya ekliyordu. Evrakları teslim alan Savcılık, konuyu bir bilirkişiye incelettirmenin gereğine işaret ederek, bu göreve Ceza Hukuku Doçenti Köksal Bayraktar'ı atıyordu.

Doç.Dr.Bayraktar, "YOL" filmiyle ilgili hazırladığı Bilirkişi Raporu'nda, filmde vatan parçasının bir bölümünün "Kürdistan" olarak gösterildiğini, buradaki insanların sebepsiz yere askeri kuvvetler tarafından öldürüldükleri ve bir baskı rejimi altında tutulduklarının etkili bir tarzda ortaya konduğunu belirterek, bu durumun TCK'nun 140. ve 142/3.maddelerine muhalefet suçunu oluşturduğuna kanaat getiriyordu.

Böylelikle TCK'nun 140.maddesine göre, "Devletin hariçteki itibar veya nüfuzunu kıracak şekilde, devletin dahili vaziyeti hakkında yabancı bir memlekette asılsız, mübalağalı veya maksada müstenit haberler neşreden veya milli menfaatlere zarar verecek herhangi bir faaliyette bulunan vatandaş" olarak Şerif Gören ile yardımcısı Muzaffer Hiçdurmaz'ın beş yıldan az olmamak üzere ağır hapse mahkûm edilmesi talep edilebilirdi.

Şerif Gören

Erden Kıral

Tarık Akan'la Şerif Sezer "Yol"da

Yılmaz Güney 1982 Cannes Film Festivali'nin ödül töreninde

TCK'nun 142/3.maddesine göre ise, "Anayasanın tanıdığı kamu haklarını ırk mülahazasıyla kısmen veya tamamen kaldırmayı hedef tutan veya milli duyguları yok etmek veya zayıflatmak için propaganda yaptığı iddia edilen kimse"yi beş yıldan on yıla kadar ağır hapis cezası bekliyordu.

İfadeler alınıyor. Artık iş,Emniyet-Güvenlik Şube'ye düşüyor ve savcılık yazısıyla birlikte tozlu dosyalar arasındaki filmin izin belgeleri tek tek gözden geçiriliyordu. Ve sonunda belge bulunuyordu. Valiliğin de onayını taşıyan izin belgesi önce Erden Kıral adına çıkartılmış, sonradan Güney Film ile yönetmen Kıral arasındaki anlaşmazlık nedeniyle, izin Şerif Gören adına değiştirilmişti. Ancak, senaryo ile izinsiz olarak yurda sokulan video kasetteki film arasında bazı farklılıklar olduğu dikkatleri çekiyordu.

Polis ilk olarak yönetmen Şerif Gören'in ifadesine başvuruyor ve Fransa'daki Türk işçisinin sinirli sorularına cevap arıyordu. Unlü yönetmen, önce "Bayram" adı verilen filmin çekimi için yetkili tüm mercilerden izin aldıklarını, senaryolarının önceden incelendiğini belirtiyor ve "Yılmaz Güney yurt dışına kaçtıktan sonra, film kurgusuyla bizzat ilgilendi. İsviçre'deki Cactus Film şirketi ile ilişkiliydi. Filmde ne gibi değişiklikler olduğunu bilmiyorum. Ben Kürdistan ifadesini kesinlikle kullanmadım. Ülke aleyhinde propaganda yapmadım" diyordu.

Yönetmen Yardımcısı Muzaffer Hiçdurmaz da, kısmen benzer bir ifade ile polis karakolundan çıkarken, güvenlik kuvvetleri, düzenledikleri "fezleke"de, Güney Film Sorumlu Müdürü Erol Gözmen'in tüm aramalara rağmen bilinen adreslerinde bulunamadığını belirtiyorlardı.

Soruşturma ile ilgili her şey yolunda -ve de hızlıca- gidiyordu. Ancak son anda bir eksiklik olduğunu tespit etmek, cumhuriyet savcıları için hiç de güç olmayacaktı. Dava açılmasına açılacaktı ama, TCK'nun 140.maddesiyle ilgili ceza davası açılabilmesi için Adalet Bakanlığı'nın izninin alınması yasa emriydi. İşte bu izin soruşturma dosyası içinde mevcut değildi.

Dosya tekrar Bakanlık'ta. Cannes'da 1982'de ödül alan "YOL" filminin bir de ağır cezadan nasibine düşeni alması için, İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'ndaki hazırlık dosyası, geçtiğimiz günlerde eksikliğin giderilmesi için Adalet Bakanlığı'na gönderiliyordu.

Yılmaz Güney öldüğü için, Erden Kıral'ın da filmle ilgisi olmadığı belirlendiğinden bu iki isimle ilgili olarak "takipsizlik" kararı veren savcılığın, Adalet Bakanlığı'ndan gerekli izni "kopardıktan" sonra, nasıl bir kararın altına mühür basacağı şimdiden merakla bekleniyor.

Atilla GÜNER

"Sahibinin geçmişi" nedeniyle Varlık Film'le çalışmamayı yeğleyen, sinemamızın yetenekli, "titiz ve seçici" oyuncusu Talat Bulut, son filmi için kilo almaktan ve kafasını kazıtmaktan kaçınmadı

AST'ın sahnesinden yetişen Talat Bulut, kameramanlıktan yönetmenliğe geçen Orhan Oğuz'un "Her Şeye Rağmen"inde, sinemamızın hakettiği yere gelememiş bir başka yetenekli oyuncusu Şerif Sezer'le oynuyor

SÖYLEŞİ / TALAT BULUT

"Yalnız kalmaktan korkmuyorum"

Yeşilçam'ın genç kuşak aktörleri arasında Talat Bulut'un ayrı bir yeri var. 1980 yılında sinemaya giren, eski AST oyuncusu Bulut, Yeşilçam'ın bırakın tipini değiştirmek, hülyalı bakışlarını değiştirmeye yanaşmayan, her filmde aynı "esas oğlan"ı oynayan jönlerden oldukça farklı bir politika izliyor. "Fidan"da heavy metalci bir genç rolüyle herkesi şaşırtan, "Firar"da topal gardiyan rolüyle Türk sinemasının en inandırıcı tiplerinden birini çizen Talat Bulut'u, son filminde de tanımak neredeyse imkânsız.

Orhan Oğuz'un yönettiği "Her Şeye Rağmen" filmi ve Yeşilçam'a bakışı üzerine Talat Bulut'la* Nokta*'dan Hümeyra Özalp söyleşti.

Nokta: Çekimleri tamamlanan son filminizdeki fiziksel değişiminiz Yeşilçam örneklerinin oldukça dışında...

Bulut: Evet, "Her Şeye Rağmen"de yalnız büyüyen, bir nedenle hapise girip çıkan ve çıktıktan sonra da yalnızlığını yaşayan, kadın imajını yok etmiş bir tip yer alıyor. Bu film için 2 ayda toplam 14 kilo aldım, saçlarımı ise tamamen kazıttım. Tabii şimdi aldığım kiloları geri verebilmek için sıkı bir rejim uyguluyorum.

Nokta: Türk sinemasında "titiz ve seçici" bir oyuncu olarak biliniyorsunuz. Filmlerinizi seçerken ölçütleriniz nelerden oluşuyor?

Bulut: Her şeye "evet" diyen çok olduğu için, ben "hayır" diyorum. Onun için referanduma gerek yok. Haklarım ve yeteneğim seçici olmak için yeterli bir neden. Oyunculuk eğitimim ile kültür birikimim sinema sanatına salt ekonomik kazanç olarak bakmamamı sağlıyor. Her şeyin ötesinde de ben yıldız olma özlemi duyan bir oyuncu değilim. Yeşilçam'da yıl içinde yapılan en iyi projelerden bir-ikisinde oynama olanağına sahibim. Bu da aktörlük yeteneklerimi sergilememe yetiyor.

Nokta: Bu tavrınız zihinlerde "nasıl olsa teklifimizi kabul etmeyecek" imajı yaratarak, daha sık film çevirmenizi engellemiyor mu?

Bulut: Böyle bir imajın yaratılmasına neden oluyor tabii, ama beni etkilemiyor. Yeşilçam'da o tür projelerde oynayacak yıldızlar nasıl olsa bulunuyor.

Nokta: Seçimlerinizi senaryo mu yoksa yönetmen mi etkiliyor?

Bulut: Senaryo ve yönetmen özdeştir. İkisi bir arada etkiliyor seçimimi. Senaryolardan doğru bir üretimin çıkmasına "dip metin" neden olur. Bu, yönetim ve oyuncu kadrosunun ortak çalışmasıyla biçimlenir. Oysa bizde az rastlanan ve çok önemsenmeyen bir uygulamadır.

Nokta: Hangi yönetmen ve oyuncularla çalışmayı yeğliyorsunuz?

Bulut: Çalıştıklarım arasında Şerif Gören, Ömer Uğur ve Orhan Oğuz'u sayabilirim. Bir de çalışmayı istediğim Zeki Ökten var. Oyunculara gelince, doğru üretimden yana olmayıp, yıldızlıklarını farklı amaçlar doğrultusunda kullananlarla çalışmayı istemem.

Nokta: Varlık Film ile çalışmadığınız biliniyor, neden?

Bulut: Varlık Film ile çalışmıyorum, çünkü Varlık Film sahibi Lokman Kondakçı'nın, geçmişteki siyasi yapısına karşı bir tavır koymak gerektiğine inanıyorum. Bu bireysel bir tavır tabii. Zaten Yeşilçam'da ortak bir tavır konulabileceğine inanmıyorum. Ancak bireysel çıkışlar geçerli bizim dünyamızda. Aynı tavrı koyması gerektiğine inandığım pek çok kişi bugün Varlık Film ile çalışıyor. Buna da sevindiğimi söyleyebilirim, çünkü o insanları tanıma olanağı buluyoruz böylece. Bir zamanlar insan hakları, üniversite özerkliği, sendikal ve demokratik haklar konusunda mücadele veren bu insanlar, şimdi "film yapmak" ve "ekonomik rahatlık" adına, geçmişteki siyasi yapısını gözardı ettikleri bu insanın film şirketine emek veriyorlar.

Nokta: Varlık Film nedeniyle geri çevirdiğiniz önemli bir proje var mı?

Bulut: Evet, "Bir Avuç Gökyüzü"nde oynamam teklif edilmişti, ama açıkladığım nedenlerden ötürü böyle bir proje, böyle bir senaryo ve Çetin Altan ismi bile düşüncemi değiştirmeme yetmedi.

Nokta: Bu tavır sizi yalnızlığa itmez mi?

Bulut: Yalnız olduğumu biliyorum, gelecekte daha da yalnız kalmak ihtimali ürkütmüyor. Bu aslında insan hakları ve özgürlüklerde bir kurtarıcı aramaya benziyor, ben kurtarıcı aramıyorum. Böyle bir tavır tabii ki bireyselliği ön plana getiriyor, ama bu yapı içinde de yalnız fakat doğru kalınabilir. Bu da beni mutlu etmeye yetiyor. Çok kişinin savunduğu "ben yaptığım filme bakarım" düşüncesi bence tutarsızlığın ifadesidir. Savunulacak başka görüşleri olmayanların düşüncesidir.

Nokta: Yeşilçam'da size ambargo koyan yönetmen ya da oyuncu var mı?

Bulut: Yönetmen yok zannediyorum ama oyuncu var. Bu da ambargo değil, benimle oynamak istemiyor. Müjde Ar'dan söz ediyorum. Ömer Kavur'un çektigi Göl filminde çalışırken, gereksiz bir öpüşme sahnesine itiraz etmiştim. Bana göre senaryoya ters düşüyordu, Müjde Ar da tersini savunmuştu. Daha sonra Atıf Yılmaz, Dul Bir Kadın filminde beni oynatmak istemiş, Müjde Ar'ın itirazı üzerine Yılmaz Zafer oynadı. Demek ki oyuncuya değil, yıldıza ihtiyaçları vardı.

Nokta: Böyle bir durumda yönetmen ağırlığını koymaz mı?

Bulut: Koyamadı...

Nokta: Dışa açılan yeni Türk sineması için ne düşünüyorsunuz?

Bulut: Festivallerde yer alıyor ama görüyoruz ki büyük sonuçlar doğurmuyor. İlkel, yetersiz ve kapalı bir dünyayı aktarmaya kalkıyoruz. Bu malzeme geçmişte yeterli ilgiyi gördü ve çekiciliğini kaybetti artık. Özgün anlatımlı bir senaryonun kısırlığını yaşıyoruz. Ama insanlar, bunu yalnızca teknik yetersizliğe bağlıyorlar. Elbette bunlara bir de tanıtım sorununu eklemek gerekir●

MÜZİK / MADONNA

Hep orada, en yukarıda

80'lerin hem görüntüsü, hem de şarkılarıyla en popüler kadın şarkıcısı olan Madonna bir yol ağzında. Değiştirdiği görüntüsüne karşın, sahne ve sinemada herkesin sözünü ettiği bir yıldız olmayı sürdürmek istiyor.

"New York'a gitmeyi istiyordum. Dans etmek, şarkı söylemek istiyordum. İnsanları mutlu etmeyi, herkesin beni sevmesini, yıldız olmayı istiyordum. Çok çalıştım ve rüyalarım gerçek oldu." Bu artık eskimeye yüz tutmuş Amerikan rüyasının son zaferi ya da Hollywood'un yeni bir gözboyayıcılığı filan değildi. Herkes yapamazdı, herkese talih böyle gülmezdi, çalışmak yetmezdi belki ama Madonna rüyalarını gerçek kılmayı becermişti. Ünlüydü, New York'un en kibar ve pahalı otelinde aşçıya "daha çok kurabiye isterim, şu ince bisküvi gibi olanlarından" diyebiliyor, tabağındaki kuşkonmazı gazeteci ve hayran kalabalığından başını alıp bir türlü bitiremiyordu.

Punk kızı. Hayalciydi, dansçıydı, şarkıcıydı ve sinema oyuncusuydu ve bugün eğlence dünyasının

Her zaman sıcak, her zaman gözalıcı. İşte Madonna

Hırçın, pasaklı ama etkili bir görüntüyle ün kapısını açtırmıştı

dünyadaki en büyük ismi olmaya doğru hızla yol alıyordu Madonna. İlk albümü 1983'te çıkmış, 6 milyon adet satmıştı. İkinci albümü "Like a Virgin" 14 milyonluk bir satışı yakalamayı başarmıştı. Sonra son plağı "True Blue" geldi. ABD'den Türkiye'ye, İsveç'ten, Filipinler'e herkesin gönlünü çalan şarkılar vardı bu albümde: "Papa Don't Preach", "La Isla Bonita", "Open Your Heart". Seksenli yıllarda beş parçası birden hit olmuş tek kadın şarkıcıydı Madonna. Dantelli, mor külotlu çorabını beline kadar çekmiş, kısa eteğini kalçalarına düşürmüş, göbeğini spotların parlak ışıklarına çırılçıplak sunan çılgın bir kız olarak şov dünyasına girmişti. Şık olmak için giyilebilecek her şeyi, eldivenler dahil üzerine geçiren ama onlarla pasaklı bir punk kızı görüntüsü yaratmayı beceren bu kız, herkesin yüreğini tutuşturuvermişti. 1985'te, koskoca Time dergisi de Madonna'yı kapak yapmış ve dayanamayıp şu soruyu yerleştirmişti fotoğrafının altına: "Neden bu denli sıcak?"

Kalıplara sığamıyor. "Besteci, söz yazarı ve kişi olarak değişim geçiriyorum. Aynı kişi olarak kalamam" diyordu Madonna. Batı basınına bakılırsa "büyümüştü". Pasaklı, hırçın, asi kız gidiyor yerini yine hareketli ama kadınsı çekiciliğin kaynağını ele geçirmeye kararlı bir dişi alıyordu. Beden çizgilerini takıp takıştırdığı aksesuarları kadar bile önemsemeyen Madonna yok olup gitmişti. Geçtiğimiz ay Japonya konserlerinde sahneye çıkan kadını görenler şaşırmışlardı. Siyah mayosu ve siyah file çoraplarına karşın, bu bir deri bir kemik kadın Madonna olamazdı. Oysa bir yıldır Jogging yapan, yalnızca meyve, haşlanmış sebze yiyen Madonna, sahne ışıkları altında becerebilen için, dışarı çıkmış kürek kemiklerinin, dizkapaklarının pekâlâ erotik tatlar uyandırabileceğini kanıtlıyordu.

"Marilyn değilim." Sandre sarısı, 1950'lerin kulak arkasına itilmiş saçları ve siyah bırakılmış kaşlarıyla Madonna, herkesin aklına ilk olarak Marilyn Monroe'yu getirir olmuştu. "Ya saçlarım sarı olmasaydı?" diyordu Madonna, ama bu benzetmeye asıl itirazı şuradaydı: "Marilyn bir kurbandı, ben değilim. Ben ne yaptığımı ve ne istediğimi biliyorum. Yanlış yapar, ayağım takılır da düşersem bu benim yanlışım olacak, Marilyn Monroe'nun değil." Cosmopolitan'ın yazarı Chris Chase'e göre, Madonna haklıydı: "Erkeklerce sevilmek, onların hoşuna gitmek ve tabii onlar tarafından, onların kollarında kurtarılmayı istemek, bunun için çabalamak. İşte Marilyn. Oysa Madonna hep kendi kendini kurtarır. New York'a çocuk yaşta geldi. Tek başına East Village'de yaşadı. Paris'e yabancılarla gitti. O hiçbir zaman korkmadı". Korktuğu bir şey yok muydu, Madonna'nın? "Gerçek beni korkutuyor" diyordu, "Yalnız kalmaktan ve başarısızlıktan korkuyorum".

Düşleri değil maddeyi seven kuşağın şarkıcısı. Aslında o eski ütopyacı hippylerden nasip almamış, iş bitirici ve işini bilen genç kuşağın iyi bir örneğiydi Madonna. Başarısı bir ölçüde burada gizliydi. İlk listebaşı şarkısının da "Material Girl" (Maddeci Kız) olduğu unutulmamalıydı. Hangi duyguları, nasıl kışkırtacağını planlayanlardandı. Bir turnede, ailesinin hâlâ yaşadığı Detroit konserinde, sonlara doğru elini sutyeninin içine sokarak Madonna parası yazılı banknotları seyircilere fırlatıp, "İşte para! Alın, bana dertten başka bir şey vermedi!" diye bağırmıştı. Tam o sırada sahne gerisinden bir ses "hemen sahneden çık, şimdi!" diye bağırmıştı. Madonna artık herkesin bildiği küçük kız sesiyle "ama baba" diyordu, "N'olur, çok eğleniyorum". Baba tekrar bağırıyordu "Hemen sahneden çık diyorum, duymuyor musun?" Yalnızca izleyiciler değil, gazeteciler bile şaşırmıştı. "Umulmadık bir aile kavgası, konseri berbat etti" biçiminde haberler yazılırken gerçek ortaya çıkıyordu. Madonna babası Tony Ciccone'den böyle bir şov yapmasını istemiş, babası da onu kıramamıştı.

Madonna yeni çıktığı ve "Who's That Girl" (Kim Bu Kız?) adını verdiği büyük ABD turnesiyle yine manşetlere çıkmış, günün konusu olmuştu. Bu turne belki de iki yıl önce evlendiği aktör kocası Sean Penn'le mutsuz evliliğinin dedikodularını geri plana itecek, müziğini, yeni şarkıcı kimliğini öne çıkartacaktı. Onun tek amacı hep en yukarda olmak, orada kalmaktı. Ya bugüne kadar kazandıkları, başarıları yarın bir şey olur da yitip giderse, manşetlerden, neonlardan silinirse adı, ne yapardı? "O zaman" diyordu Madonna, "Ben de başka bir yaşama çeker giderim..."

Bu çağın "ilk" ressamı

"Ben çirkin olabilirim ama hayat güzel." Toulouse -Lautrec'in "güzel hayatı"nı anlatan bir kitap bu hafta yayımlandı.

Dünyayı onun gözleriyle gördüğümüz çok az ressam vardır. Bugün 20. yüzyılın başındaki Paris'e dair bütün izlenimlerimiz Henri de Toulouse-Lautrec'e ait. Etkisi o kadar açık seçik ki, bir Toulouse-Lautrec resmi gördüğümüzde aklımıza "Moulin Rouge", "Singin in the Rain", "Paris'te bir Amerikalı" gibi filmler geliyor. 20. yüzyılın yaygın etkili kitle iletişim araçlarına en çok konu olan, onlara en çok malzeme sunan ressam Toulouse-Lautrec. Fellini'nin "kardeşim ve dostum" dediği bu ressamın hayatını konu alan bir kitap bu hafta içinde Alan Yayınları arasından yayımlanıyor.

Tehlikeli bir aşkın ürünü. Toulouse-Lautrec'in anne ve babası, kardeş çocuğu, bu evliliğin sonucu 24 Kasım 1864'te dünyaya gelen tam adıyla Henri Marie Raymond de Toulouse-Lautrec Montfa, doğumundan hemen sonra gelişme bozuklukları gösterir. Lautrec, çok nadir görülen ırsi bir hastalığın 'Pyknodysostoz'un kurbanıdır. Ama talihsizlikler sadece bununla kalmayacak, Lautrec 13 yaşında sol kalçasını, 14 yaşında da sağ bacağını kıracaktır. "Kazalar zaten var olan bir zaafiyetin" sonuçlarıdır. Yakınlarına göre "bu felaketin sonuçlarına büyük bir rahatlıkla katlanan" Lautrec'in gerçek ruh halini arkadaşına yazdığı bir mektuptan da çıkarmak mümkün: "Bütün gün yalnızım. ...ama bir türlü yüzüne bakamıyorum. Öyle uzun boylu ve güzel bir kız ki! Bense ne boyluyum ne yakışıklı." O dönemde Henri artık geleceğine işaret eden ilk ipuçlarını da vermektedir. "Sadece resim yaptığımda yorulmuyorum. Bu yüzden hep resimle haşır neşirim" Gerçekten Lautrec'in erken dönem resimleri de acısının izlerini taşır. Bir saplantının etkisindeymiş gibi Lautrec sürekli olarak bu döneminde, artık hiç binemeyeceği atları resmeder.

Yorgunluk, acı, yalnızlık, resimlerinin gerçek konusuydu

Lautrec, kendini dostlar arasında hissettiği zaman, maskaralık yapmaktan çekinmezdi

"Güzel Çağ." Lautrec, "Belle Epoque"ın ressamıdır. Hem de ün yapmış bir ressamın. Ama ününün doruğundayken bile arkadaşı Paul Leclerq'e "eğer bacaklarım sağlam olsaydı, sprinter olmayı, ressam olmaya tercih ederdim" diyecektir. Ama bu noktaya gelmesine daha çok vardır. İlk önce empresyonistlerin, dönemin geri resim anlayışına karşı verdikleri kavgaya katılacaktır. Montmartre semtinde "yüzyılın sonunun hazırlayıcıları" toplanmaktadır, her yerden mantar gibi eğlence salonları fışkırmakta, bu ortamda Lautrec hem kendini bulmakta, hem de onu ünlü yapacak resim tarzının unsurlarını toplamaktadır. Bugün Lautrec'in resmine bakıldığında kendini üne kavuşturan bu çağa "kuşkulu bir gözle" baktığı söylenebilir. "Moulin Rouge'da dans" resmini değerlendiren sanat tarihi uzmanı Uwe Schneede, Lautrec'in "çöküntünün bekleme salonlarının" resmini yaptığını söylüyor. Gerçek başarıyı ressam, 20.yüzyıla yakışan bir işle bulacaktır.Moulin Rouge'un sahipleri ona, 1891 kış sezonunda işletmenin reklam kampanyası için afiş hazırlama işini verirler. Bir anda bütün Paris bu afişlerin ressamını konuşur hale gelir. Artık aranan bir dansöz ya da şarkıcı olmak Lautrec'in yaptığı afişlerden geçmektedir. "Bu kadar ünlü ve akıllı olduğu için" arkadaşları ona katlanmaktadır. Yavaş yavaş taşralı bir soylunun oğlu olarak geldiği Paris'te, döneminin en olağandışı tipine dönüşecektir. "Her çeşit cinsel sapkınlıkla yakından ilgileniyordu" diyor biyografinin yazarı Arnold, pornografik karikatürler çizer, lezbiyen ilişkileri izlermiş. Legion d'Honneur nişanı verilmek üzere Kültür Bakanlığı'na çağrıldığında söyledikleri o günleri için, açık bir gösterge niteliğinde. "Sayın bakan yaşadığım ve çalıştığım kerhaneye döndüğümde, bu garip şeyin ne kadar komik görüneceğini düşündünüz mü?" Gerçekten de Lautrec 1892'den beri, genelevlerde, fuhuş mahallelerinde yaşar ve çalışır. Gotthard Jedlicka "O resimleri yapabilmenin bedelini hayatıyla ödedi" diyor, ressamın sürdüğü yaşam için.

Frengi ve ölüm. Toulouse-Lautrec ardında 737 yağlıboya, 275 sulu boya, 368 litografi, 5000'in üzerinde eskiz çalışması bırakır. Bu da gösteriyor ki ressamın çalışma disiplini sonunu hazırlayan bohem yaşamdan daha baskındır. Lautrec 1898'den itibaren sürekli uykusuzluk çekmektedir. Uyuyamadığı geceleri, barlarda geçirir. İlerlemiş düzeyde frenginin ve uykusuzluğun ilacı ona göre içki içmektir. 1899 Ocak ayında ilk kriz gelir. Haftalarca hafıza kaybı ve paranoyak hezeyanlar altındadır. Elini sobaya sokup yakar, resimlerini vazelinle örter. Kafası biraz açıldığında "arabacılarla içmektedir." Bu uslanmazlık, "adeta ölümü arayış", 1899 Şubatı'nda büyük çöküntüyü getirecektir. Ömrünün son zamanlarında katlanılmaz dereceye varan alaycılığı çevresinin boşalmasına yol açmıştır. Son duraklardan biri de alkolden kurtulmak için yattığı tımarhanedir. Burada mayıs ayı ortalarına kadar kalır. O dönemden kalan bir fotoğrafında, bu 1.52 boyunda "ama gün geçtikçe insanın gözünde büyüyen" adam, gerçekten küçülmüş görünmektedir. "Belki hayatı boyunca oynadığı gamsız ve hazır cevap rolünün" sonuna geldiğini hissetmektedir.

"Çağdaş toplumun ilk ressamı" 1901 Nisanı'nda Paris'e döner. Atölyesini baştan aşağı gözden geçirir; sevmediği eserleri imha eder, bitmeyenleri tamamlar ve hepsini imzalar. "Sanki görevi bitmiş bir adamın bilinciyle davranmaktadır." Ağustos ayında gelen bir felçten sonra annesi onu Malromé Şatosu'na taşır. Toulouse-Lautrec gençliğindeki talihsizliği nasıl metanetle kabul ettiyse ölümü de öyle karşılamaya çalışacaktır. Ölüm yalnızca anne ile oğul arasındaki mesafeyi kaldırmıştır. Son sözleri annesinedir: "Anneciğim, ölmek ne kadar zormuş." ●

Lautrec yaptığı afişlerle "ün yaratıyor," zor duruma düşen eski aktristleri de tekrar popüler kılıyordu

Fahişelerin hayatının günlük gerçeği: Lautrec'in "Doktor Muayenesi" resmi

6.sayı çıktı !

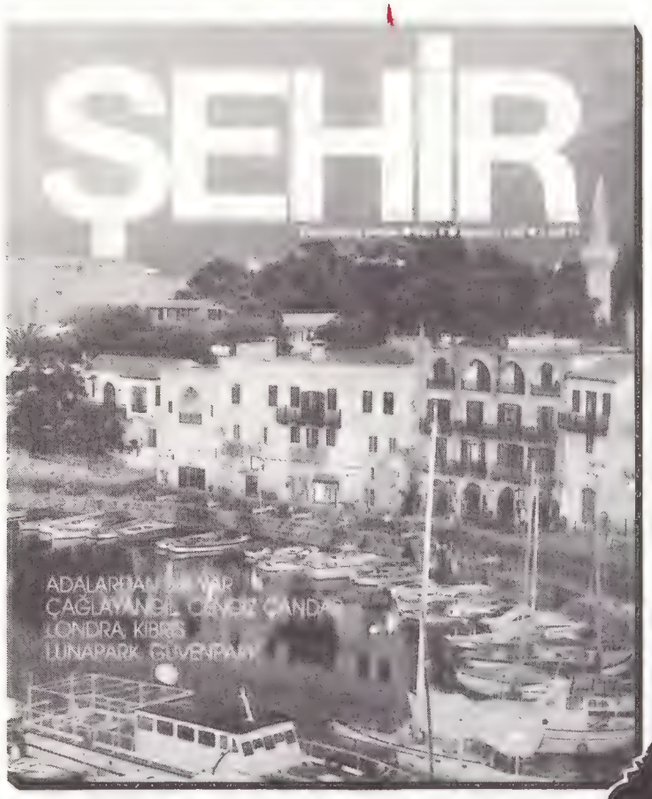

96 kuşe sayfa, 1500 TL

- İHSAN SABRİ ÇAĞLAYANGİL'den şehir düşünceleri
- POLONEZKÖY'ün kuruluş öyküsü Paul Ziolkowski'nin Polonezköy tarihi "ADAMPOL" ilk kez günışığına çıkıyor.
- Türkiye'de tatil siteleri mimarisi: AKTUR'dan RÜYAKENT'e 2.Konut sahibi olmak isteyenlere yol gösterecek bir inceleme
- GÜVENPARK'ta neler oluyor?
- İLHAN TEKELİ ile Osman Nuri Ergin üzerine söyleşi
- CENGİZ ÇANDAR'la "Yeşil Ada Kıbrıs'a" yolculuk
- ADALAR! ADALAR! Büyükada'dan Hayırsız'a Lunaparklar, Nobelli bir diplomat Seferis, Tan Oral'dan şehir çizgileri, Georges Duby, Lawrence Durrell, Hyde Park'tan Fleet Street'e Londra'da küçük bir gezinti

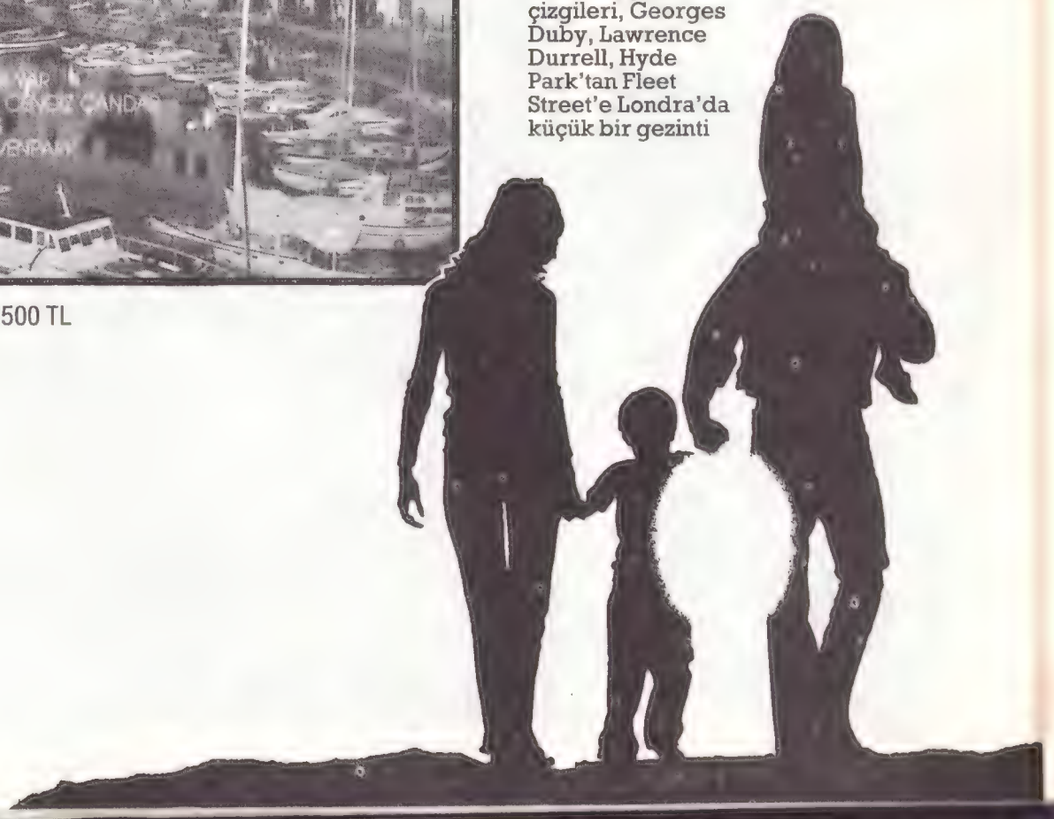

DÖNEMLİ DY YAYINCILIK

Hey gidi uçan küheylan! Akademi'de bu projeyle adamı sınıf geçirmezler...

FOTOĞRAFLAR: ÜMİT KIRDUL/NOKTA

İZLENİMLER

FATİH ANITI

Saraçhanebaşı'na kelebek konmuş...

İstanbul'un orta yerinde bir çapsızlık, zevksizlik ve yeteneksizlik anıtı... Altı yüz milyon liralık ziyankârlık... Fatih, mezarından kalkıp kendisine sahip çıkanları ve İstanbul'un halini görseydi...

Sırtını caddeye verip yüzünü Bozdoğan Kemeri'ne dönersen tam burnunun dibinde Fatih Sultan Mehmet'in atının şeyini göreceksin, sakın şaşırma...

Ünlü fıkrada anlatıldığı üzere bu gibi konular Türk milletinin aklından hiç çıkmadığından olsa gerek, Profesör Doktor Hüseyin Gezer, Sultan Mehmet Han'ın atını geze geze getirmiş ve en olmayacak kısmını gözümüze sokmuş. "Bu kısma özel bir ilgim yok, ben Fatih'in kendisini görmek istiyorum" dersen kafanı iyice kaldırmak zorundasın, biraz boynun tutulacak ama olsun, koca Fatih bu. Senin sefil boynun kaç para?

Mübarek, at değil, beygir değil, say ki anka kuşu. Uçaraktan süzülerekten bir geliş geliyor ki, Bizans surlarını simgelediği söylenen yarısı kırık mermer kemerin ucuna kıçıyla şöyle bir dokunaraktan iki tur atıp az ilerideki Aksaray otobüs durağının önüne konuverecek: Topkapı bir iki, yeleden kuyruğa doğru ilerleyelim beyler, abonman geçer...

Bizans surlarını simgeleyen duvar parçasının üzerinde bir de tuğra var. Ola ki kahpe Bizanslılar, "nasıl olsa şehir elden gitti gider, artık bu Fatih buraya girer, zaten adına da boşuna Fatih dememişler" diyerekten hazırlık yapmışlar ve padişah girince görsün diye surların iç tarafına bir tuğra kondurmuşlar... Yok eğer bu muhteşem sanat eseri Fatih'in tam da İstanbul'a girdiği anı canlandırıyorsa, o vakit bu tuğranın erken erken bu duvarın üzerinde ne işi var? Bunun sırrı, "el mânâ fî batn-ı heykeltıraş", yani yontucu purofüsürün karnında saklı.

Bu Fatih de bir tuhaf doğrusu. Bize mektepte talim ettirdiklerine bakılırsa ulu hakan şehre girmiş, yani **çıkmamış, girmiş.** Şehre girmek için de dışarıdan içeriye doğru bir harekette bulunmak gerektiği akıl ve mantık kurallarında yazıyor. Oysa bizim anıtta, yüce hakan arkasını Bozdoğan Kemeri'ne, şehre vermiş, yüzünü Aksaray-Yenikapı taraflarına dönmüş... Muhteşem anıt, Fatih'in İstanbul'a kıçın kıçın girdiğini anlatmak isteyecek kadar münasebetsiz bir yaratıcılık şaheseri olamaz, o halde Profesör Gezer'in biraz daha gezip dolaşması mı gerekiyor ne?..

Yüce hakan, atının üzerinde alafranga âptesanede oturur gibi oturuyor. Sanki heykeltıraşın saptadığı o eşsiz anda kafasını meşgul eden asıl mesele İstanbul'a girmek değil de acil bir fizyolojik ihtiyacın giderilmesi. Kaldı ki, Sayın Profesör bunu demek istemese bile, çağının en iyi binicilerinden biri olan yirmi bir yaşındaki aslanlar gibi padişahın at üzerinde böyle durduğunu görseler Atlı Spor Kulubü'nden ossaat kaydını silerler alimallah... At öne fırlamış, yüce hakan dimdik. Çağının en ileri teknolojisine sahip Osmanlı yoksa doğa yasalarını da yenileyip atalet momentini ortadan kaldırdı da haberimiz mi yok? Atın başlığı, kantarması, üzengi kayışı, eyeri etine yapışmış, ayırt edilemiyor. Belki de bu yüzden, hayvancığın suratında biraz şaşkın, biraz acı çeken bir ifade... Yoksa beygir oğlu beygir gizli gizli Bizans'ı tutuyor da İstanbul'a girdiğinden mi memnun değil?

Kaldı ki, yüce hakanın İstanbul'a uçarak girdiğini hiçbir tarih kaydetmiyor. Hüseyin Bey koskoca profesör, Fatih'in şehre 29 Mayıs Salı günü öğleden sonra, güvenlik sağlandıktan sonra Topkapı gediğinden ağır ağır girdiğini bilmesine bilir ya, anıtın arka taraflarında birbirinden "enfes" iki alçak kabartmadan ikincisinde resmedilmiş sahne de zaten bunu göstermiyor mu? Kabartmaların birincisi de gemileri karadan yürüttüğü ünlü günü canlandırıyor. Her ikisi de birer "sanat şaheseri". Değil profesör, Akademi'nin heykel bölümünün ilk sömestrinde öğrenci olup proje diye versen paldır güldür çaktığının resmidir...

Tut ki uçtu, hiç böyle uçan at görülmemiş. Yahu, Pegasus bile usturubuyla uçuyor. Ama Hüseyin Gezer'in bir bildiği olsa gerek ki, zavallı hayvancığı dört ayağından iki ayrı yöne halat bağlanıp çekilir gibi göstermiş. Hangi usta rodeocu, hangi uzman eğitici bu ata böyle sıçramasını öğretti? Hüseyin Bey, "Viyana'daki İspanyol Binicilik Okulu'nda yaptığım at etütleri sırasında bir kır atın yerden bir buçuk metre sıçrayıp sergilediği enstantane görünümden esinlendim" diyor ama, bir beygir bu hareketi Viyana'da değil olsa olsa Merih'in atmosfer, basınç ve çekim şartlarında gerçekleştirebilir. Ayrıca profesörün at anatomisi alanında da çalışmalarını biraz derinleştirmesi ve Viyana'ya gitmeden önce sur dibini dolaşıp, tam da Fatih'in İstanbul'a girdiği noktaya yakın kaçak beygir kesimlerini etüt etmesi gerekecek. Bu şekliyle at, ata değil, İSKİ'nin Fatih Kanalizasyon Tüneli Haliç Kolektörü inşaatının iskelesine benziyor. Beden eğitimi salonlarındaki atlama beygirine benzese, gene canımız yanmayacak. Hiç olmazsa onun adı beygir.

Anıt altı ton çekiyor, on dört metre geliyormuş. Anıtın kendisi yüz seksen milyon liraya, çevre düzenlemesiyle birlikte bütün olayın toplamı altı yüz milyon liraya malolmuş. Sayın Gezer, "Önemli olan içinde yer aldığı mekânla, yani parkla, yakın çevresiyle, arkadaki su kemerleri, yandaki ağaçlar, görüntü alanına giren binalar ile boyutsal ve bütünsel bağlantısının kurulmasıydı" buyuruyor... Gerçekten de uyum aliyülâlâ. Kenarlarında büyük harflerle FATİH BELEDİYESİ yazan beton dökme çiçek saksıları, yüce padişahın çağı ve görüntüsüyle yüzde yüz uyum içinde. Çinli şapkası misali sivri sivri gece fenerleri sağa sola serpiştirilerek geleneksel Osmanlı-Çin dostluğu vurgulanıyor herhalde. Muhteşem anıtın arka taraflarındaki sıra sıra demir bayrak direkleri de İzmir Fuarı'nın Lausanne Kapısı'nı aratmayacak bir cümbüşü sergiliyor. Hele hele, anıtın üzerindeki platforma tünemiş, plastik bidonda iyi su satan çocuklar, Molla Gürani ile Akşemseddin'in yanı başına bağdaşını kurup oturmuş simitçiler ve başörtülü kadınlar, ayakkabı boyacıları, padişahın manevi huzurunda ayakkabısını çıkarıp çimenlerin üzerinde tatlı tatlı ayak parmaklarının arasını kaşıyan işsiz-güçsüz takımı, yüce Fatih'in İstanbul'a girişinden tam beş yüz otuz dört yıl sonra torunlarının ulaştığı refah, kültür ve de zevk düzeyine pek güzel tanıklık ediyorlar... Parkta sere serpe oturan çember sakallı hacı hoca takımıyla bu sıcakta zırıl zırıl terleyen çarşaflı bacılarımız, tam da yüce hakanın öngördüğü uygarlık düzeyinin simgeleri. Ayrıca, anıtın çevreyle tam bir uyum sağlaması için hemen yakındaki sevimsiz suratıyla itfaiye binası, Horhor'un betebe cepheli külüstür konutları ve apayrı bir mimari şaheseri olan Anakent Belediye Binası da ellerinden gelen katkıda bulunuyorlar. Anıtın on metre önünden geçen Taşlıtarla ve Rami minibüsleri çevre uyumuna ayrı bir zevk katıyor.

Prof.Dr. Hüseyin Gezer'in biraz daha gezmesi gerekiyor

Ya Sayın Başbakan'ın 29 Mayıs günü verdiği açılış söylevine ne demeli? Hatırlanacağı gibi, "Ramazan Bayramı, cuma günü ve fetih yıldönümü gibi mübarek üç günün İstanbul'un fethinden bu yana belki de ilk defa aynı güne rastlaması ve bu mübarek üç günün bir araya geldiği bir zamanda Fatih Anıtı'nın açılması Allah'ın bir lütfudur" buyurmuşlardı...

Hayır Sayın Başbakanım, anıtın açılması Allah'ın peygamberin lütfu değil, altı yüz milyon papeli çarçur etmekten fütur getirmeyen Fatih Emini, Son Müslüman Türk Belediyesi'nin reisi Yetkin Gündüz'ün münasebetsizliği, bir de bol keseden dağıtılan paracıkları lüpletmekte beis görmeyen profüsür tohtur Hüseyin Efendi'nin azizliği...

Sayın purofüsür, Fatih'in ayakları dibine birtakım figürler yerleştirip bir "kompozisyon" yapmak da istemiş, ama yaptığına kompozisyon değil, "dekompozisyon" demek daha doğru. Duvarın dibinde, Ulubatlı Hasan olduğu sanılan bir yeniçeri, kalın gövdesiyle kütük gibi durmakta. Elinde bayrak var, bu mutlaka Ulubatlı Hasan canım... Rahmetlide en küçük bir heyecan, en ufak bir hareket, kıpırdama yok. Bre nankör çeri, efendin havalarda uçmakta, sen ne demeye öyle kalas gibi dursun? Devlet büyüklerinin yanında edebiyle esas duruşa geçmiş olmalı. Yanında kavuklu bir herif. Bu da kim? Gaze-

Türk-İslam sentezinin yarattığı muhteşem sanat şaheseri (I)

te koleksiyonlarını, Gezer'in demeçlerini, Fatih Belediyesi'nin aylık bültenlerini, dergi yazılarını tarayıp bunun kim olduğunu bir türlü çıkaramıyoruz. Kim bu yahu, Çandarlı mı? Akşemseddin olamaz, Molla Gürani de olamaz, çünkü onlar anıtın bilmem kaç metre açığındaki dekompoze üçlü gruptalar. Tıp bilgini ile din bilgininin (ne demeksc) yanlarında bir de matematik bilgini, Ali Kuşçu... Senteze bak hemşerim, senteze... Din ile pozitif düşünceyi kesiştiren Hüseyin Efendi, Allah müstehakını versin.

Yüce sanat şaheserinin arkasında, Fatih ile birlikte Fatih Belediye Başkanı Yetkin Gündüz Hazretleri de profesör eliyle ölümsüzlüğe kavuşmuşlar: Buradaki bir plakette, Sayın Gündüz'ün ne büyük fedakârlıklarla halkın altı yüz milyon lirasını yele savurarak bu anıtı İstanbullu kardeşlerine armağan ettiği anlatılıyor.

Anıt, her haliyle, orta çapta bir zekânın, orta çapta bir yeteneğin yarattığı bir orta hallilik kokuyor. Maliyeti hiç de orta halli olmasa bile, bu tür zırvaları İstanbul'un en işlek yerlerinden birine dikmeye kimsenin hakkı olmasa gerek... Kalın, kunt herifler, ayrıntısı çalışılmamış harcıalem Osmanlı giysileri, hilkat garibesi gibi ucube beygir, maskara edilen bir padişah... Sıradan bir yontucunun, Avrupa'nın hiçbir ülkesinin hiçbir kentine dikilemeyecek sıradanlıkta bir çalışması bu. Af buyurun efendiler, benim tıkır tıkır ödediğim, daha cebime girmeden kaynağında kesilen, anamın ak sütü gibi helal vergilerle Hüseyin Efendi'yi zengin etmeye ne hakkınız var? Ha?

Heykel dikilmeye dikilsin de, adam gibi heykel dikilsin. Bebek'te Fuzuli, Haliç'te Sinan, Kasımpaşa'da Cezayirli Hasan, Sarayburnu'nda Turgut Reis... Kuzum siz çocuk mu kandırıyorsunuz? Viskiyi cacıkla içen türedi kalantorlar, aptesanede poposunu yıkarken İmam Humeyni'nin parmak ölçüleri talimatnamesini uygulayan mollalar, biz görmeyeli sanatçı aşkınız mı kabardı da istihbar edemedik? Lahmacun göbeklerini sıkıştıracak pantolon uyduramayan kalın vatandaşların estetik beğeni düzeyi biz duymayalı ikiye mi katlandı? Hacıyağı kokusuyla burun direği kıranlarda birdenbire bu ne yontu tutkusu böyle?

Boş vakitlerinde eline çekici alıp Atatürk heykeli kırmayı hobi edinenler, şimdi ben de elime bir tokmak geçirip bu zevksizlik anıtlarını yerle bir edeyim mi ha? Belki de ben yanılıyorum, bu vatandaşların estetik düzeyi gerçekten yükselmiştir de, "Bunlar ne çirkin, ne kötü Atatürk heykelleri böyle, hiç yakışır mı, kim yapmış bunları, Hüseyin Bey mi yoksa?" diyerekten sanatsal bir eleştiri eylemine geçiyorlardır...

Nereye varmak, ne yapmak istediğiniz o kadar meydanda ki beyler, halkın milyonlarını sokağa atıp bu tür zevksizlikleri bana zorla seyrettirerek hiç kimseyi kandıramazsınız. Yerlere göklere sığdıramadığınız o Fatih Mehmet, herkesin din ve vicdan özgürlüğünü sağlayan, Bellini'ye resmini yaptıran, İstanbul'a girdiğinde "Troya'nın intikamını aldım" diyebilecek düzeyde, Eski Yunanca da dahil beş-altı dil konuşan o adam şimdi mezarından kalkıp gelse, sizleri ve İstanbul'un halini görse ne yapardı dersiniz? Eline gürzünü alıp kovalar mıydı, yoksa torunlarının marifetlerine bakıp bakıp da "şehrimi ne hale koymuşlar, ben böyle rezillik istemiyorum, al oğlum Andreas, tepe tepe kullan malını" diye Rumlara geri vermeye mi kalkardı acaba?

Bre hokkabazlar, bre Fatih'i yangından mal gibi kaçırmaya kalkışanlar, Sultan Mehmet'in adını anmadan önce ağzınızı çalkaladınız mı?

Engin ARDIÇ

TENİS / REKLAMCILARIN YENİ GÖZDESİ

Gitsin Becker, gelsin Graf!

Tenisteki dünya ikinciliğine karşın, popülaritesi birinci sıraya oturan Steffi Graf, otomobilden meyve suyuna, konfeksiyondan tenis malzemelerine dek uzanan geniş bir üretim piyasasının reklam yıldızı durumunda.

Spor seyircileri Boris Becker'ın Wimbledon'da erken turlarda şampiyonluğa veda etmiş olmasını Davis Kupası'nda Mc Enroe'yu yenerek dengelediğini düşünedursunlar, Becker'ın cebine Alman Marklarını dolduranlar tamamen tersini düşünmekteler. Tenis kariyeri biraz durağan ve geleceği biraz belirsiz hale gelmiş olan Becker, bugünlerde cüzdanından da vurulmak üzere. Wimbledon öncesi, yılda 9 milyon mark kadar bir gelir ile en çok para kazanan Alman tenisçisi unvanını elinde tutan ve gelirlerinin hiçbirinden de Monaco'da oturması nedeniyle vergi vermeyen Becker, reklamgelirlerinikaybederkenparacıklar onun cebinden bir başka tenisçi Steffi Graf'ın cebine doğru yollanmakta. Reklamcılar yönünden bardağı taşıran damla Wimbledon'dan önce "damlamış". Melbourne'da yapılan Grand Slam Turnuvası'nda zaten sert servis için aşırı gerilmiş kullandığı tenis raketlerini, hoyrat ve yerlerde sürünen oyun stili nedeni ile paramparça eden Becker, televizyon kameralarının önünde üç adet raketi paralayınca, sanki üretici firma PUMA'nın raketleri işe yaramaz gibi bir imaj ortaya çıktığından, sponsor iyice öfkelenmiş. Diğer bir bakış açısından da Steffi Graf'ın doğru yaptığı bazı şeyler var. Navratilova tarafından açık bir şekilde yenilmiş olmasına rağmen Steffi Graf'ın popülaritesi dünya ikincisi unvanının gerektirdiğinin çok üzerinde ve artmakta. Yapılan bir ankette Almanlar'ın yüzde 75'i Graf'ı Becker'dan daha sempatik bulmaktalar. Aynı şekilde Almanların çoğu Graf'ın dünya zirvesine Becker'dan daha önce çıkacağına kesin gözüyle bakıyor. Ankete cevap veren Almanlar "Steffi yenilgiyi daha insani yaptı" diyerek sempatilerini belirtiyorlar. Sponsor Opel firması tam sayfa bir reklamda "Bizim için, Steffi bir numara" diyerek Alman halkının acıma duygusundan da prim yapmayı hedeflerken, Adidas firması verdiği reklamlarda "Steffi sen başka türlüsün" temasını işliyor. Köln Uygulamalı Psikoloji Enstitüsü'nün yaptığı araştırmalarda denekler Boris Becker'ı hep kötü sıfatlarla birleştiren cevaplar vermişler. Anketin sonuçlarına göre Steffi Graf "temiz, ölçülü, gerçek bir Alman" imajını veriyor. Almanya'da vergi ödemesi, babasının dizinin dibinden ayrılmayarak aile imajını koruması ve (Almanya'da kendi yaş grubunda yapılan sosyolojik araştırmalarda yeniden popüler hale geldiği görülen "bakireliğin" sembolü olarak ortada dolaşması, Graf'ın çekiciliğini artırıyor. Bu çekicilik sonucu gelen kontratlar ise, Steffi Graf'ı 6 milyon marklık bir reklam geliri düzeyine oturtacak.

Graf: Popülaritesi her geçen gün biraz daha artıyor

Becker: Yıldızı kaydı

Alman basınından verilen liste şöyle: Opel 1.2 milyon marklık bir kampanyada Graf'ın "genç ve dinamik" imajını kendi arabalarına taşımaya çalışacak. Granini meyve sularını 1 milyon marklık bir ödeme ile Graf'ın uluslararası ününe dayanarak, Japonya piyasasına kadar uzanan bir uluslararası kampanya açıyor. Hatex-Gerry Weber Konfeksiyon ve moda firması 750.000 mark karşılığı gıcır gıcır Steffi Graf modellerini üretecek. Jade kozmetik firması 700.000 mark karşılığı Graf vasıtası ile genç kızların gönüllerini çelmeyi arzuluyor. Uzun senelerdir Graf üzerine yatırım yapmış olan tenis malzemesi üreticileri Dunlop ve Adidas ise başarılı gözüken yatırımlarını Steffi Graf'a iki milyon markçık daha vererek sürdürecekler. BASF kasetleri ise Graf'ın cebine ne kadar para atacağına karar verdiği anda bir kampanya daha başlayacak.

Ancak her zaman olduğu gibi bir küçük olumsuz gelişme de var. Bild gazetesinin bildirdiğine göre Steffi Graf, bu yıl tatilini tek başına ve Almanya dışında geçirecek. Bunda olumsuz ve sürpriz bir şey yok. Zirvedeki tenisçiler zaten dünyayı dolaşmaktalar. Ama Steffi Graf'ın ilk defa ailesinin dizinin dibinden ayrılarak, tatil geçireceği yer Marbella! Evet, ünlü seks ve skandal cenneti Marbella, masum küçük kızlar için pek uygun bir tatil cenneti olmayabilir!

Deniz GÖKÇE

Allahlık TRT!.

TRT Yönetim Kurulu toplanmış.. Eski başbakanlardan Süleyman Demirel ile Bülent Ecevit'in eylemlerinin haber olup olmadığını görüşmüş.. Hayır, haber olup olmadığını değil de, haber olsa bile yayınlanıp yayınlanmayacağını görüşmüş..

Ne zaman görüşmüş?. Bu ülkede sansürün kaldırılışının bilmem kaçıncı yıldönümünün kutlanışından 24 saat sonra..

İnşallah elin gâvuru duymamıştır.. Gülerler adama.. Bir yanda, "Demokratız" diye hava atacak, Avrupa Topluluğu'na girmek için kıvranacağız, öte yanda, "Yasaklının eylemi haber mi, haberse yayınlanır mı" diye yönetim kurulları toplayacağız..

Vay benim köse sakalım..

★★★

Bu allahlık TRT'ye önce birisinin oturup, habercilik kavramını, "Ha"sından başlayıp, sabırla öğretmesi gerek..

Fenerbahçe, bu yıl ilgi çekici transferler yapmış.. Takımın başına, fevkalade ilginç bir hoca getirmiş.. Bu hoca, çok daha ilginç metot ve sözlerle, bir yandan takımı hazırlamış, bir yandan manşetlerde gezmiş.. Özet, Fenerbahçe, bir anda, ülkenin en merak edilen takımlarından biri.. Sadece Fenerliler değil, rakipler de tartışıyor, ne olup bittiğini..

..Ve Fenerbahçe'nin ilk hazırlık maçı gelip çatıyor.. Gece TRT'de "Tıs" yok..Sanki o maç hiç oynanmamış.. Ne var?.. Bilmem ne spor, sezonu açmış, denizden çıkıp koşarı birtakım adamlar görüntüde..

Türkiye'de en az 6 milyon kişinin merak ettiği maç haber değil, altı kişinin merak etmediği "Bilmemnesporun sezon açması haber..'

Eğer biz bir gazetenin spor sorumlusu olsaydık ve ertesi gün spor sayfasına, Fenerbahçe'nin maçına tek satır koymazken, bilmemnesporun sezon açışını resimleri ile verseydik, Genel Yayın Müdürü, gazeteyi görür görmez, "Kovun o dangalağı" derdi..

TRT'cilere sorun.. Özürleri hazır.. "Efendim biz ilke olarak hazırlık maçlarını vermiyoruz. Versek başa çıkamayız.. Çünkü o kadar çok hazırlık maçı yapılıyor ki.."

Be habercilik nasipsizleri, Türkiye'de bir milyon hazırlık maçı da yapılabilir.. Kaç tane Fenerbahçe var bu ülkede, her maçı haber olacak bilir misiniz?.

"Efendim, ilke olarak, bütün birinci lig takımlarının sezon açışlarını veriyoruz.."

Hay senin ilkeni sevsinler.. Kim hangi otorite ile oturuyor da, daha ortada fol yok yumurta yokken, "Ne haberdir, ne değildir" diye karar veriyor.. Fenerbahçe'nin maçı haber değil de, bilmem nesporun sezon acışı haberse ve bunun adı "İlke" ise, TRT daha haberciliğin temel ilkesinden habersiz demektir.

Haber, halkın merak ettiğidir. Çoğunluğun merak ettiğidir. Yoksa, TRT Spor Servisi'nde, hangi sivri akıllının yaptığı bilinmeyen protokol listesi değil..

★★★

TRT Spor Servisi'nde bir danışman var.. 40 yıllık gazeteci, Aydın Köker.. Ona soralım bakalım, Fenerbahçe'nin Sakarya ile yaptığı maçı merak etmedi mi hiç?.. Ya da, bilmemnesporun sezonu açıp açmadığını hiç merak etti mi?..

Yapma Aydın.. Ne sana gazeteciliği böyle öğrettiler, ne sen yetiştirdiklerine böyle öğrettin.. Peki öyleyse ne bu TRT sporun hali?..

Fenerbahçe'nin Sakaryaspor ile yaptığı maçın haber olup olmadığına da, yoksa, TRT Yönetim Kurulu mu toplanıp karar versin?..

Ama unutmayalım...

Olayların haber olup olmadığına, yasalar, yönetim kurulları, servisler ve şefleri karar vermezler. Olayın kendisi karar verir. Neyin haber olduğunu bilebilenler, hissedebilenler, "Gazeteci" olurlar.. Bilemeyenler ise, okuyucu, dinleyici bile olamazlar!.

Hıncal ULUÇ

Yaşanmayan çocukluk

Hayat çocukları adlı yazınız çok güzeldi. Ama şunu da söylemeliyim ki, lüks gece hayatı, dans, disko ve eğlence peşinde şuursuzca koşan kızların dramı beni gerçekten çok üzdü. Çocuk denecek yaştaki kızları bu pisliğin içine iten ailelere, sosyal çevreye, kültüre ve cahilliğe lanetler yağdırdım. Bir avuç eğlencenin bedelini bu kadar ağır ödeyen kızlarımıza arka çıktığını söyleyen satıcı D.E.'ye ve onun gibi olan sözde erkeklere de lanetler yağdırdım. Satıcı D.E., "Bu âlemde müşterinin çoğu gibi kızların da çoğu psikopat" diyor. Peki ama, ya kendisi, ya kendisi gibi olanlar? Onlara ne demeli? Beyefendi mi, Sayın bay mı? Yoksa insanların yüz karaları mı?

Ergun VATAN-İSTANBUL

Kanayan yara

Hayat çocukları ile ilgili yazınızı okudum. Genç bir kız olarak okuduklarım beni dehşete düşürdü. Henüz 12, 13 yaşındaki küçücük kadınların böylesine kaderlerine terk edilmeleri karşısında bir Türk vatandaşı olarak büyük bir üzüntü duydum. Bu çocukların sayısı her gün biraz daha artarken biz ne yapıyoruz? Sadece üzülmek ya da onlara acımak çözüm değil. Böylesine bilinçsiz, böylesine çaresiz çocukları ilgisizliğimizle biraz da biz batağa itmiyor muyuz? Çocuk yetiştirme yurtları ve dernekler neden bu konuda faaliyet göstermiyor? Bu çocuklar hata yapmış olabilir, ama içlerinden pişman olanlar, yaşadıkları bu pis ortamdan kurtulmak isteyenler mutlaka vardır.

Yazık değil mi bunca genç beyne, yazık değil mi bu küçücük kızlara? Bizler evlerimizde kendi gözümüzden bile kıskandığımız çocuklarımıza nasıl daha iyi bir istikbal sağlayabiliriz diye düşünürken, sokaktaki bu çocuklar, çocukluklarını bile yaşamadan etlerini satıyorlar. Lütfen devlet ve toplum olarak el ele verelim. Bu çocukları topluma kazandıralım.

Nejla BİLGİN-ANKARA

Kanseri önlüyorum

Nokta'nın "Kanser başa güreşiyor" başlıklı yazısını ilgiyle okudum. İlgiyle diyorum, çünkü ben kanserle yakından ilgilenen bir tıp fakültesi öğrencisiyim. Araştırmalarım sırasında bu belayı önleyecek yeni bir şey buldum. Nasıl limon, portakal gibi C vitamini içeren gıdalar diş etlerindeki çürümeleri önlüyorsa, ACVE hurması ve arpa ekmeğinin kanseri önlediğini tespit etmiş bulunuyorum. Saygıdeğer Türk hekimleri ve **Nokta** okurlarının bilgisine sunarım.

Ali ERGİN-İSTANBUL

Güle güle Örsan...

Örsan Öymen'i "Politika Kazanı"nda tanıdım. Yiğit, kalemine mert, demokrat bir gazeteciydi. En son yazısının başlığını unutmak olası mı: "Mit Yeniği".. Ne yazık ki yitirdik onu, hem de belki kurtarılabileceği bir kalp krizi dolayısıyla. Onun ardından Başbakan, turistik bölgelerdeki sağlık hizmetlerinin düzeltilmesi talimatını verdi. Biraz geç kalınmadı mı Sayın Özal? İlla birilerinin ölmesi mi gerekiyor doğru kararların alınması için?

İlhami Sevcan—İZMİR

Geride sıcak bakışları kaldı.

Eğitimde reform mu?

Eğitimde yapılmak istenen reform falan değil. Sormasını, derinlemesine düşünmesini ve bağlantı kurmasını beceremeyen sığ ve sıradan insanlar "üretilmek" isteniyor düpedüz.. Sizin böylesi bir konuyu Eğitim/ Reform Tasarısı başlığıyla vermenizi çok yadırgadım. Çetin Altan'a kesinlikle katılıyorum: Sadece müfredat değiştirilerek hiçbir şey yapılamaz... Bence bu yapılmak istenen reform değil de deform!

Nasuh Türkmen—ANKARA

Lavrion'un gösterdiği

"Lavrion'da can pazarı" başlıklı yazınız, bence, içerdiği bilgiden çok (fazla bilgi olmadığını söylemek istemiyorum), saldırıya uğrayanların açıklamaları açısından ilginçti. İki ayrı sol gruba bağlı bu kişiler, PKK'nın örgütlenme ve mücadele biçiminin, örgüt içi ilişkilerinin, demokrasi anlayışının ve sosyalizme bakışının Marksizmle en ufak bir ilişkisinin olmadığını belirttikten sonra bütün devrimcileri PKK'ya karşı mücadeleye davet ediyorlar. Bu arkadaşlara bir noktayı hatırlatmak isterim: Kendi dahil oldukları örgütler 12 Eylül'den önce kendilerinden olmayan herkese saldırırken, hangi ideolojiden güç alıyorlardı? Hayır, savundukları ideolojinin mutlaka saldırganlıkla yürüyebileceği gibi bir düz mantığı savunmuyorum. Şunu demek istiyorum yalnızca: Düşünceleri ne olursa olsun, insanların fikirlerini açıklama konusunda bazı sınırların olabileceğini düşünen her ideoloji, sonuçta şuna ya da buna saldırır. "Halk içindeki fikirlere özgürlük" ya da "Burjuvazinin söz hürriyetini kısıtlama" gibi sloganlarla özgürlüğü bağdaştırmak mümkün değildir. Pek diyalektik gibi durmayacak belki ama, gerçek anlamda bir fikir özgürlüğü mutlak bir özgürlüktür. Evet, mutlak. Bence, Türkiye'deki sol hareketler bu mutlaklığa samimi olarak inandıkları-

Lavrion'a uzanan kavga

nı beyan etmedikleri sürece özgürlük konusunda söyledikleri şeyler inandırıcı olmayacaktır.

Semih GÜNER-BANDIRMA

Karl Marx'lar da sever...

20 yaşında, malum nedenlerle Marx'ın adını bugüne dek telaffuz edememiş bir öğrenci olarak "büyük dede"nin farklı özelliklerini kapsayan kitabın tanıtımını zevkle okudum. Nedeni de, özellikle lise öğretmenlerinin "ruhsuz, taş gibi, karısına-kızına bile sahip çıkamayan" biri olarak tanıttıkları Karl Marx'ın son derece insani özelliklere sahip olduğunu bir kez de bu kitap vasıtasıyla öğrendim. Karısına yazdığı mektubu Yozgat'taki edebiyat öğretmenimin de okumasını isterdim. Belki o zaman bize "şapkayı asanın evden içeri daldığı" masallarını anlatmaktan vazgeçerdi.. Evet sayın beyler, Marx'lar da sever...

M.K.—YOZGAT

Proktologie (Hemoroid, Fistül) VARİSLERİN
İNFRAROT, İĞNE İLE TEDAVİSİ
OPR. DR. HAYATİ F. KOCAL
Rumeli Cad. Ogan Apt. No: 16 Kat: 2 NİŞANTAŞI TEL: 141 35 89

Astım hastaları

Kızım İlke 12 yaşında ve alerjik astım bronşitinin dışında hayatla hiçbir küskünlüğü yok. Astım bronşit teşhisi ilk kez 1 yaşında iken konuldu ve bilimsel maceramız 11 yıl önce bu teşhisle başladı.

Kızım ile, Ankara Hacettepe Hastanesi, Koşuyolu Astım Hastanesi, Çapa Hastanesi ve bu konuda isim yapmış onlarca doktor arasında tam 9 yıl dolaşıp durduk. Yurt dışından aşılar geldi, yurt içinde aşılar uygulandı, testler yapıldı, perhizler verildi. İğnelerle delik deşik olmuş çırpı kolları, sırtı ve bedeni ile tam 9 yıl kızım yurdumuzun en modern kuruluşlarında ve uzmanları elinde KOBAY oldu. Kimya Yüksek Mühendisi Ekin Özer Bey'in adını bir buçuk yıl kadar önce duydum. Kendisi ile tanıştım ve ilacını sordum. Yüzlerce soru ve cevaptan sonra ilacın kesinlikle zararsız olduğuna kani oldum. İlke, ilacı 1,5 yıldır kullanıyor. Diğer tüm tedavileri kestik.

Çocuğum 2 Ağustos tarihli derginizde yargıladığınız ve suçludur kararını verdiğiniz kişi sayesinde artık NEFES ALIYOR.

Ev ve iş arasında mekik dokuyan ben ve bizim gibi ilacı kullanan kişilerin, derginizde iddia edildiği gibi hangi derneklerce, ne şekilde kullandığımız araştırılmalı idi. Biz de bizi öğrenmiş olurduk sayenizde. Bir ilaca patent almak istemenin, neleri arkanıza almak gerektirdiğini, hangi tekellerle çarpışmayı getirdiği anlatılmalıydı. Zevkle okur, yürekliliğinizi alkışlardık.

Ve Türkiye'de şimdiye kadar kaç mucit, hangi konuda patent alabilmiş araştırmanızı beklerdik. Türk milletinin yalnız tüketen bir toplum olmadığını, üretici yanımızın da var olduğunu rakamlarla görür, gurur duyardık. Bu ilacın zararlı olmadığını yazınızda görüşlerine başvurduğunuz kişiler de kabul ettiğine göre, yararının ne olabileceği, olup olmayacağı derinlemesine klinik deneylerle araştırılmalıydı. Bu çok pahalı ve zaman isteyen bir yöntem olduğu için tarafsız araştırmacılığınıza bir kez daha hayran olurduk.

Gönül Cengiz-İSTANBUL

Okuyucu Mektupları için adres

Nokta Dergisi Okur Mektupları
Gelişim Yayınları
Levent / İSTANBUL

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 15.000 TL.
1 yıllık: 29.900 TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 75 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 1050 TL.

HÂLÂ BEKÂR MISINIZ?
Oysa HASAL'a başvuranlar mutluluk merdivenlerine hızla çıkmaktalar. Uzman kadromuzla sizin de mutluluğunuzu bulmaya hazırız.
Kısmet her zaman insanın ayağına gelmez.
Geniş bilgiyi broşürümüzde bulabilirsiniz.
HASAL Sosyal Hizmetler merkezi
Üzerlik Sok. Yıldırım Apt. No: 4/1 Kadıköy Tel: 337 23 32
Haberleşme Adresi: Pk. 145 Kızıltoprak - İstanbul

BULMACA

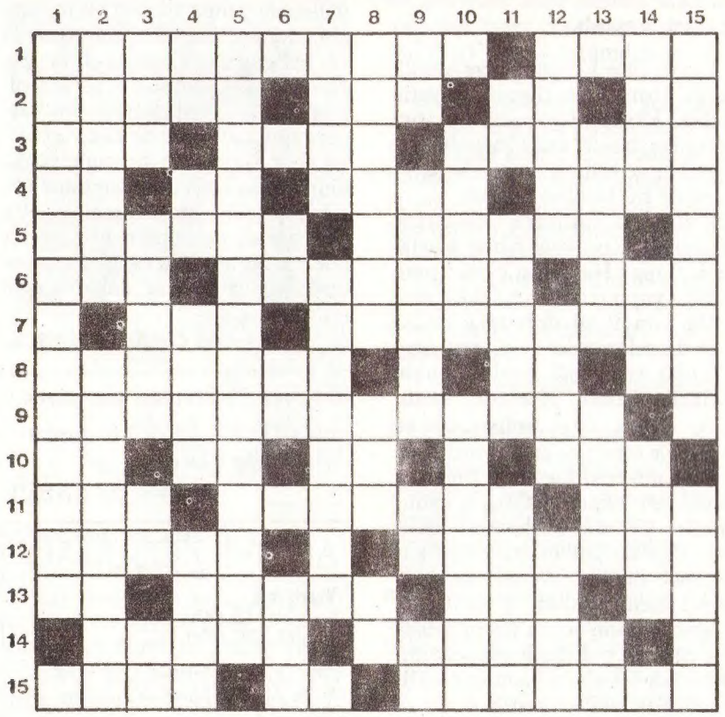

SOLDAN SAĞA: 1- İlkçağ felsefesinin en büyük materyalist düşünürü olup modern atom teorisinin öncüsü sayılan ve her şey gibi ruhun da atomlardan meydana geldiğini savunan ünlü Yunan filozofu - 1685-1750 yılları arasında yaşamış ünlü Alman bestecisi. **2-** Osmanlı devletinde kapıkulu askerlerine, saray ve devlet örgütlerindeki kimi görevlilere üç ayda bir verilen ücret - Sülale - Uzaklık anlatmakta kullanılan söz - Bir haber ajansının simgesi. **3-** Yağı alınmış sütten ya da yoğurttan yapılan peynir - **Golda** önadlı ünlü İsrailli kadın politikacı - Bir çalışmaya yardım sağlamak için, genellikle açık havada yapılan eğlenceli toplantı. **4-** Hayvanlara vurulan damga - Su - Güney Amerika'da yetişen ve yaprakları çay gibi kullanılan bir bitki - İnceğin erkek yavrusu. **5-** "Deli, delişmen" anlamında kullanılan yerel bir sözcük - Osmanlılarda akıncılar ocağının komutanına verilen ad. **6-** Bir çoğul eki - Bir akışkanı niteleyen termodinamik fonksiyon - Giysi kesimi. **7-** Bir şeyi anımsamak için yazılan kısa yazı - İttihat ve Terakki Partisi'nin üç önemli liderinden biri. **8-** Süzgeç, kevgir - Aşamasız asker - Uğraş. **9- Züğürt Ağa** ve Sedat Simavi Vakfı Sinema Ödülü'nü kazanan **Kardeşim Benim** gibi filmleriyle tanınmış sinema yönetmenimiz. **10-** İngiltere'nin plaka işareti - Bir sayı - Yüz, çehre - Demet durumundaki ekinler. **11-** İlgi çekici ve değişik kimse - Dış ticarette, iki ülke arasında yapılan alışverişin karşılıklı olarak malla ödenmesi - "Uluslararası Çalışma Örgütü"nün simgesi. **12-** Japonya'da bir kent - Eğreti onarım. **13-** Briçte sanzatunun kısa yazılışı - Tespihlerin baş tarafına geçirilen uzunca parça - İnce kamış - Baryum elementinin simgesi. **14-** Büyü, sihir - Datça Yarımadası'nda ünlü antik kent. **15-** Turnusolün mavi rengini kırmızıya çevirmek özelliğinde olan hidrojenli bileşik - Sahip - Kıl ve saçların dökülmesi ya da yokluğuna tıp dilinde verilen ad.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- 1899-1974 yılları arasında yaşamış, gerek cazı büyük orkestraya uygulamada gösterdiği başarı, gerekse **"Çengel tarzı"** denilen bir biçimde bestelediği **Concerto for Cootle, Ko-Ko, Harlem Air Shaft** gibi yapıtlarıyla caz müziğinin en büyük adlarından biri olmuş Amerikalı besteci ve piyanist. **2-** Güreşte bir oyun - Bir akvaryum balığı. **3-** Altı düz, küçük gezinti vapuru - Van'ın Erciş ilçesi yakınlarında arkeolojik bir yer - Ayak - Eski ve bilinmeyen bir tarihi anlatmakta kullanılan deyim sözü. **4-** Trabzon'un bir ilçesi - İngilizce "bay" sözcüğünün kısa yazılışı - Bir Avrupa ülkesinin başkenti - İçi sıvı ile dolu patolojik torba. **5-** 1901-1948 yılları arasında yaşamış, hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde genellikle gurbet, aşk, yurt ve savaş konularını işlemiş ünlü Türk şairi. **6-** Küçük mağara - Dahil - Hatıra. **7-** Dilbilgisindeki sözcük türlerinden biri - Tedhişçilik. **8-** Tombul, iri yapılı, genç irisi - Gayda ailesinden bir çalgı - İlave. **9-** Rey - Bir akarsu yatağının en derin yerlerini birleştiren çizgiye verilen ad - Parola - Sodyumun simgesi. **10-** Bağlarda kullanılan büyük sırık - Giresun'un bir ilçesi. **11-** Bir cetvel türü - Yapı harcı olarak kullanılan bir madde - Bir sıvının içindeki alkol derecesi. **12-** Aygır ile dişi eşekten olan melez hayvan - Mengene - Eski Yunan'da hayvan masallarıyla ünlü yazar. **13-** İstanbul'un bir semti - Kuran'da adı geçen sekiz cennetten dördüncüsünün adı - Tavlada bir sayı. **14-** Fransa'da bir kent - Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuzey Afrika'daki son topraklarını da kaybettiği antlaşmanın adı - Eski Roma'da en aşağı sınıfı oluşturan halktan biri. **15-** Kanije kalesini Avusturyalılar'a karşı kahramanca savunmasıyla ünlü Osmanlı kumandanı - **Denizayısı** da denilen bir fok türü.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	S	E	R	M	E	T	Ç	A	Ğ	A	N	■	H	U	Ğ
2	İ	M	A	■	S	Ü	E	T	■	Ş	A	B	A	N	■
3	S	E	M	T	■	P	L	E	B	İ	S	İ	T	■	B
4	Y	■	P	O	M	■	E	R	■	R	İ	S	A	L	E
5	P	R	A	G	■	A	K	İ	F	E	R	■	Y	O	Z
6	H	O	■	A	S	T	■	N	A	T	Ü	R	İ	Z	M
7	O	Y	A	■	A	■	S	A	R	■	D	İ	■	A	■
8	S	A	R	I	C	I	K	■	B	E	D	R	A	N	A
9	■	L	A	R	■	S	İ	Y	A	S	İ	■	R	■	H
10	A	T	L	A	S	■	B	A	L	A	N	S	■	B	U
11	L	İ	■	K	İ	V	İ	■	A	N	T	İ	K	A	■
12	İ	■	A	■	H	A	N	İ	■	S	U	M	E	L	A
13	D	E	B	İ	■	T	E	Ş	T	■	S	■	Ş	E	R
14	A	P	A	L	A	K	■	V	A	S	İ	S	T	A	S
15	T	E	K	■	G	A	L	E	T	A	■	M	İ	R	A

TEST

"Zanaatımız naylonculuk"

Naylonun 1938 yılında icadından beri rahatımız kaçtı. İlk önce ceplerine tomarla naylon çorap dolduran zamparalar, kadınlarımıza musallat oldu. Kendimizi korumak için olacak, naylonun ne kadar suni, adeta sahte bir şey olduğunu söyleyecek olduk, "haklısınız" diyen açıkgözler her şeyin naylonunun olacağını keşfettiler. Fena mı oldu, belki teknolojik devrimin ikinci büyük sıçraması gerçekleşmedi ama dilimiz renklendi. Naylon fatura, naylon basın terimleri hep bu atılımın kazanımları oldu. Son olarak da işte* Nokta*'nın keşfi "Naylon ameliyatlar ..." Bütün "naylonculuk"ların bastığı sahte on beş lirayı komşusuna bozdurup iki bütün yedi buçuk lira alan laz vatandaşımız kadar zararsız olması dileğiyle, buyrun teste.

1. Naylonlu mamullerin "kaçan"a kadar değerini koruyan bir türü var ki, naylon çorap diyoruz. Erkekler için en önemli özelliği bacakları diğer türlerden çok daha güzel göstermesi, kadınlar için dayanıklılığı. Bakalım naylon çoraplar ilk piyasaya çıktığındaki Türk lirası karşılığı maddi değerini bilebilecek misiniz?

a) 150 TL.
b) 5000 TL.
c) 45.000 TL.
d) 200.000 TL.

2. "Naylon Peygamber" diye terim yok, sahte peygamber deniyor böylesine. Ama sayıları oldukça kabarık. Bu hikâyelerden en dramatiğine Halkın Tapınağı'nın baş rahibi Jim Jones yol açtı. Jim Jones "yeryüzündeki cennet" dediği kampında 458 müridiyle birlikte intihar etti. Sahte peygamberin "naylon cenneti" hangi ülkedeydi.

a) Tibet
b) Seyşel Adaları
c) Guyana
d) Alaska

3. Amerikalılar bir araştırma yapmış ve dünyanın en çok ve en çarpıcı sahte haber üreten gazetecisini tespit etmişler. Haberleri arasında Tutankamun'un mezarında bulunan daktilodan tutun da neler neler yok. Araştırmacıların Türkiye'yi ihmal etmesi sonucu bu unvana ulaşan ünlü yazar kim?

a) H. L. Mencken
b) Orson Welles
c) Mark Twain
d) "The Shadow Man"

4. Hitler'in anıları olayı, geçmiş yılların en önemli sahtekârlık olaylarından biriydi. Anıların ortaya çıkarılmasında etken olan unsur ise olayın "naylon"luğuna yakışır nitelikteydi. Nasıl oldu da ortaya çıktı anıların sahteliği?

a) Anılar 1945'ten sonra üretilen bir mürekkep türüyle yazılmıştı.
b) Anıların güya orijinal cildi plastiktendi.
c) Anılar naylon iplikten oluşan bir kurdele ile bağlanmıştı.
d) Hitler okumayazma bilmediği için ilkokul üçte okuldan atılmıştı.

5. Bulgaristan, her şeyin sahtesini üretmekte pek usta. Belki her ülkede üretimi lisans hakları ile korunmuş mallar yasak olarak üretiliyor, ama bunun politikasının bir parçası haline dönüştüğü tek örnek Bulgaristan. Bu ülke geçenlerde İngiltere ile bir malın sahtesini artık üretmeyeceğine dair bir anlaşma imzaladı, nedir?

a) BBC radyosu haberleri
b) Rolls Royce otomobilleri
c) Tweed kumaş
d) Johnny Walker viskisi

6. "Naylonculuğun" en büyük ustası halk yine de. Buna en güzel örnek "sakallı bebek" olayı. Sıcaklardan bunalan İstanbul halkı, bir sakallı bebeğin doğduğu şayiasını yaratıyor, bu bebeğin "müjdelediği" bir olayı günlük konuşmalarının baş köşesine oturtuyordu. Neyi müjdeliyordu "sakallı bebek?"

a) İstanbul Festivali bitiyor
b) Referandumdan "evet" çıkacak
c) Atatürk ölmedi
d) Kıyamet kopacak

7. En son başımıza bu kadar sahtekârlık açan naylonu kimin icat ettiğini soralım bakalım bilebilecek misiniz?

a) "Her şeyin mucidi" Edison
b) Dupout de Neumours şirketi kimyagerleri
c) Çinliler
d) Kristof Kolomb

Yanıtlar 1) d, **2)** c, **3)** a, **4)** c, **5)** d, **6)** d, **7)** b.

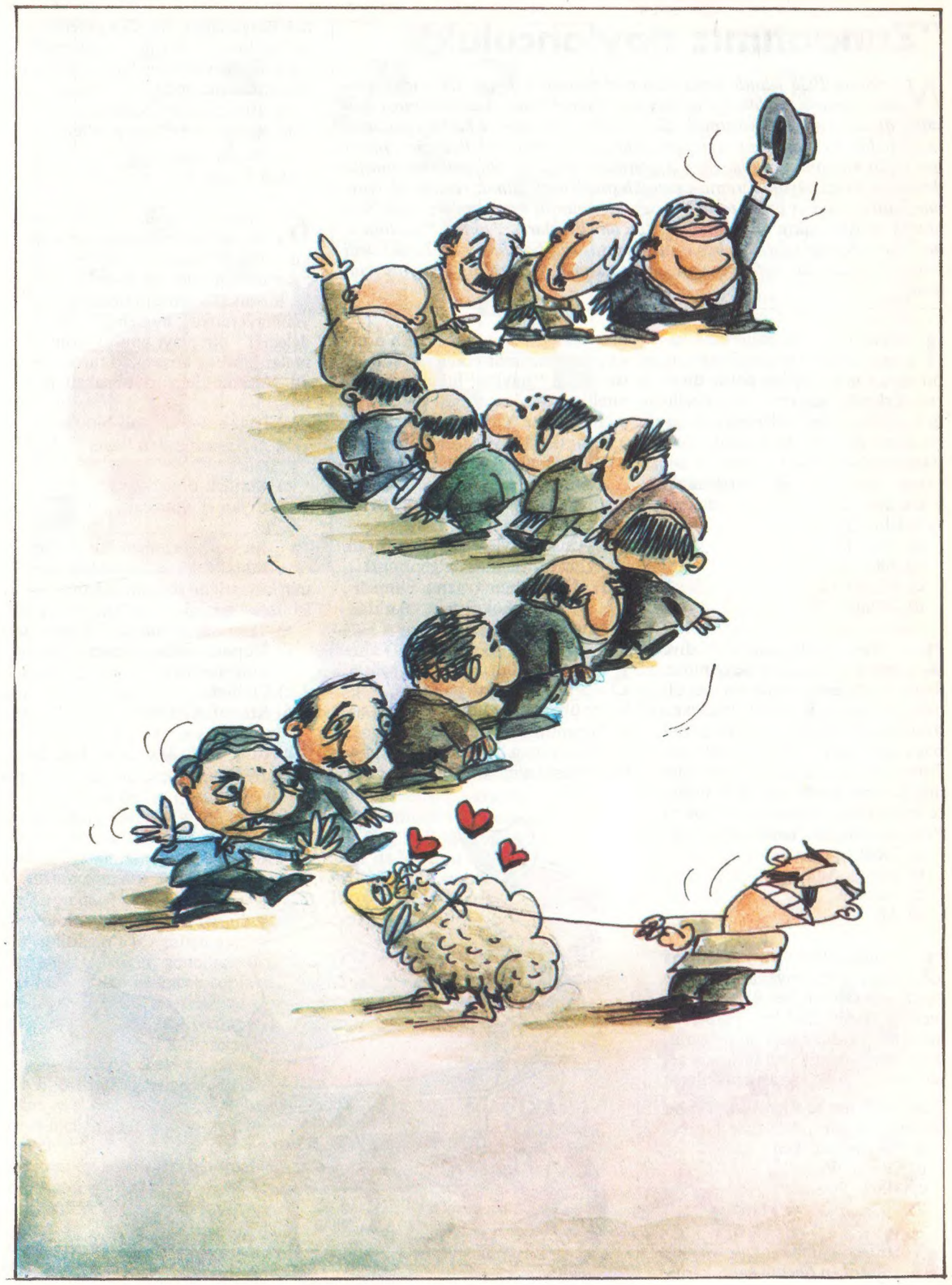

ARTIK AİLENİZİN ÖZEL BİR DOKTORU VAR.

- Kendi kendinizin doktoru olun.
- Vücudunuzu tanıyın.
- Rahat yaşayın.

DOKTORUMUZ

Aile Sağlığı Ansiklopedisi

İngiliz ve Amerikalı tıp uzmanlarının hazırladığı tıbbın en son yeniliklerini anlatan dev ansiklopedi. Her türlü sağlık sorununuzu danışabileceğiniz ansiklopedi.

- 7 cilt (21×27,5 cm. ebatlarında) 2688 sayfa (Copyringht: Marshall Cavendish Ltd. Londra)

GELİŞİM/ANSA
ANSİKLOPEDİ SATIŞLARI TİC. ve SAN. A.Ş.
Adresimiz:
GELİŞİM/ANSA A.Ş.
Kültür Hizmetleri Bölümü
P.K. 176 Teşvikiye-İSTANBUL

Not: Pazarlamamız tam takım ansiklopedileri kapsar. Fasikül ve cilt kapağı eksikleri için müracaat edilmemesi, bu konu ile ilgili yazışmaların Abone Servisi Gelişim Yayınları A.Ş. Levent/İstanbul (Sadece posta ile müracaatlar için geçerlidir) adresine yapılması önemle rica olunur.

BEDAVA broşürümüz için, kesip postalayınız.

Adınız, soyadınız:

Ev adresiniz:
(Yazışma ve teslimatta kullanılacaktır.)

Telefonunuz:

İş adresiniz:

Telefonunuz:

Mesleğiniz:

İmza:

(Öğrenci iseniz lütfen bu kuponu velinize doldurtun ve imzalatın.)

NOK-22